



Sytuacja demograficzna województwa świętokrzyskiego w 2024 r.

Demographic situation of Świętokrzyskie Voivodship in 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Tomczyk

Zespół autorski

Editorial team

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Prace redakcyjne

Editorial work

Aneta Królik, Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Tłumaczenie

Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dominik Górski, Aneta Łyżwa

ISSN 2657-8867

Publikacja dostępna na stronie internetowej:

Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Przekazujemy Państwu najnowszą edycję publikacji „Sytuacja demograficzna województwa świętokrzyskiego”. Opracowanie stanowi kontynuację cyklu wydawniczego, przy czym odpowiadając na potrzeby pogłębionej analizy długookresowej, zmieniliśmy dotychczasową częstotliwość publikacji na trzyletnią.

Bieżące wydanie koncentruje się na najważniejszych zjawiskach i przemianach demograficznych, jakie zaszły na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2020–2024. Publikacja zawiera dane dotyczące liczby i struktury ludności, ruchu naturalnego i wędrownego. Zakres analizy został wzbogacony o nowy rozdział dotyczący typologii rozwoju demograficznego. W rozdziale tym, wykorzystując metodę Webba, dokonujemy klasyfikacji jednostek terytorialnych województwa na 8 typów rozwoju ludności. Pozwala to na głębsze zrozumienie dynamiki i różnic przestrzennych w procesach demograficznych regionu.

Mam nadzieję, że zawarty w niniejszej publikacji, skondensowany i aktualny materiał statystyczny wzbogaci Państwa wiedzę na temat bieżącej sytuacji demograficznej województwa świętokrzyskiego i posłuży jako cenne źródło informacji w procesach planowania i podejmowania decyzji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach



Ewa Tomczyk

Kielce, Grudzień 2025 r.

Preface

We present you the newest edition of the publication 'Demographic situation of Świętokrzyskie Voivodship'. The elaboration constitutes the continuation of the publishing series. However, responding to the needs for the in-depth long-term analysis, we have changed the previous frequency of the publication to the three-year period.

The current edition concentrates on the most important demographic phenomena and processes which occurred in the Świętokrzyskie Voivodship in the years 2020-2024. The publication includes data concerning the number and structure of the population, vital statistics and migration. The scope of the analysis has been enriched by the new chapter referring to typology of demographic development. In this chapter using the Webb's method we classify the territorial units of Świętokrzyskie Voivodship into 8 types of population development. It allows for deeper understanding of the dynamics and spatial differences of the demographic processes in the region.

I hope that the condensed and current statistical material included in this publication will enrich your knowledge about the demographic situation of Świętokrzyskie Voivodship and will serve as the valuable source of information in planning as well as decision making processes.

Director
of the Statistical Office
in Kielce

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'E. Tomczyk', with a stylized flourish at the end.

Ewa Tomczyk

Kielce, December 2025

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienie znaków umownych	11
Symbols	11
Ważniejsze skróty	11
Major abbreviations	11
Synteza	12
Executive summary	14
Rozdział 1. Ludność	16
Chapter 1. Population	16
1.1. Stan ludności	16
1.1. State of population	16
1.2. Struktura ludności	21
1.2. Structure of population	21
Rozdział 2. Ruch naturalny ludności.	38
Chapter 2. Vital statistics of population	38
2.1. Małżeństwa	38
2.1. Marriages.	38
2.2. Rozwody i separacje	49
2.2. Divorces and separations.	49
2.3. Urodzenia żywe.	54
2.3. Live births	54
2.4. Zgony	61
2.4. Deaths	61
2.5. Przyrost naturalny ludności.	69
2.5. Natural increase	69
Rozdział 3. Migracje ludności.	73
Chapter 3. Migration of population	73
3.1. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały	73
3.1. Internal migration of population for permanent residence.	73
3.2. Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały.	83
3.2. International migration of population for permanent residence	83
3.3. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni	85
3.3. Persons registered temporarily and residents temporarily absent	85
Rozdział 4. Typologia rozwoju demograficznego	88
Chapter 4. Typology of demographic development	88
Rozdział 5. Prognoza ludności	93
Chapter 5. Population projection	93

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Ludność	17
Table 1. Population	17
Tablica 2. Wskaźnik feminizacji	22
Table 2. Feminization ratio	22
Tablica 3. Mediana wieku ludności według płci	23
Table 3. Median population age by sex	23
Tablica 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym	25
Table 4. Pre-working age population	25
Tablica 5. Ludność w wieku przedprodukcyjnym według grup wieku w 2024 r.	27
Table 5. Pre-working age population by age groups in 2024	27
Tablica 6. Ludność w wieku produkcyjnym	28
Table 6. Working age population	28
Tablica 7. Ludność w wieku poprodukcyjnym	31
Table 7. Post-working age population	31
Tablica 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego	36
Table 8. Demographic burden indices	36
Tablica 9. Małżeństwa zawarte	39
Table 9. Marriages contracted.	39
Tablica 10. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe	42
Table 10. Civil and church or religious marriages	42
Tablica 11. Nowożeńcy według wieku.	42
Table 11. Bridegrooms and brides by age	42
Tablica 12. Nowożeńcy według wieku na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej	44
Table 12. Bridegrooms and brides by age per 1000 population aged 15	44
Tablica 13. Małżeństwa zawarte według poziomu wykształcenia nowożeńców	45
Table 13. Marriages contracted by education level of bridegrooms and brides contracted	45
Tablica 14. Małżeństwa zawarte w 2024 r. według różnicy wieku między małżonkami	47
Table 14. Marriages by difference in age between the spouses contracted in 2024	47
Tablica 15. Małżeństwa zawarte i rozwiązane	47
Table 15. Marriages contracted and dissolved.	47
Tablica 16. Rozwody orzeczone prawomocnie	49
Table 16. Validly adjudicated divorces	49
Tablica 17. Rozwody według decyzji sądu o wykonywaniu władzy rodzicielskiej i opieki nad małoletnimi dziećmi	52
Table 17. Divorces by court decision on care for underage children	52
Tablica 18. Separacje orzeczone prawomocnie	54
Table 18. Validly adjudicated separations.	54
Tablica 19. Urodzenia żywe	55
Table 19. Live births	55
Tablica 20. Współczynnik urodzeń	56
Table 20. Birth rate	56
Tablica 21. Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat według wieku matki	59
Table 21. Live births per 1000 women aged 15-49 by mother age	59
Tablica 22. Zgony	62
Table 22. Deaths	62

	Str. Page
Tablica 23. Współczynnik zgonów	62
Table 23. Death rate	62
Tablica 24. Zgony na 1000 ludności według grup wieku w 2024 r.	63
Table 24. Deaths per 1000 population by age groups in 2024.	63
Tablica 25. Zgony niemowląt	64
Table 25. Infant deaths	64
Tablica 26. Zgony według wieku zmarłych oraz wybranych przyczyn w 2024 r.	66
Table 26. Deaths by age deceased and selected causes in 2024	66
Tablica 27. Przeciętne dalsze trwanie życia	69
Table 27. Expectation of life	69
Tablica 28. Ruch naturalny ludności	70
Table 28. Vital statistics of population	70
Tablica 29. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały	74
Table 29. Internal migration of population for permanent residence	74
Tablica 30. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków	76
Table 30. Internal migration of population for permanent residence by directions	76
Tablica 31. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według wieku w 2024 r.	77
Table 31. Internal migration of population for permanent residence by age in 2024	77
Tablica 32. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków w 2024 r.	78
Table 32. Internal migration of population for permanent residence by directions in 2024	78
Tablica 33. Migracje zagraniczne ludności	84
Table 33. International migration of population	84
Tablica 34. Migracje czasowe ludności	85
Table 34. Temporary migration of population.	85
Tablica 35. Typy rozwoju ludnościowego województw.	89
Table 35. Types of population progress in voivodships	89
Tablica 36. Typy rozwoju ludnościowego powiatów.	89
Table 36. Types of population progress in powiats	89
Tablica 37. Typy rozwoju ludnościowego gmin	92
Table 37. Types of population progress in gminas	92
Tablica 38. Prognoza ludności w latach 2025-2060.	94
Table 38. Population projection in the years 2025-2060	94
Tablica 39. Prognoza ludności w latach 2025-2060 – ruch naturalny i migracje	95
Table 39. Population projection in the years 2025-2060 – vital statistics and migration.	95
Tablica 40. Prognoza ludności w latach 2025-2060 według wieku	97
Table 40. Population projection in the years 2025-2060 by age.	97
Tablica 41. Prognoza ludności w latach 2025-2060 według ekonomicznych grup wieku	98
Table 41. Population projection in the years 2025-2060 by economic age groups	98
Tablica 42. Prognoza ludności w latach 2025-2060 – wskaźniki demograficzne.	99
Table 42. Population projection in the years 2025-2060 – demographic indices	99

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Średnioroczna stopa ubytku ludności w latach 2020-2024	18
Chart 1. Annual average loss rate of population in 2020-2024.	18
Wykres 2. Piramida wieku ludności w latach 2020 i 2024	23
Chart 2. Age pyramid of population in 2020 and 2024	23
Wykres 3. Odchylenia względne mediany wieku ludności od przeciętnej w województwie w 2024 r.	24
Chart 3. Relative deviations of the median age of population from the average in voivodship in 2024	24
Wykres 4. Ubytek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2020–2024 według powiatów.	25
Chart 4. Decrease of pre-working age population in the years 2020–2024 by powiats	25
Wykres 5. Średnioroczna stopa ubytku ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2020-2024	26
Chart 5. Annual average loss rate of pre-working age population in the years 2020-2024	26
Wykres 6. Zmiana udziału ludności w wieku mobilnym w ludności w wieku produkcyjnym	29
Chart 6. Change of share of mobility age population in working age population	29
Wykres 7. Odchylenia względne udziału osób w wieku mobilnym w ludności w wieku produkcyjnym od przeciętnej w województwie w 2024 r.	30
Chart 7. Relative deviations of the share of mobility age population in working age population from the average in voivodship in 2024	30
Wykres 8. Przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2020–2024 według powiatów	30
Chart 8. Increase of post-working age population in the years 2020–2024 by powiats	30
Wykres 9. Średnioroczna stopa przyrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2020-2024	32
Chart 9. Annual average growth rate of post-working age population in the years 2020-2024	32
Wykres 10. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego	33
Chart 10. Intergenerational support ratio	33
Wykres 11. Odchylenia względne udziału osób w wieku 14 lat i mniej oraz 65 lat i więcej w powiatach od przeciętnych w województwie w 2024 r.	34
Chart 11. Relative deviations of the share of population aged under 15 and 65 and more in powiats from the average in voivodship in 2024	34
Wykres 12. Zróżnicowanie powiatów pod względem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym oraz osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2024 r.	35
Chart 12. Diversity of powiats in terms of the share of pre-working age and post-working age persons in total population in 2024	35
Wykres 13. Wzrost liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2020-2024	37
Chart 13. Increase of number of non-working age persons per 100 working age persons in the years 2020-2024.	37
Wykres 14. Roczne tempo zmian liczby zawartych małżeństw w latach 2020-2024	39
Chart 14. Annual change of marriages contracted in the years 2020-2024.	39
Wykres 15. Nowożeńcy według wieku na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej w 2024 r.	44
Chart 15. Bridegrooms and brides by age per 1000 population aged 15 and more in 2024	44
Wykres 16. Różnica między liczbą zawartych i rozwiązanych małżeństw.	48
Chart 16. Difference between number of concacted and dissolved marriages	48

	Str. Page
Wykres 17. Roczne tempo zmian liczby rozwodów w latach 2020-2024.	49
Chart 17. Average annual change of divorces in the years 2020-2024	49
Wykres 18. Rozwody orzeczone prawomocnie na 1000 zawartych małżeństw	51
Chart 18. Validly adjudicated divorces per 1000 marriages contracted	51
Wykres 19. Rozwody według liczby małoletnich dzieci	51
Chart 19. Divorces by number of underage children	51
Wykres 20. Dzieci z rozwiedzionych małżeństw według grup wieku	52
Chart 20. Children from divorced marriages by age groups	52
Wykres 21. Roczne tempo zmian liczby separacji w latach 2020-2024.	53
Chart 21. Annual change of separations in the years 2020-2024	53
Wykres 22. Roczne tempo zmian liczby urodzeń żywych w latach 2020-2024.	55
Chart 22. Annual change of live births in the years 2020-2024	55
Wykres 23. Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat	58
Chart 23. Live births per 1000 women aged 15-49	58
Wykres 24. Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat według wieku matki.	60
Chart 24. Live births per 1000 women aged 15-49 by mother age	60
Wykres 25. Współczynnik dzietności	60
Chart 25. Total fertility rate	60
Wykres 26. Roczne tempo zmian liczby zgonów w latach 2020-2024	61
Chart 26. Annual change of deaths in the years 2020-2024	61
Wykres 27. Struktura zgonów według przyczyn w 2024 r.	65
Chart 27. Structure of deaths by causes in 2024.	65
Wykres 28. Współczynnik dynamiki demograficznej	70
Chart 28. Demographic dynamics rate	70
Wykres 29. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały	74
Chart 29. Internal net migration of population for permanent residence	74
Wykres 30. Saldo migracji ludności wewnątrz województwa na pobyt stały	79
Chart 30. Total net migration of population inside voivodship for permanent residence	79
Wykres 31. Saldo migracji ludności między województwami na pobyt stały według ekonomicznych grup wieku	80
Chart 31. Total net migration of population among voivodships by economic age groups	80
Wykres 32. Saldo migracji ludności między województwami na pobyt stały	81
Chart 32. Total net migration of population among voivodships for permanent residence	81
Wykres 33. Efektywność migracji wewnętrznych ludności	81
Chart 33. Internal migration efficiency	81
Wykres 34. Zróżnicowanie powiatów pod względem napływu i odpływu migracyjnego w 2024 r.	82
Chart 34. Diversity of powiats by migration inflow and outflow in 2024	82
Wykres 35. Saldo migracji zagranicznych ludności na pobyt stały	83
Chart 35. Net international migration of population for permanent residence	83
Wykres 36. Saldo migracji czasowej	86
Chart 36. Net temporary migration	86
Wykres 37. Saldo migracji czasowej ludności według powiatów	87
Chart 37. Net temporary migration by powiats	87
Wykres 38. Typologia demograficzna powiatów według metody Webba	90
Chart 38. Demographic typology of powiats according to Webb's method	90
Wykres 39. Typologia demograficzna gmin według metody Webba	91
Chart 39. Demographic typology of gminas according to Webb's method	91

	Str. Page
Wykres 40. Prognoza zmiany liczby ludności w latach 2024-2060	94
Chart 40. Projected changes in population in the years 2024-2060	94
Wykres 41. Prognoza zmiany liczby ludności według płci w latach 2024-2060	95
Chart 41. Projected changes in population by sex in the years 2024-2060	95
Wykres 42. Piramida wieku ludności w 2024 r. (empiryczna) i w 2060 r. (prognozowana)	96
Chart 42. Population pyramid in 2024 (empirical) and in 2060 (projected)	96
Wykres 43. Prognoza zmiany liczby ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2024-2060	98
Chart 43. Projected changes in population by economic age groups in the years 2024-2060.	98

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Średnioroczna stopa przyrostu/ ubytku ludności w latach 2020-2024	19
Map 1. Annual average growth/ loss rate of population in the years 2020-2024	19
Mapa 2. Ludność według powiatów w 2024 r.	20
Map 2. Population by powiats in 2024.	20
Mapa 3. Małżeństwa zawarte	41
Map 3. Marriages contracted	41
Mapa 4. Rozwody orzeczone prawomocnie	50
Map 4. Validly adjudicated divorces	50
Mapa 5. Urodzenia żywe	56
Map 5. Births live	56
Mapa 6. Zgony	63
Map 6. Deaths	63
Mapa 7. Współczynnik zgonów niemowląt w 2024 r.	65
Map 7. Infant mortality rate in 2024	65
Mapa 8. Współczynnik zgonów według wybranych przyczyn w 2024 r.	67
Map 8. Death rate by selected causes in 2024.	67
Mapa 9. Przyrost naturalny ludności.	72
Map 9. Natural increase.	72
Mapa 10. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w 2024 r..	75
Map 10. Internal net migration of population for permanent residence in 2024	75

Objaśnienie znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviations	Znaczenie Meaning
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
m.	miasto city
tys.	tysiąc thousand
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point

Synteza

W latach 2020–2024 liczba ludności zmniejszała się corocznie, pogłębiał się proces demograficznego starzenia się społeczeństwa. Ubytki migracyjne, obejmujące w większości młodą część populacji pozostawały na wysokim poziomie. Tendencje te obserwowane były prawie we wszystkich powiatach województwa.

1. Spadek liczby ludności w analizowanym okresie wyniósł 3,5% – do 1158,0 tys. osób. W niewielkim stopniu zmieniła się podstawowa struktura mieszkańców. Odsetek kobiet zwiększył się o 0,1 p.proc. – do 51,4%. Minimalnej zmianie uległ również poziom urbanizacji. W 2024 r. był o 0,1 p.proc. wyższy niż cztery lata wcześniej osiągając 45,1%.
2. W latach 2020–2024 obserwowano ubytek dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat (łącznie o 6,8%). Wyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym występował na terenach wiejskich (58,8%), o większej dzietności kobiet. Tam też spadek ich liczby był szybszy – o 7,5% wobec 5,8% w miastach. W efekcie udział tej subpopulacji w ogólnej liczbie ludności obniżył się do 16,4% (z 17,0%).
3. Zmniejszyła się liczebność osób w wieku produkcyjnym – o 5,9%. Udział tej grupy obniżył się o 1,5 p.proc. do poziomu 56,9% populacji. Proces ten stosunkowo szybko postępował wśród osób w wieku mobilnym (18–44 lata), których udział zmalał o 2,3 p.proc. Pomimo tego spadku osoby w wieku mobilnym nadal stanowiły większość osób w wieku produkcyjnym (57,9%).
4. Procesy starzenia demograficznego ludności znalazły odbicie w rosnącej liczebności osób w wieku poprodukcyjnym. W ciągu czterech lat przybyło ich 4,7%. Ich udział był w świętokrzyskim najwyższy w kraju i osiągnął 26,6% ogólnej liczby ludności. Większe natężenie zmian obserwowano w miastach, w których liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 5,0% (na wsi o 4,4%). Na przestrzeni czterech lat znacznie szybciej przybywało mężczyzn w wieku poprodukcyjnym (o 10,4%), podczas gdy liczebność subpopulacji kobiet w wieku emerytalnym wzrosła o 1,8%.
5. Nastąpiło dalsze pogorszenie wskaźników obciążenia demograficznego. W 2024 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 76 osób w wieku nieprodukcyjnym, w tym 47 – w wieku poprodukcyjnym.
6. Dynamicznie rosła relacja pokoleniowa osób najstarszych do 100 najmłodszych. W 2024 r. indeks starości demograficznej wyniósł 176 wobec 145 w 2020 r.
7. Decyzje o zawarciu związku małżeńskiego były podejmowane w coraz późniejszym wieku – mediana wieku nowożeńców wzrosła wśród mężczyzn do 32,5 lat w miastach oraz 29,8 lat na wsi, natomiast wśród kobiet odpowiednio do 30,0 i 27,6 lat. Wyraźne osłabienie dynamiki liczby małżeństw różnicowało miejsce zamieszkania. W okresie 2020–2024 zawarto ich mniej o 7,3% w miastach i o 17,7% na obszarach wiejskich.
8. Znacznie zmniejszyła się liczba rozwodów – w stosunku do 2020 r. o 34,1% w miastach i o 39,8% na obszarach wiejskich. Większość orzeczeń zanotowano w miastach – 59,9%. Na przestrzeni lat 2020–2024 zwiększyła się przeciętna liczba dzieci przypadająca na 1 parę rozwiedzionych rodziców – z 1,43 do 1,55. Głównymi przyczynami rozpadu małżeństw były: niezgodność charakterów (32,7%), nieporozumienia na tle finansowym (20,4%), nadużywanie alkoholu (19,6%), niedochowanie wierności małżeńskiej (19,2%).
9. Nastąpił wyraźny spadek liczby urodzeń żywych – o 31,8% w stosunku do poziomu z 2020 r. Współczynnik dzietności kobiet ukształtował się najniżej w kraju (1,010) i obrazował niekorzystną sytuację demograficzną. Zastępowalność pokoleń matek przez córki w 48,2% wskazuje na zawężoną reprodukcję.
10. W 2024 r. zanotowano o 0,9% więcej zgonów niż przed rokiem. Zmniejszeniu uległ ogólny poziom nadumieralności mężczyzn, przy czym udział zgonów mężczyzn na terenie miast pozostawał niższy niż na wsi (50,9% wobec 53,5%). Zgony niemowląt (tj. dzieci poniżej 1 roku życia) występowały nieregularnie w kolejnych latach. Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych zwiększył się w okresie 2020–2024 z 4,22 do 4,94, osiągając drugą co do wielkości wartość w kraju.

11. Na przestrzeni omawianego okresu województwo świętokrzyskie charakteryzowało się najniższą dynamiką demograficzną w kraju. W 2024 r. zgony tylko w 45,4% zostały zrekompensowane przez urodzenia (w miastach – w 40,6%, na wsi – w 49,9%). Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 6,69‰ (w miastach – w minus 7,76‰, na wsi – minus 5,81‰).
12. Nastąpiło nasilenie ruchu wędrownego przy równoczesnym pogłębieniu ujemnego salda migracji. W 2024 r. saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały obniżyło się do minus 2,4‰ wobec minus 1,8‰ w 2020 r. Znacznie korzystniej przedstawiała się sytuacja na obszarach wiejskich, na których straty osiągnęły minus 0,2‰ wobec minus 4,8‰ w miastach. Przewagę wyjazdów odnotowano niezależnie od płci migrantów. W przypadku populacji kobiet saldo migracji wewnętrznej w 2024 r. wyniosło minus 2,5‰, a wśród mężczyzn minus 2,2‰. Świętokrzyskie nadal cechuje duży udział przemieszczeń wewnątrz województwa. W 2024 r. napływ wewnątrzwojewódzki stanowił ponad 75% ogółu napływu, a odpływ prawie 60% ogółu odpływu. Przez cały analizowany okres nieznacznie powyżej zera kształtowało się saldo migracji zagranicznych. W 2024 r. (podobnie jak cztery lata wcześniej) wyniosło 0,1‰.
13. Prognoza ludności do 2060 r. zakłada w województwie świętokrzyskim większe nasilenie niekorzystnych tendencji demograficznych niż przeciętnie w kraju. Ich kumulacja doprowadzi do znacznej depopulacji regionu i wyraźnego osłabienia jego potencjału ludnościowego. Głównym czynnikiem będzie narastający spadek liczby urodzeń (docelowo o 29% w stosunku do 2024 r.), który spowoduje ubytek ludności znacznie wyższy niż w kraju – 29% wobec 18%. Pogorszeniu ulegnie struktura wieku mieszkańców i staniami się najstarszym, w sensie demograficznym, regionem – osoby w wieku 65 lat i więcej będą stanowiły ponad 36%, a indeks starości, stanowiący ile osób w tym wieku przypadnie na 100 osób w wieku 14 lat i mniej, wyniesie 336.

Executive summary

in the years 2020-2024 population of Świętokrzyskie Voivodship decreased annually, the ageing process of the society deepened. Migration loss which includes mainly younger part of the population remained at the high level. These tendencies were observed in almost all powiats of the voivodship.

1. The decrease of the population in the analyzed five years amounted to 3.5% - to 11158.0 thousand persons. The basic structure of the inhabitants changed in a small scale. The share of females increased by 0.1 percentage point – to 51.4%. The minimal change concerned also the urbanization level. In 2024, it was by 0.1 percentage point higher than four years earlier and reached 45.1%.
2. In the years 2020-2024 the decrease of children and youth aged 0-17 was observed – by 6.8% in total. The higher share of pre-working population occurred in rural areas (58.8%) with higher fertility rate of women. The decrease in the number of children and youth in the rural areas was bigger than in urban areas - by 7.5% versus 5.8%. As a result the share of this subpopulation in total population decreased to 16.4% (from 17.0%).
3. The working age population decreased – by 5.9%, and the share of that group dropped by 1.5 percentage points to 56.9% of the population. This process was relatively big among persons in mobility age (18–44 years) whose share decreased by 2.3 percentage points. Despite that drop the persons in the mobility age still constituted the majority of working age group (57.9%).
4. The ageing process of the population was reflected in the growing number of persons at post-working age – within four year time by 4.7%. Their share was the highest in Poland and reached 26.6% of the total population. The bigger intensity of changes was observed in urban areas in which the post-working age group grew by 5.0% (in rural areas by 4.4%). Within four year time the number of working age males was growing much faster (by 10.4%), while the population of females in the retirement age increased by 1.8
5. There was further deterioration in demographic dependency ratios. In 2024, there were 76 persons in non-working age per 100 working age persons, including 47 in post-working age.
6. The generational relation of the oldest persons to 100 youngest (ageing index) grew dynamically. In 2024, the demographic aging index amounted to 176 versus 145 in 2020.
7. Decisions concerning contracting marriages were made at later age – the median of newlyweds increased among men to 32.5 years in urban areas and 29.8 in rural areas, whereas among women to 30.0 and 27.6 respectively. A marked weakening of the dynamics of the number of contracted marriages was differentiated by the place of residence - in the years 2020-2024 there was 7.3% drop in urban areas and 17.7% in rural areas.
8. The number of divorces has significantly dropped by 34.1% in urban and 39.8% in rural areas in comparison to 2020. The majority of divorces were recorded in urban areas – 59.9%. Over the years 2020-2024, the average number of children per 1 divorced marriage possessing children increased – from 1.43 to 1.55. The main reasons of marriage dissolution were: incompatibility of characters (32.7%), financial misunderstandings (20.4%), alcohol abuse (19.6%), and lack of marital fidelity (19.2%).
9. There was a clear drop in the number of live births - to a level lower than in 2020 by 31.8%. The fertility rate for women was the lowest in the country (1,010) reflecting the unfavorable demographic situation. The 48.2% replacement rate for mothers by daughters indicates limited reproductive capacity.
10. In 2024, 0.9% more deaths were recorded than in the previous year. The overall level of male mortality decreased, while the share of male deaths in urban areas remained lower than in rural areas (50.9% versus 53.5%). Infant deaths (i.e. children under 1 year of age) occurred irregularly in subsequent years. In the years 2020-2024 the rate expressing the number of infant deaths per 1000 live births increased from 4.22 to 4.94, reaching the second value in the country.
11. Over the discussed period, Świętokrzyskie Voivodship was characterized by the lowest demographic dynamics in the country. In 2024, only 45.4% of deaths were compensated by births (40.6% in urban areas, 49.9% in rural areas). The natural increase rate was minus 6.69‰ (minus 7.76‰ in urban areas,

minus 5.81‰ in rural areas).

12. Migration intensified with simultaneous deepening of net migration loss. In 2024, net internal migration for permanent residence fell to minus 2.4‰ versus minus 1.8‰ in 2020. The situation in the rural areas was much more favourable and loss there reached minus 0.2‰ versus minus 4.8‰ in the urban areas. The predominance of emigration was recorded regardless of the sex of migrants. In the case of the female population, the net internal migration in 2024 amounted to minus 2.5‰ versus minus 2.2‰ among male population. Świętokrzyskie is still characterized by the high share of migration inside voivodship. In 2024, intravoivodship inflow amounted to more than 75% of total inflow and outflow almost 60% of total outflow. In the whole analyzed period the net international migration was slightly above zero. In 2024, it amounted to 0.1‰ (similarly to four years earlier).
13. Population projection until 2060 assumes escalation of unfavourable demographic tendencies in Świętokrzyskie Voivodship higher than the average in Poland. Their accumulation will lead to significant depopulation of the region and a significant weakening of its population potential. The main factor will be the increasing decline in the number of births (ultimately by 29% in comparison to 2024), which will result in the decrease in population much higher than in the country – 29% versus 18%. The age structure of the population will deteriorate, and we will become the oldest region in demographic terms – persons aged 65 and more will constitute over 36%, and the aging index, representing the number of persons of this age per 100 persons aged 14 and under, will reach 336.

Rozdział 1. Ludność

Chapter 1. Population

Efektom przemian demograficznych, jakich doświadczyło województwo świętokrzyskie po 1990 r., jest zarówno jego słaby potencjał demograficzny, jak i brak perspektyw stabilnego rozwoju. Liczba mieszkańców województwa zmniejsza się corocznie i ostatnie pięć lat nie przyniosło zmiany tej tendencji. W dalszym ciągu postępował proces demograficznego starzenia się społeczeństwa poprzez systematyczny spadek udziału osób młodych. Tym samym pogorszeniu uległa struktura wieku mieszkańców. W województwie od lat nie osiągany jest poziom dzietności gwarantujący prostą zastępowalność pokoleń, tzn. sytuację, gdy pokolenie dzieci zastępuje pokolenie rodziców. Proces ten uległ w ostatnich latach intensyfikacji i obserwowany był w prawie wszystkich powiatach województwa. Prognoza demograficzna do 2060 r. zakłada pogłębienie niekorzystnych tendencji demograficznych w województwie.

Danych demograficznych dostarczają:

- bilanse stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
- rejestry Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały;
- sprawozdawczość urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

1.1. Stan ludności

1.1. State of population

Województwo świętokrzyskie położone w środkowej części Polski, na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, zajmuje powierzchnię 11709 km², tj. 3,7% terytorium kraju. Na koniec 2024 r. ludność województwa świętokrzyskiego stanowiła 3,1% populacji ogólnopolskiej – podobnie jak cztery lata wcześniej. W aspekcie obszarowym i ludnościowym województwo należy do najmniejszych. Powierzchniowo mniejsze jest tylko województwo opolskie, a mniej ludności mają województwa: lubuskie, opolskie oraz podlaskie.

W granicach administracyjnych funkcjonuje 13 powiatów ziemskich i 1 miasto na prawach powiatu (m. Kielce) oraz 102 gminy – z tego: 5 miejskich, 52 wiejskie oraz 45 miejsko-wiejskich.

W relacji do 2020 r. liczba gmin miejsko-wiejskich powiększyła się o 6. W 2021 r. prawa miejskie otrzymał Wodzisław (w powiecie jędrzejowskim), w 2022 r. – Iwaniska (w powiecie opatowskim), w 2023 r. Łopuszno i Piekoszów (w powiecie kieleckim), a w 2024 r. Gowarczów (w powiecie koneckim) i Bogoria (w powiecie staszowskim). W 2024 r. sieć osadniczą województwa tworzyło 50 miast oraz 3483 podstawowe miejscowości wiejskie (wieś i składowe).

Na obszarze województwa, zgodnie z Klasyfikacją Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych – w skrócie NUTS (z francuskiego: Nomenclature des Unités territoriales statistiques; angielski: Classification of Territorial Units for Statistics, nazywana także Nomenclature of Territorial Units for Statistics), utworzone zostały podregiony:

- kielecki grupujący powiaty: kielecki, konecki, ostrowiecki, skarżyski, starachowicki oraz miasto na

prawach powiatu Kielce,

- sandomiersko-jędrzejowski, w skład którego wchodzi powiaty: buski, jędrzejowski, kazimierski, opatowski, pińczowski, sandomierski, staszowski i włoszczowski.

Województwo świętokrzyskie to region przemysłowo-rolniczy. Nadal zauważalny jest podział na część północną, w przeszłości silnie uprzemysłowioną oraz południową, w której zawsze dominowały gospodarstwa rolne. Taka struktura gospodarki ma z kolei ścisły związek z koncentracją mieszkańców, a także wpływ na ruch naturalny oraz przebieg procesów migracyjnych

Od lat populacja województwa świętokrzyskiego systematycznie się zmniejsza osiągając na koniec 2024 r. 1158,0 tys. osób. Ubytek ludności w kolejnych latach analizowanego okresu utrzymywał się na zbliżonym poziomie, wahając się od 0,8 p.proc. do 1,0 p.proc. w skali roku.

Tablica 1.

Ludność

Stan w dniu 31 grudnia

Table 1.

Population

As of 31 December

Lata Years	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	1199584	584314	615270	539924	255025	284899	659660	329289	330371
2021	1187693	578198	609495	533449	251683	281766	654244	326515	327729
2022	1178164	573286	604878	528199	248989	279210	649965	324297	325668
2023	1168499	568274	600225	526512	247980	278532	641987	320294	321693
2024	1157991	562929	595062	522311	245757	276554	635680	317172	318508
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	100,0	100,0	45,0	43,6	46,3	55,0	56,4	53,7
2021	100,0	100,0	100,0	44,9	43,5	46,2	55,1	56,5	53,8
2022	100,0	100,0	100,0	44,8	43,4	46,2	55,2	56,6	53,8
2023	100,0	100,0	100,0	45,1	43,6	46,4	54,9	56,4	53,6
2024	100,0	100,0	100,0	45,1	43,7	46,5	54,9	56,3	53,5
2020=100									
2020	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2021	99,0	99,0	99,1	98,8	98,7	98,9	99,2	99,2	99,2
2022	98,2	98,1	98,3	97,8	97,6	98,0	98,5	98,5	98,6
2023	97,4	97,3	97,6	97,5	97,2	97,8	97,3	97,3	97,4
2024	96,5	96,3	96,7	96,7	96,4	97,1	96,4	96,3	96,4

Depopulacja województwa świętokrzyskiego stanowi wynik niekorzystnego kształtowania się podstawowych czynników demograficznych, tj. ruchu naturalnego oraz migracji ludności. W porównaniu z okresem 2015–2019 spadek liczby ludności w latach 2020–2024 uległ przyspieszeniu. Ujemny przyrost naturalny w połączeniu z ubytkami migracyjnymi spowodował, że na koniec 2024 r. liczba ludności województwa była o 3,5% (o 41,6 tys. osób) mniejsza niż w 2020 r. O skali problemu świadczy fakt, że spadek ten był najwyższy w kraju, podczas gdy 2. i 3. lokatę zajęły województwa lubelskie i łódzkie, gdzie liczba ludności zmniejszyła się po 2,9%. Na przeciwnym biegunie uplasowały się województwo pomorskie, będące jedynym, w którym wystąpił przyrost ludności (o 0,1%), a także małopolskie i mazowieckie (spadek odpowiednio o 0,1 i 0,2%). W analogicznym okresie populacja Polski zmniejszyła się o 1,6% do

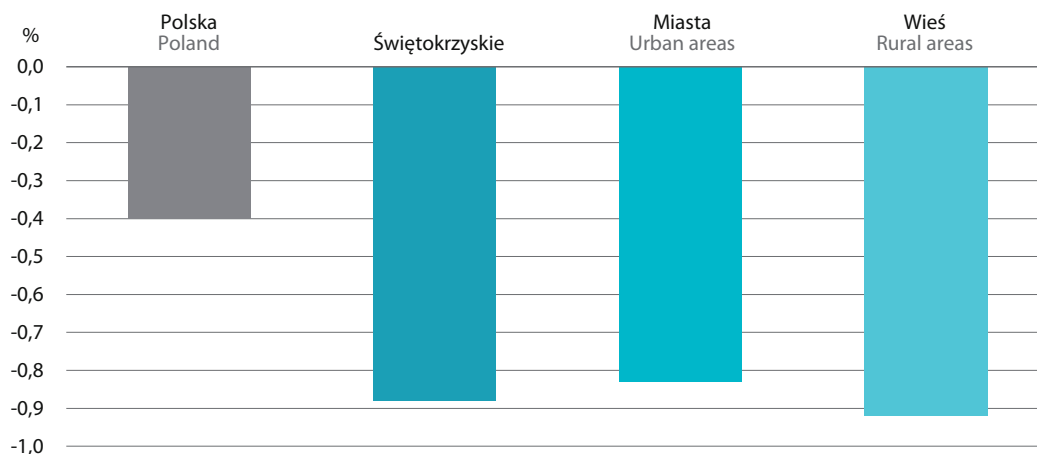
37489,1 tys. osób. Jeszcze do 2022 r. w województwie świętokrzyskim większy ubytek ludności obserwowano w miastach, ale zmiany administracyjne polegające na utworzeniu w 2023 r. dwóch nowych miast (z łączną liczbą 4,4 tys. mieszkańców), a w 2024 r. kolejnych dwóch (zamieszkałych przez 2,4 tys. osób), zmieniły wcześniejsze prawidłowości. W rezultacie w relacji do 2020 r. liczebność społeczności miejskiej województwa zmniejszyła się o 3,3% (o 17,6 tys. osób) do 522,3 tys., natomiast wiejskiej – spadła o 3,6% (o 24,0 tys. osób) do 635,7 tys. W okresie tym populacja mężczyzn zmniejszyła się o 3,7% (o 21,4 tys. osób) do 562,9 tys., podczas gdy kobiet zmalała o 3,3% (o 20,2 tys. osób) do 595,1 tys.

Proces depopulacji w województwie świętokrzyskim objął wszystkie powiaty, a najszybciej postępował w: skarżyskim (o 5,8%), ostrowieckim (o 5,1%) i koneckim (o 4,7%). Najmniejszy ubytek liczby ludności odnotowano natomiast w powiatach: kieleckim (o 0,1%), staszowskim (o 3,2%) i włoszczowskim (o 3,3%). Niewielki spadek w powiecie kieleckim to w głównej mierze efekt utrzymującego się osiedlania na jego terenie mieszkańców Kielc.

Spośród 102 gmin spadek liczby ludności odnotowano w 94 jednostkach (w granicach 0,8% - 6,6%), przy czym największy ubytek miał miejsce w gminach: Łączna (o 6,6%), Opatowiec (o 6,6%), Słupia Konecka (o 6,3%), Stąporków (o 6,2%), Skarżysko-Kamienna (o 6,1%), Ostowiec Świętokrzyski (o 6,0%), Suchedniów (o 6,0%), Sandomierz (o 5,8%), Starachowice (o 5,7%), Tarłów (o 5,6%). W pozostałych 8 gminach odnotowano wzrost liczby ludności od 0,3% do 4,7%, przy czym największy w gminach: Morawica (o 4,7%), Nowiny (o 3,8%), Masłów (o 3,1%), Strawczyn (o 2,8%), Miedziana Góra (o 2,4%) i Górnio (o 2,1%). Wszystkie gminy, w których odnotowano wzrost liczebności populacji należały do powiatu kieleckiego.

Istotna jest nie tylko skala zmian, jakim podlegała populacja województwa świętokrzyskiego, ale również tempo tych procesów. W ciągu czterech lat średnioroczna stopa ubytku ludności w województwie świętokrzyskim osiągnęła 0,88%, co oznacza, że na każde 10 tys. ludności co rok ubywało przeciętnie 88 osób, przy czym szybciej malała liczebność mieszkańców obszarów wiejskich (92 osób/ 10 tys. zamieszkałych na obszarach wiejskich) niż miast (83 osób/ 10 tys. zamieszkałych w miastach). Subpopulacja mężczyzn malała w tempie 93 osób/ 10 tys. mężczyzn, a kobiet 83 osób/ 10 tys. kobiet.

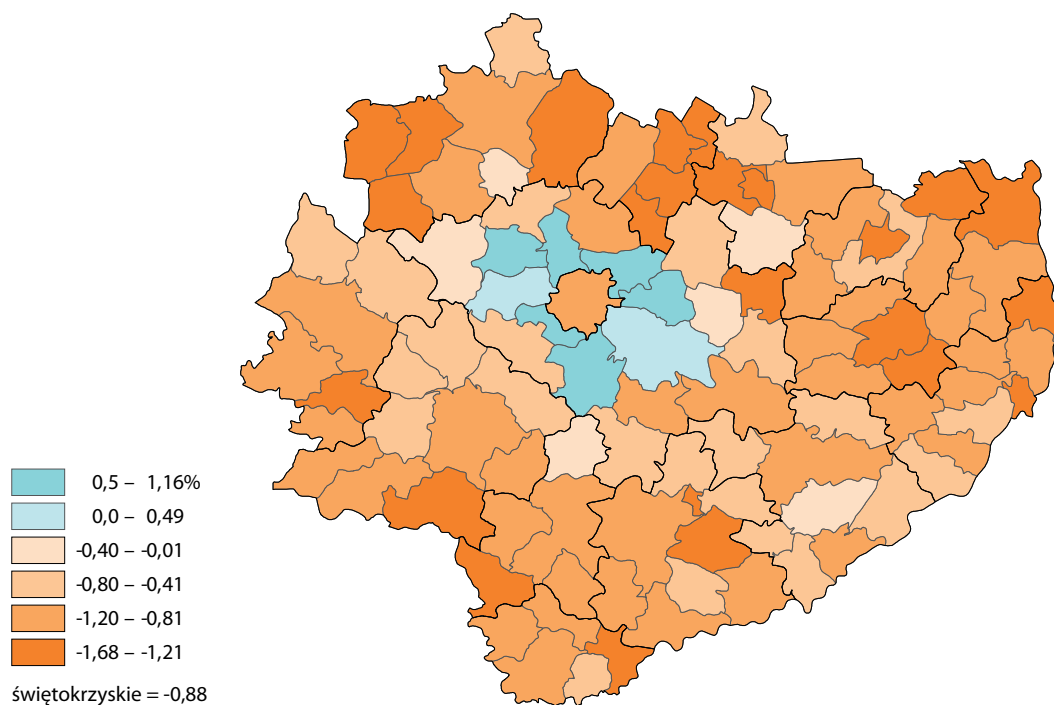
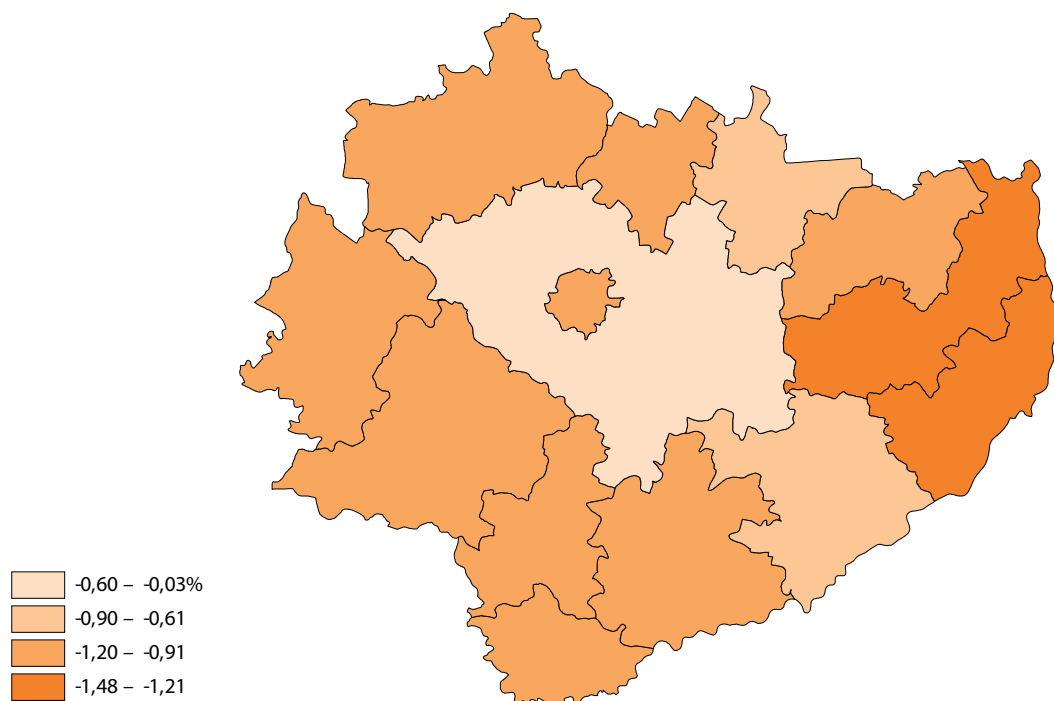
Wykres 1. Średnioroczna stopa ubytku ludności w latach 2020-2024
Chart 1. Annual average loss rate of population in the years 2020-2024



W latach 2020-2024 tempo spadku liczebności populacji w województwie świętokrzyskim było najszybsze w kraju. W Polsce w tym samym okresie corocznie ubywało średnio 40 osób na 10 tys. ludności. tych procesów. W grupie województw z malejącym stanem ludności znalazło się czternaście województw (oprócz świętokrzyskiego). Największe stopy ubytku odnotowały: lubelskie (minus 0,74%), łódzkie (minus 0,73%), śląskie (minus 0,69%), opolskie (minus 0,68%) i warmińsko-mazurskie (minus 0,66%). Z kolei na przeciwnym biegunie z wysoką stopą przyrostu uplasowały się województwa: pomorskie (plus 0,01%), mazowieckie (minus 0,03%), małopolskie (minus 0,04%) i wielkopolskie (minus 0,19%).

Mapa 1.
Map 1.

Średnioroczna stopa przyrostu/ ubytku ludności w latach 2020-2024
Annual average growth/ loss rate of population in the years 2020-2024



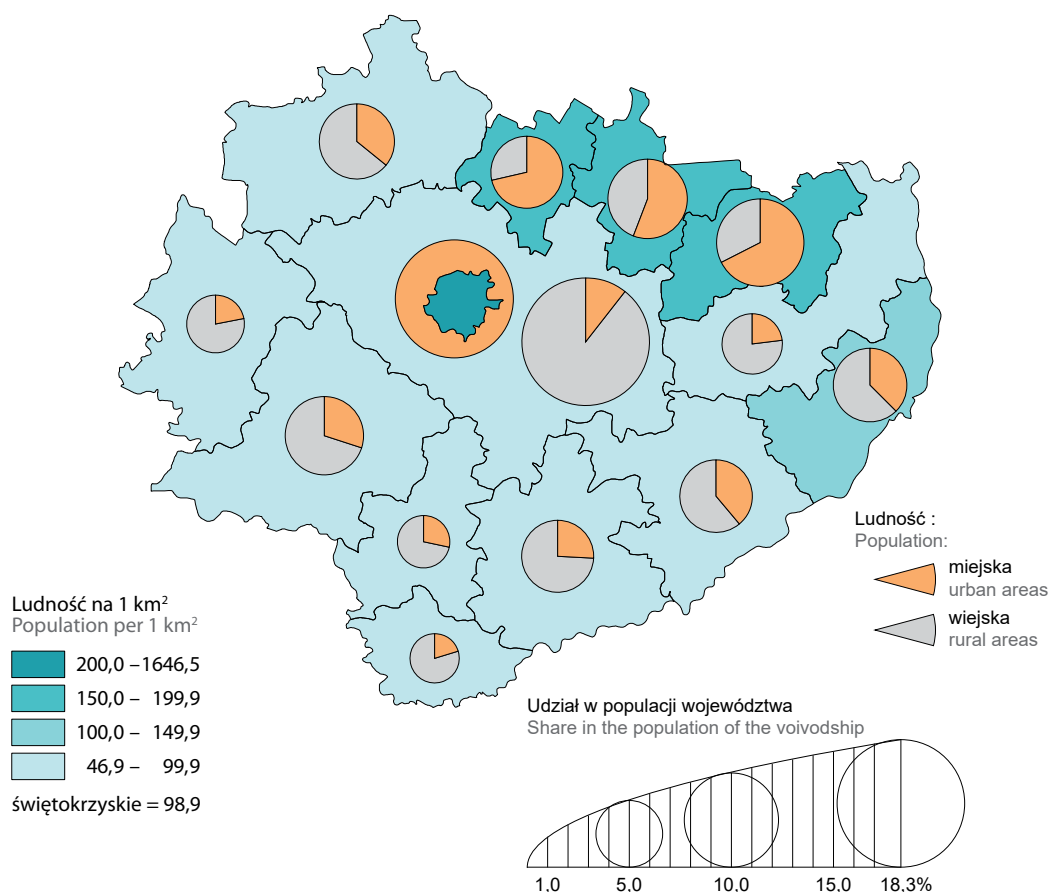
Na poziomie lokalnym w województwie świętokrzyskim średnioroczne tempo ubytku ludności w 7 powiatach przekraczało 100 osób na 10 tys. mieszkańców danego powiatu. Najwyższe wskaźniki odnotowano w skarżyskim (148/10 tys.) i ostrowieckim (129/10 tys.), a najmniejsze w kieleckim (3/10 tys.) i staszowskim (82/10 tys.). Spadek liczebności populacji odnotowano w 94 ze 102 gmin, a tempo ubytku wahało się od 21 osób do 168 osób na każde 10 tys. mieszkańców gminy. Spośród nich w 43 jednostkach tempo ubytku przekraczało 100 osób/10 tys. ludności. Najszybciej zmniejszała się populacja w gminach: Łączna (168 osób/10 tys.), Opatowiec (168 osób/10 tys.), Słupia Konecka (162 osób/10 tys.), Stąporków (158 osób/10 tys.), Skarżysko-Kamienna (156 osób/10 tys.), Ostrowiec Świętokrzyski (152 osób/10 tys.) i Suchedniów (152 osób/10 tys.). Na przeciwnym biegunie znalazła się Morawica. Była to jedyna gmina, w której tempo przyrostu przekraczało 100 osób (116 osób/10 tys.). Gmina Nowiny, zajmująca kolejne miejsce pod względem przyrostu, osiągnęła 94 osoby na 10 tys. ludności. W pozostałych 6 gminach tempo przyrostu wahało się od 7 do 76 osób/10 tys. ludności.

Mapa 2. Ludność według powiatów w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 2. Population by powiats in 2024

As of 31 December



Wskaźnik urbanizacji podlegał wahaniom. Po spadku w pierwszych dwóch latach analizowanego okresu, kolejne dwa przyniosły wzrost, który był przede wszystkim efektem zmian administracyjnych. W efekcie na koniec 2024 r. wskaźnik urbanizacji wyniósł 45,1% i nieznacznie przekraczał poziom z 2020 r. (45,0%). Wzrost ten odróżniał świętokrzyskie od sytuacji widocznej w skali kraju, gdzie w kolejnych latach obserwowano spadek udziału mieszkańców miast. Pomimo to poziom urbanizacji w województwie świętokrzyskim w dalszym ciągu znacznie odbiegał od średniej krajowej w 2024 r. wynoszącej 59,4%. Podobnie

jak w 2020 r., świętokrzyskie pozostawało najslabiej zurbanizowanym obszarem w kraju (po województwie podkarpackim).

Znacznie wyższy niż średnio udział mieszkańców miast cechował północną i centralną część województwa, tj. podregion kielecki, gdzie poziom urbanizacji w 2024 r. wyniósł 54,7%. Do najsilniej zurbanizowanych powiatów podregionu kieleckiego (poza stolicą województwa) należały: skarżyski (mieszkańcy miast stanowili 71,5%), ostrowiecki (67,5%), i starachowicki (55,9%). Co ciekawe do podregionu kieleckiego należy również najslabiej zurbanizowany powiat, jakim jest kielecki, gdzie ludność miast stanowiła jedynie 10,7%. W podregionie kieleckim zlokalizowane są największe ośrodki miejskie województwa. Miasto Kielce będące stolicą województwa, stale podlegające wyludnianiu, zamieszkiwało w 2024 r. 180,5 tys. osób, stanowiąc 15,6% ogółu ludności województwa świętokrzyskiego. Drugim miastem, w którym liczba mieszkańców przekraczała 50 tys. był Ostrowiec Świętokrzyski. Podobnie jak w przypadku stolicy województwa notowano w nim systematyczny spadek liczby ludności. W 2024 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim skoncentrowane było 5,3% ogółu ludności województwa. Pozostałe, znaczące ośrodki miejskie skupiały odpowiednio: Starachowice – 3,8% i Skarżysko-Kamienna – 3,5% mieszkańców województwa. Podregion sandomiersko-jędrzejowski charakteryzował się znacznie niższym wskaźnikiem urbanizacji (w 2024 r. – 29,7%), a szczególnie niski poziom dotyczył powiatów: kazimierskiego (20,5%), włoszczowskiego (22,1%) oraz opatowskiego (23,3%). Największym ośrodkiem miejskim tego podregionu był Sandomierz, gdzie w 2024 r. zamieszkiwało 1,8% ludności województwa.

Ludność na terenie województwa nie jest rozmieszczona równomiernie, o czym przesądza zarówno warunki przyrodniczo-geograficzne, jak i społeczno-gospodarcze. Świętokrzyskie jest jednym ze słabiej zaludnionych województw w kraju. Na 1 km² powierzchni ogólnej województwa w 2024 r. przypadało 99 osób (w kraju 119 osób), podczas gdy w 2020 r. – 102. Wskaźnik ten charakteryzował się znacznym zróżnicowaniem terytorialnym. Podregion kielecki, grupujący centralne i północne obszary uprzemysłowione, był ponad dwukrotnie gęściej zaludniony niż podregion sandomiersko-jędrzejowski, który obejmuje rolnicze południe województwa (odpowiednio 142 osób/1 km² wobec 67). Do wysokiego poziomu w podregionie kieleckim przyczyniło się m.in. m. Kielce, w którym wskaźnik wyniósł 1646 osób/1 km² (w 2020 r. – 1709 osób/1 km²). Powiatami ziemskimi o dużej gęstości zaludnienia były: skarżyski (170 osób/1 km²), ostrowiecki (160 osób/1 km²) oraz starachowicki (158 osób/1 km²). Z kolei najmniejsze zagęszczenie wystąpiło w powiatach: włoszczowskim (47 osób/1 km²), opatowskim (53 osób/1 km²) i pińczowskim (59 osób/1 km²).

1.2. Struktura ludności

1.2. Structure of population

O strukturze danej populacji według płci i wieku decyduje kształtowanie się trendów w zakresie płodności i umieralności, a podstawowymi czynnikami określającymi tę strukturę są udział mężczyzn i kobiet w ogólnej liczbie ludności oraz wskaźnik feminizacji.

Wskaźnik feminizacji określa ile kobiet przypada na 100 mężczyzn.

W 2024 r. struktura ludności według płci nie uległa większym zmianom. Podobnie jak w latach poprzednich, nieznacznie większość mieszkańców województwa świętokrzyskiego stanowiły kobiety, których udział kształtował się na poziomie 51,4%, a odsetek ten nieznacznie się zwiększył (w 2020 r. – 51,3%). Przewaga liczebna kobiet występowała głównie w miastach (52,9% wobec 50,1% na obszarach wiejskich). Największy udział kobiet notowany był w m. Kielce, gdzie w 2024 r. wyniósł 53,5%.

Tablica 2. **Wskaźnik feminizacji**
Stan w dniu 31 grudnia
Table 2. **Feminization ratio**
As of 31 December

Grupy wieku Age groups	2020			2024		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Ogółem Total	105	112	100	106	113	100
0-17 lat 0-17 years	95	95	95	95	95	95
18-19	93	93	93	96	93	97
20-24	93	96	91	95	96	95
25-29	91	95	89	91	95	88
30-34	92	94	91	90	93	87
35-39	94	97	92	93	96	91
40-44	95	98	92	95	99	93
45-49	97	101	93	96	100	93
50-54	101	110	94	100	105	96
55-59	103	117	93	104	113	96
60-64	108	124	95	110	124	99
65 i więcej 65 and more	148	155	140	144	155	132

W 2024 r. poziom feminizacji województwa świętokrzyskie kształtował się poniżej średniej ogólnopolskiej. Na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet (wobec 107 w skali kraju). Mniejszy wskaźnik feminizacji odnotowano tylko w podkarpackim (104) i warmińsko-mazurskim (105), natomiast w lubuskim, małopolskim, podlaskim, pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim jego wartość była taka jak w świętokrzyskim.

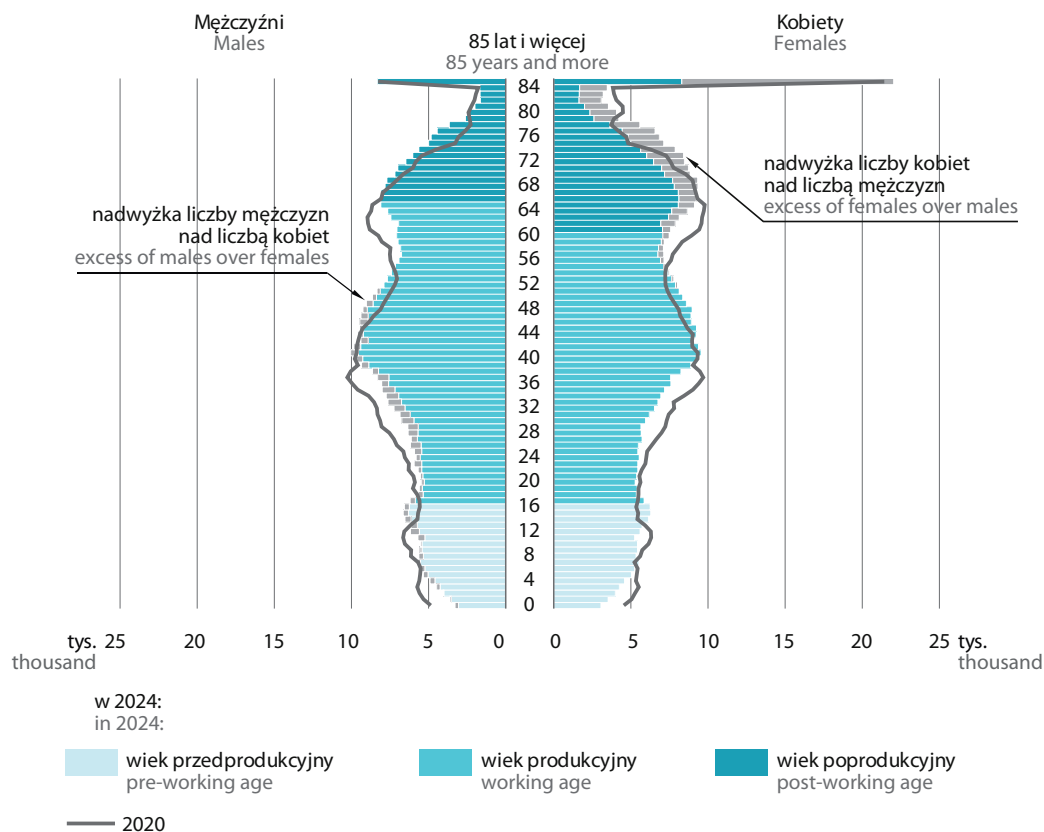
Słabiej sfeminizowany był podregion sandomiersko-jędrzejowski (103) niż kielecki (107). Najwyższy wskaźnik feminizacji odnotowano w Kielcach (115), natomiast najniższy w powiatach: włoszczowskim i kieleckim (po 101). Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn, wyraźniejsza była w miastach, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 113 (wobec 100 na wsi).

Wskaźnik feminizacji zauważalnie rośnie wraz ze wzrostem wieku ludności, co jest konsekwencją nadumieralności mężczyzn i zróżnicowania parametrów trwania życia – kobiety osiągające wiek 60 lat mają przed sobą średnio o 5 lat więcej dalszego trwania życia niż mężczyźni. Granicą, powyżej której w populacji ogółem zaznacza się przewaga kobiet jest ukończenie 55 roku życia. Średnio w grupie osób w wieku 55+ na 100 mężczyzn przypadało 129 kobiet. Przy wydzieleniu starszych roczników wskaźnik feminizacji znacząco wzrastał, tj. w grupie osób 65+ wyniósł 144, w grupie 75+ osiągnął 183, a w grupie 85+ ukształtował się na poziomie 266. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, w miastach przewaga kobiet rozpoczynała się już w grupie wieku 50–54 lat, podczas gdy na wsi widoczna była od przedziału 65–69 lat.

Podobnie jak w kraju ludność województwa świętokrzyskiego starzeje się z każdym rokiem. Proces starzenia się społeczeństwa przedstawiają nałożone na siebie piramidy wieku dla lat 2020 i 2024. Obrazują zmiany jakie zaszły w strukturze wieku ludności województwa. Piramida wieku coraz bardziej przypomina wrzeczono z wąską podstawą. Taki kształt jest charakterystyczny dla społeczeństw regresywnych, tj. społeczeństw starych i silnie starzejących się, w których spada liczba urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu się przeciętnej długości życia. W konsekwencji stale wzrasta udział ludności w starszym wieku przy jednoczesnym zmniejszaniu się udziału dzieci i młodzieży.

Wykres 2. Piramida wieku ludności w latach 2020 i 2024

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Age pyramid of population in 2020 and 2024
As of 31 December

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Tablica 3. Mediana wieku ludności według płci

Stan w dniu 31 grudnia

Table 3. Median population age by sex
As of 31 December

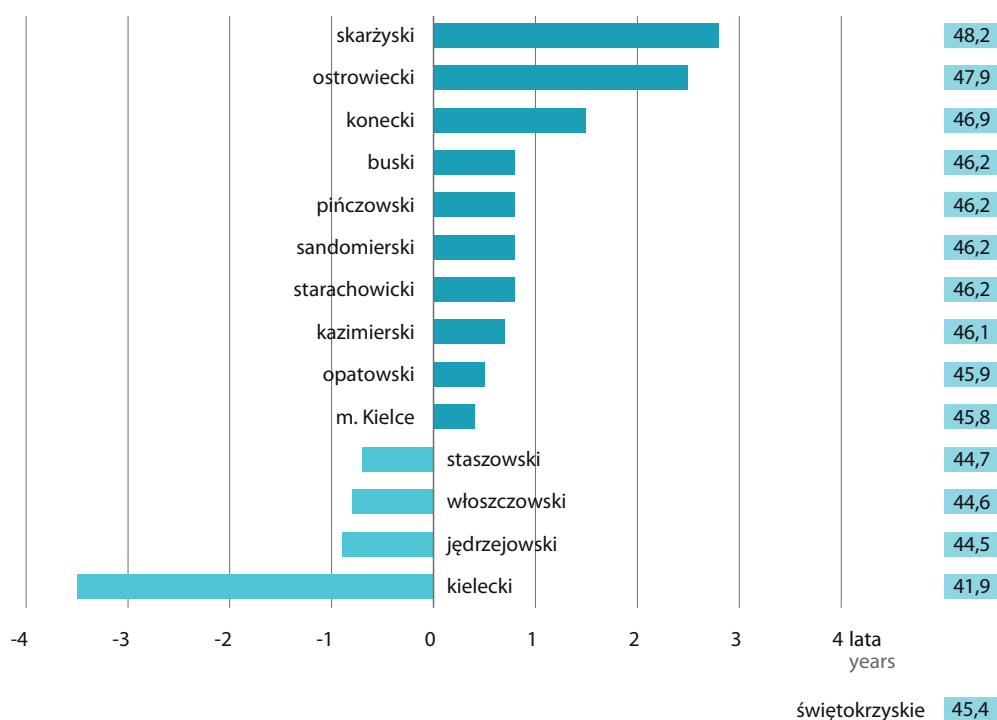
Lata Years	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
2020	43,5	41,7	45,5	45,4	42,9	48,1	42,0	40,7	43,3
2021	43,9	42,1	45,8	45,8	43,3	48,5	42,3	41,0	43,6
2022	44,3	42,5	46,2	46,2	43,8	48,9	42,7	41,4	44,0
2023	44,8	43,0	46,8	46,7	44,3	49,3	43,2	41,9	44,6
2024	45,4	43,5	47,3	47,3	44,9	49,8	43,7	42,5	45,1

Starzenie się mieszkańców województwa świętokrzyskiego potwierdza przesuwanie się co rok mediany wieku, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania, choć subpopulacje mężczyzn oraz mieszkańców wsi

są młodsze. W 2024 r. połowa populacji województwa świętokrzyskiego ukończyła 45,4 lat (w 2020 r. 43,5 lat). Na przestrzeni lat 2020-2024 mediana wieku mężczyzn przesunęła się z 41,7 do 43,5 lat, podczas gdy kobiet z 45,5 do 47,3 lat, natomiast na wsi z 42,0 do 43,7 lat i w miastach z 45,4 do 47,3.

W ujęciu terytorialnym demograficzne starzenie się mieszkańców przebiegało ze zróżnicowaną dynamiką. Wysoką stymulowała przede wszystkim niska aktywność gospodarcza i związane z nią niekorzystne perspektywy na przyszłość. W takiej sytuacji znalazły się dawne powiaty przemysłowe, które obecnie przechodzą regres: skarżyski, ostrowiecki i starachowicki. Mediana wyższa niż średni poziom w województwie utrzymywała się także na słabo zaludnionych obszarach rolniczych, w takich powiatach jak: konecki, sandomierski, pińczowski i buski. Najmłodsza populacja zamieszkiwała powiat kielecki otaczający stolicę regionu, w którym w 2024 r. mediana była o ponad 3 lata niższa niż przeciętnie w świętokrzyskim i osiągnęła 41,9 lat, a najstarsza – powiat skarżyski, w którym wyniosła 48,2 lat.

Wykres 3. Odchylenia względne mediany wieku ludności od przeciętnej w województwie w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 3. Relative deviations of the median age of population from the average in voivodship in 2024
As of 31 December



Przemiany związane ze strukturą wieku populacji są istotnym elementem procesów ludnościowych. Struktura ta stanowi wypadkową uwarunkowań demograficznych i gospodarczych regionu oddziałujących bezpośrednio na ruch naturalny i migracje ludności. Kumulacja niekorzystnych czynników w województwie świętokrzyskim skutkowałą szybszym w stosunku do innych województw starzeniem się społeczeństwa. W latach 2020-2024 przejawiało się to dalszym spadkiem odsetka dzieci i młodzieży przy jednoczesnym wzroście udziału osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców.

Z punktu widzenia wpływu sytuacji demograficznej na rynek pracy szczególne znaczenie mają osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), stanowiące potencjał demograficzny na przyszłość, tj. źródło przewidywanych zasobów pracy. W stosunku do stanu na koniec 2020 r. liczebność osób, które nie ukończyły 18 roku życia zmniejszyła się o 6,8% do 190,2 tys. osób (w kraju – zmalała o 3,6% do 6745,0 tys. osób). Proces ten wyraźniej zaznaczył się na wsi, gdzie liczebność dzieci i młodzieży zmniejszyła się o 7,5% do 111,9 tys. osób, podczas gdy na terenach miejskich spadła się 5,8% do 78,3 tys. osób.

Tablica 4. Ludność w wieku przedprodukcyjnym

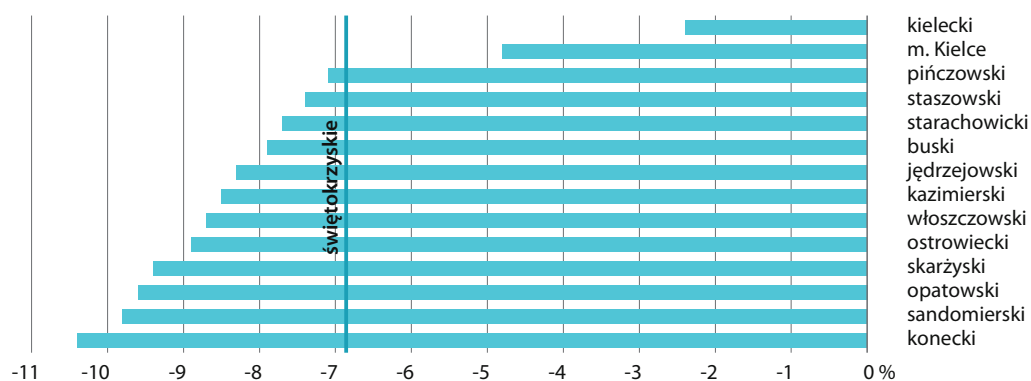
Table 4. Pre-working age population
As of 31 December

Lata Years	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	204128	104642	99486	83139	42708	40431	120989	61934	59055
2021	201900	103611	98289	82187	42279	39908	119713	61332	58381
2022	199077	102188	96889	81084	41703	39381	117993	60485	57508
2023	194986	100089	94897	80004	41030	38974	114982	59059	55923
2024	190246	97692	92554	78339	40175	38164	111907	57517	54390
w odsetkach in percent									
2020	100,0	100,0	100,0	40,7	40,7	40,6	59,3	59,2	59,4
2021	100,0	100,0	100,0	40,7	40,7	40,6	59,3	59,2	59,4
2022	100,0	100,0	100,0	40,7	40,7	40,6	59,3	59,2	59,4
2023	100,0	100,0	100,0	41,0	41,0	41,1	59,0	59,0	58,9
2024	100,0	100,0	100,0	41,2	41,2	41,2	58,8	58,9	58,8
w % ogółu ludności in % of total population									
2020	17,0	17,9	16,2	15,4	16,7	14,2	18,3	18,8	17,9
2021	17,0	17,9	16,1	15,4	16,8	14,2	18,3	18,8	17,8
2022	16,9	17,8	16,0	15,4	16,7	14,1	18,2	18,7	17,7
2023	16,7	17,6	15,8	15,2	16,5	14,0	17,9	18,4	17,4
2024	16,4	17,4	15,6	15,0	16,3	13,8	17,6	18,1	17,1

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym wystąpił we wszystkich powiatach, ale rozpiętość zmian była wysoka – od 10,4% w powiecie koneckim do 2,4% w powiecie kieleckim. Poza koneckim największe ubytki odnotowano w słabo zaludnionych powiatach o charakterze rolniczym (opatowski, i sandomierski), ale także w dawnych powiatach przemysłowych z północy województwa (skarżyski i ostrowiecki). Mniejszy spadek niż przeciętnie w województwie wystąpił jedynie w Kielcach i otaczającym je powiecie kieleckim.

Wykres 4. Ubytek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2020–2024 według powiatów

Chart 4. Decrease of pre-working age population in the years 2020–2024 by powiats
As of 31 December



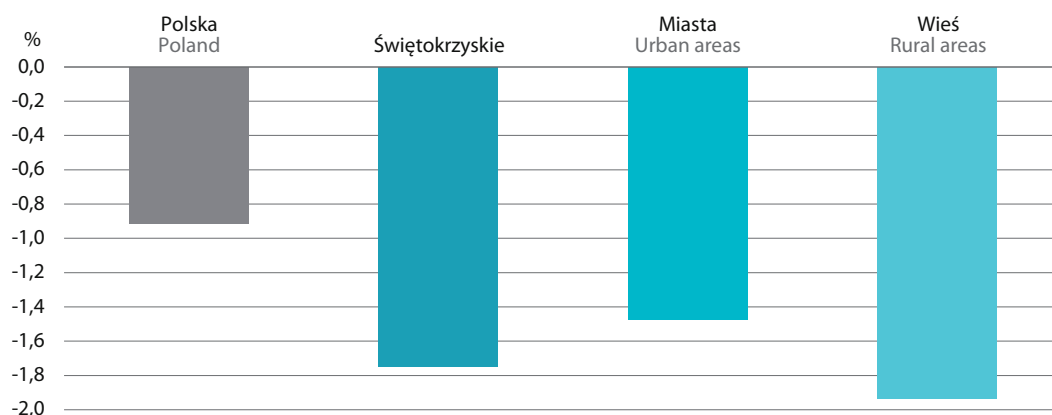
Na przestrzeni lat 2020-2024 tempo ubytku liczebności osób w wieku przedprodukcyjnym w świętokrzyskim było niemal dwukrotnie wyższe niż w skali kraju. Liczba dzieci i młodzieży średniorocznie zmniejszała się w województwie o 175 osób na 10 tys. ludności (w Polsce 91 osób na 10 tys. ludności). Tempo to było zróżnicowane w zależności od miejsca zamieszkania. O ile w miastach województwa świętokrzyskiego ubywało średnio 148 osób na 10 tys. mieszkańców miast, to na wsi proces ten zachodził znacznie szybciej – ubywały średnio 193 osoby na 10 tys. mieszkańców wsi.

Wykres 5. Średnioroczna stopa ubytku ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2020-2024

Chart 5. Annual average loss rate of pre-working age population in the years 2020-2024

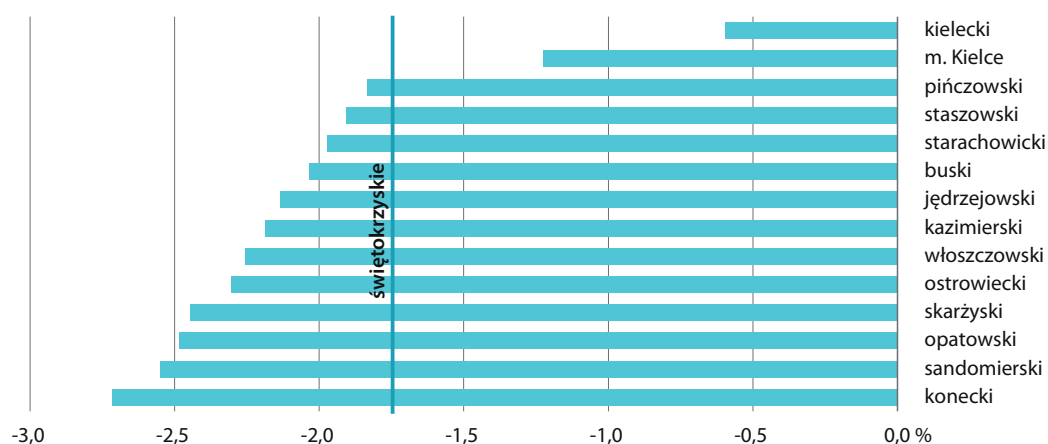
a) ogółem

a) total



b) według powiatów

b) by powiats



Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności województwa na przestrzeni lat 2020-2024 obniżył się z 17,0% do 16,4% (w Polsce zmalał z 18,4% do 18,0%). Mniejszy odsetek dzieci i młodzieży niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w opolskim (16,3%). Niższy niż średnio w województwie był on w miastach, gdzie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 15,0% (w 2020 r. – 15,4%). Na wsi osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17,6% (w 2020 r. – 18,3%).

Tablica 5.

Ludność w wieku przedprodukcyjnym według grup wieku w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 5.

Pre-working age population by age groups in 2024

As of 31 December

Grupy wieku Age groups	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
Ogółem Total	190246	97692	92554	78339	40175	38164	111907	57517	54390
0–6 lat	61036	31304	29732	25221	12940	12281	35815	18364	17451
7–12	66860	34306	32554	27204	13924	13280	39656	20382	19274
13–15	37485	19318	18167	15565	8039	7526	21920	11279	10641
16–17 lat	24865	12764	12101	10349	5272	5077	14516	7492	7024
w odsetkach in percent									
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	41,2	41,1	41,2	58,8	58,9	58,8
0–6 lat	100,0	100,0	100,0	41,3	41,3	41,3	58,7	58,7	58,7
7–12	100,0	100,0	100,0	40,7	40,6	40,8	59,3	59,4	59,2
13–15	100,0	100,0	100,0	41,5	41,6	41,4	58,5	58,4	58,6
16–17 lat	100,0	100,0	100,0	41,6	41,3	42,0	58,4	58,7	58,0

Wśród osób do 17 roku życia najliczniejsze roczniki stanowili 15 i 16-latkowie (odpowiednio 6,8% i 6,7% wobec 5,5% i 5,3% w 2020 r.), a następnie 14- i 17-latkowie (odpowiednio 6,7% i 6,3% wobec 5,5% i 5,4% w 2020 r.). Najmniej liczne były natomiast osoby najmłodsze, tj. niemowlęta, stanowiące 3,3% osób w wieku przedprodukcyjnym (w 2020 r. – 4,6%) oraz dzieci w wieku 1 roku (3,8% wobec 5,1% w 2020 r.).

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku, drugą istotną, obok najmłodszych, jest populacja w wieku aktywności zawodowej (kobiety 18–59 lat, mężczyźni 18–64 lata) stanowiąca potencjalne zasoby pracy. W relacji do stanu na koniec 2020 r. liczebność osób w wieku produkcyjnym uległa ograniczeniu o 5,9% do 659,4 tys. osób (w Polsce – spadła o 3,5% do 21834,1 tys. osób). W miastach liczebność subpopulacji w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 6,6% do 287,1 tys. osób, podczas gdy na wsi spadła o 5,4% do 372,3 tys. osób.

Na przestrzeni lat 2020-2024 zbiorowość osób w wieku produkcyjnym w województwie świętokrzyskim zmniejszała się w tempie 151 osób na każde 10 tys. ludności. Proces ten postępował szybciej na terenach miejskich, gdzie liczebność malała w tempie 169 osób na 10 tys. mieszkańców miast, podczas gdy na wsi spadek odbywał się w tempie 138 osoby na 10 tys. mieszkańców.

W relacji do stanu na koniec 2020 r. udział osób w wieku produkcyjnym w ludności ogółem zmniejszył się o 1,5 p.proc. i na koniec 2024 r. wyniósł 56,9% (w kraju – spadł o 1,2 p.proc. do 58,2%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, podobnie jak w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym, wyższy udział osób w wieku produkcyjnym (pomimo spadku) odnotowano na wsi. Na przestrzeni lat 2020-2024 odsetek osób w tym wieku w miastach zmniejszył się o 1,9 p.proc. do 55,0%, a na wsi spadł o 1,1 p.proc. do 58,6%.

Tablica 6. Ludność w wieku produkcyjnym
Stan w dniu 31 grudnia
Table 6. Working age population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	700849	379752	321097	307330	163295	144035	393519	216457	177062
2021	689330	372854	316476	300617	159547	141070	388713	213307	175406
2022	678795	366566	312229	294813	156296	138517	383982	210270	173712
2023	668937	360641	308296	291500	154316	137184	377437	206325	171112
2024	659351	354950	304401	287053	151757	135296	372298	203193	169105
wiek mobilny mobility age	381752	197634	184118	163110	83332	79778	218642	114302	104340
wiek niemobilny immobility age	277599	157316	120283	123943	68425	55518	153656	88891	64765
w odsetkach w 2024 r. in percent in 2024									
Ludność ogółem Population	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym w wieku: of which at age:									
produkcyjnym working,	56,9	63,1	51,2	55,0	61,8	48,9	58,6	64,1	53,1
mobilnym mobility	33,0	35,1	30,9	31,2	33,9	28,8	34,4	36,0	32,8
niemobilnym immobility	24,0	27,9	20,2	23,7	27,8	20,1	24,2	28,0	20,3
Ludność w wieku produkcyjnym Population at work- ing age	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
mobilnym mobility	57,9	55,7	60,5	56,8	54,9	59,0	58,7	56,3	61,7
niemobilnym immobility	42,1	44,3	39,5	43,2	45,1	41,0	41,3	43,7	38,3

W interpretacji podaży strony rynku pracy wyodrębnia się grupę osób w wieku mobilnym (18–44 lata). Wiek mobilny jest kluczowy ze względu na największą elastyczność i zdolność przystosowania się tych osób do zmiennych warunków zapotrzebowania na siłę roboczą, tj.: zmianę stanowiska, miejsca zamieszkania, pracy czy kwalifikacji. Zmniejszanie odsetka osób w wieku mobilnym jest zjawiskiem niekorzystnym, świadczącym o „starzeniu się” populacji pracujących, a tym samym ograniczeniu potencjału. W obrębie grupy pracujących taka sytuacja jest wynikiem zbiegu dwojakiego rodzaju zjawisk – przejścia roczników najstarszych w wiek emerytalny i słabego zasilenia rocznikami młodymi. Narastanie tego procesu powoduje z jednej strony zmniejszanie się podaży pracy, a z drugiej - utrudnienia w systemie zabezpieczenia społecznego.

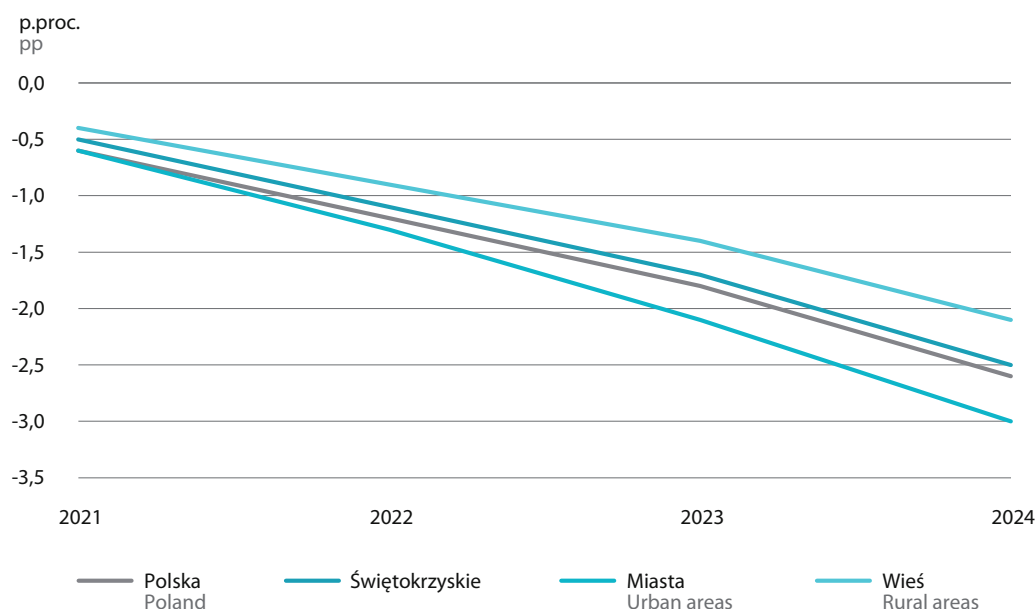
Udział osób w wieku mobilnym w populacji ogółem województwa świętokrzyskiego sukcesywnie maleł – z 35,3% w 2020 r. do 33,0% w 2024 r. (w kraju – z 37,1% do 34,8%). Proces ten postępował szybciej niż ubytek całej grupy w wieku produkcyjnym. W konsekwencji udział osób w wieku mobilnym wśród ogółu osób w wieku produkcyjnym zmniejszył się w analizowanym okresie z 60,4% do 57,9% (w kraju – z 62,4% do 59,8%).

Wykres 6. Zmiana udziału ludności w wieku mobilnym w ludności w wieku produkcyjnym (2020=100)

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 6. Change of share of mobility age population in working age population (2020=100)

As of 31 December



W ostatnim pięcioleciu liczba osób w wieku mobilnym przypadająca na 10 osób w wieku niemobilnym zmniejszyła się z 15 do 14 osób, przy czym na wsi zmalała z 16 do 14, a w miastach – z 15 do 13. Zmiany proporcji odnotowano niezależnie od płci. W subpopulacji mężczyzn omawiany wskaźnik spadł o 1 osobę do 13. W przypadku kobiet spadek proporcji był większy – z 17 do 15 osób.

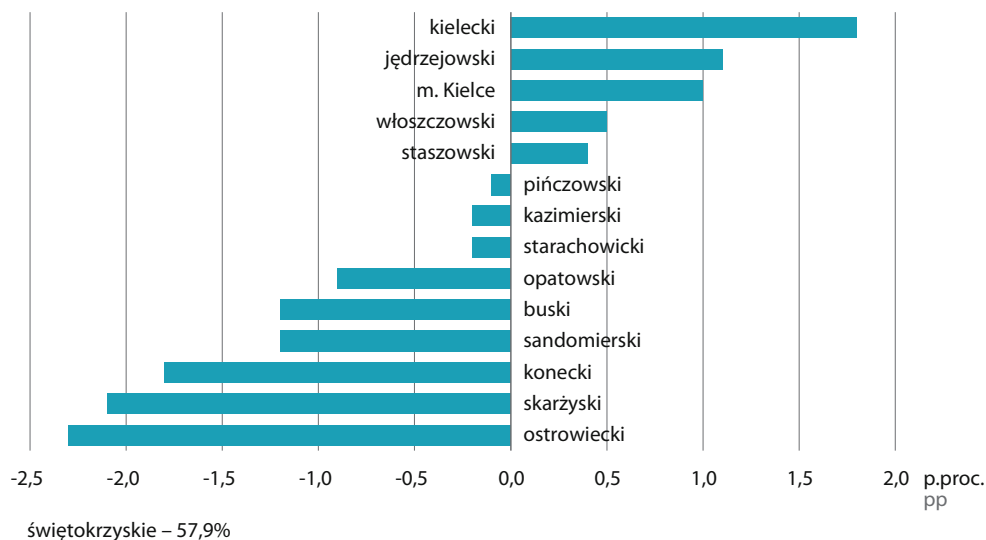
Udział osób w wieku mobilnym wśród osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych powiatach oscylował w 2024 r. między 59,7% w powiecie kieleckim, a 55,6% w ostrowieckim. Niekorzystna sytuacja panowała na obszarze całego województwa. W świętokrzyskim żaden z powiatów nie przekroczył średniego poziomu krajowego wynoszącego 59,8%.

Wykres 7. Odchylenia względne udziału osób w wieku mobilnym w ludności w wieku produkcyjnym od przeciętnej w województwie w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 7. Relative deviations of the share of mobility age population in working age population from the average in voivodship in 2024

As of 31 December



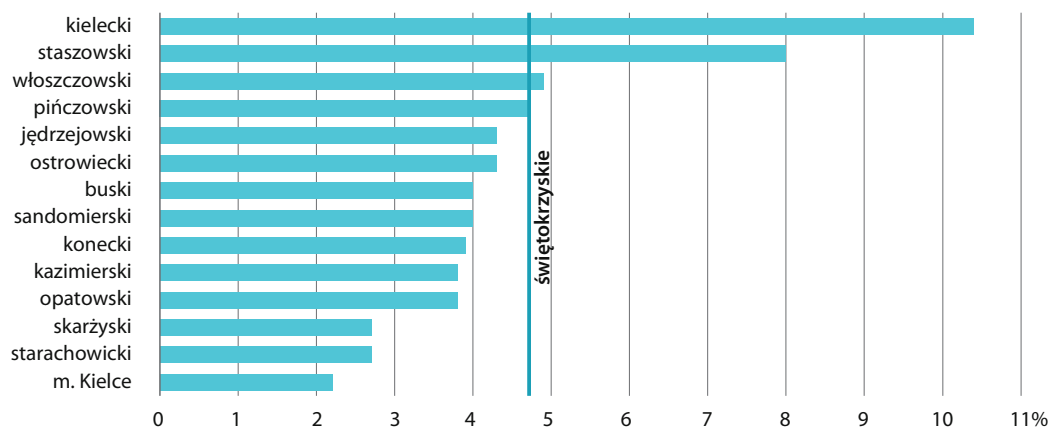
Zmiany obserwowane w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku świadczą o starzeniu się populacji województwa świętokrzyskiego – spadkowi udziałów osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym towarzyszy wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, tj. tych, które z racji wieku zakończyły lub potencjalnie mogły zakończyć aktywność zawodową. Na przestrzeni lat 2020-2024 udział ten zwiększył się o 2,0 p.proc. do 26,6% i pozostał wyższy niż średni w kraju – 23,8%. Był to również najwyższy udział wśród wszystkich województw.

Wykres 8. Przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2020–2024 według powiatów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Increase of post-working age population in the years 2020–2024 by powiats

As of 31 December



W relacji do 2020 r. liczebność osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 4,7% - do 308,4 tys. osób w 2024 r. (w kraju – wzrosła o 5,3% do 8910,0 tys. osób). Proces ten wyraźniej zaznaczył się na terenach miejskich, gdzie liczebność osób starszych zwiększyła się o 5,0% do 156,9 tys. osób, podczas gdy na obszarach wiejskich wzrosła o 4,4% do 151,5 tys. osób.

Pomimo obserwowanego spadku udziału o 1,9 p.proc., kobiety nadal stanowiły większość omawianej zbiorowości (na koniec 2024 r. 64,2%). Liczebność subpopulacji kobiet od 2020 r. wzrosła o 1,8% do 198,1 tys. osób, przy czym w miastach zwiększyła się o 2,6%, a na wsi o 0,8%. Znacznie szybciej rosła liczebność subpopulacji mężczyzn, która zwiększyła się o 10,4% (do 110,3 tys. osób), przy czym w miastach o 9,8%, a na wsi o 10,9%.

Tablica 7.

Ludność w wieku poprodukcyjnym

Stan w dniu 31 grudnia

Table 7.

Post-working age population

As of 31 December

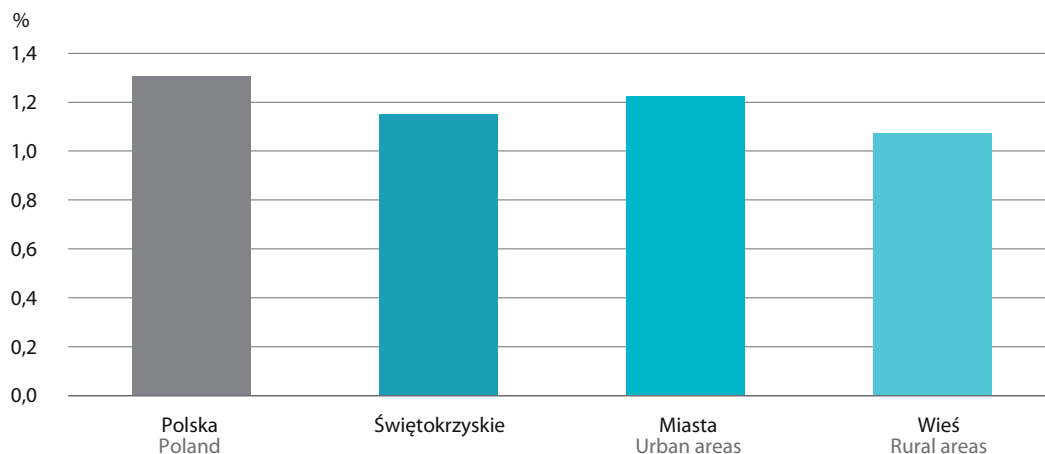
Lata Years	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	294607	99920	194687	149455	49022	100433	145152	50898	94254
2021	296463	101733	194730	150645	49857	100788	145818	51876	93942
2022	300292	104532	195760	152302	50990	101312	147990	53542	94448
2023	304576	107544	197032	155008	52634	102374	149568	54910	94658
2024	308394	110287	198107	156919	53825	103094	151475	56462	95013
w odsetkach in percent									
2020	100,0	100,0	100,0	50,7	49,1	51,6	49,3	50,9	48,4
2021	100,0	100,0	100,0	50,8	49,0	51,8	49,2	51,0	48,2
2022	100,0	100,0	100,0	50,7	48,8	51,8	49,3	51,2	48,2
2023	100,0	100,0	100,0	50,9	48,9	52,0	49,1	51,1	48,0
2024	100,0	100,0	100,0	50,9	48,8	52,0	49,1	51,2	48,0
w % ogółu ludności in % of total population									
2020	24,6	17,1	31,6	27,7	19,2	35,3	22,0	15,5	28,5
2021	25,0	17,6	31,9	28,2	19,8	35,8	22,3	15,9	28,7
2022	25,5	18,2	32,4	28,8	20,5	36,3	22,8	16,5	29,0
2023	26,1	18,9	32,8	29,4	21,2	36,8	23,3	17,1	29,4
2024	26,6	19,6	33,3	30,0	21,9	37,3	23,8	17,8	29,8

W ciągu czterech lat liczebność roczników poprodukcyjnych wzrosła we wszystkich powiatach, przy czym największe przyrosty odnotowano w powiatach: kieleckim (o 10,4%), staszowskim (o 8,0%), włoszczowskim (o 4,9%) i pińczowskim (o 4,7%). W pozostałych powiatach stopień wzrostu kształtował się poniżej średniej w województwie, a najniższy odnotowano w m. Kielce (o 2,2%).

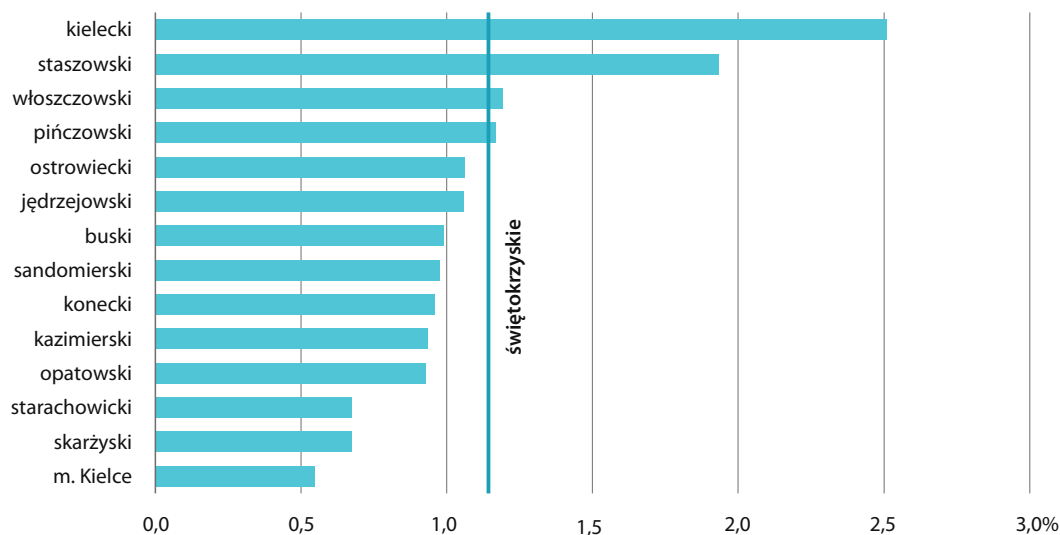
W latach 2020-2024 średnioroczne tempo przyrostu liczebności osób w wieku poprodukcyjnym cechowało wyraźne zróżnicowanie w zależności od miejsca zamieszkania i płci. Liczebność osób starszych ogółem zwiększała się w tempie 115 osób na 10 tys. ludności. W miastach proces ten zachodził szybciej niż na wsi. Na ich terenie przybywały średnio 123 osoby na 10 tys. mieszkańców miast, natomiast na wsi było to średnio 107 osób na 10 tys. mieszkańców obszarów wiejskich. Z kolei subpopulacja mężczyzn powiększała się 6 razy szybciej niż kobiety (250 mężczyzn/ 10 tys. mężczyzn wobec 44 kobiet/ 10 tys. kobiet).

Wykres 9. Średnioroczna stopa przyrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2020-2024
Chart 9. Annual average growth rate of post-working age population in the years 2020-2024

a) ogółem
a) total



b) według powiatów
b) by powiats



Poziom zaawansowania i dynamikę procesu starzenia się społeczeństwa prześledzić można również w biologicznych grupach wieku. W 2024 r. liczebność seniorów ogółem, tj. osób w wieku 65 lat i więcej wyniosła 268,7 tys. osób i była większa niż cztery lata wcześniej o 8,6%, przy czym liczebność osób w wieku 65-69 lat zwiększyła się o 0,5%, a osób w wieku 70-74 lata wzrosła o 13,4%. Z kolei osób w wieku 75-79 lat odnotowano więcej o 45,6%, w wieku 80-84 lat – mniej o 14,3%, a w wieku 85 lat i więcej zwiększyła się o 2,1%.

W 2024 r. w grupie osób 65-letnich i starszych najliczniejsze były osoby w wieku 65-69 lat stanowiące 32,0% (o 2,6 p.proc. mniej niż w 2020 r.), a następnie w wieku 70-74 lata o udziale 27,8% (o 1,2 p.proc. więcej). Osoby w wieku 75-79 lat stanowiły 18,9% (o 4,8 p.proc. więcej niż w 2020 r.), w wieku 80-84 lata – 9,9% (o 2,7 p.proc. mniej), a osoby 85-letnie i starsze – 11,3% (o 0,7 p.proc. mniej).

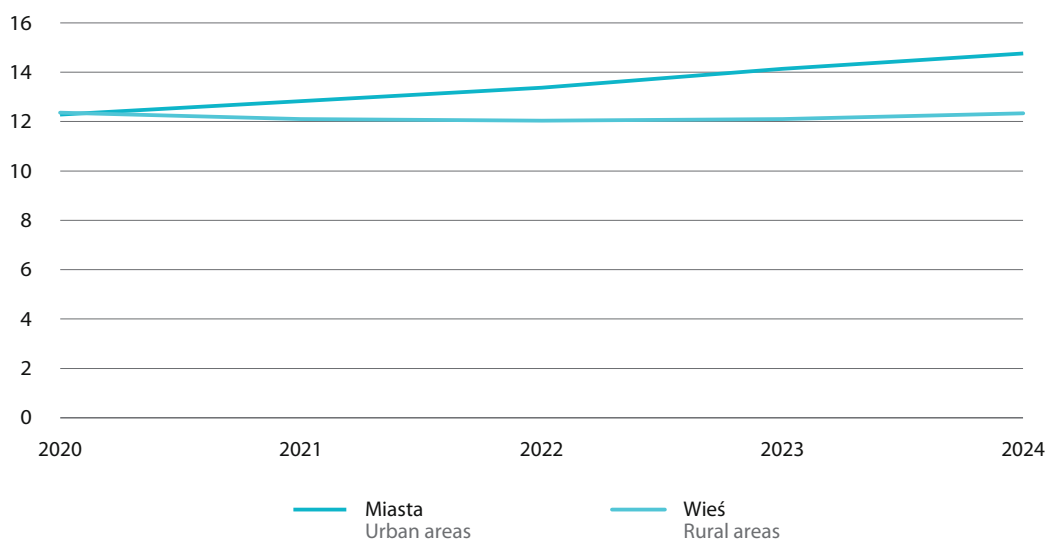
Konsekwencją starzenia się ludności stają się niekorzystne zmiany relacji międzypokoleniowych, w szczególności związane z wysokim tempem przyrostu osób w wieku mocno zaawansowanym (tzw. podwójne starzenie). W celu skutecznej odpowiedzi na wyzwanie wynikające ze zmiany struktury pokoleniowej, konieczne staje się określenie wielkości zaplecza zapewniającego wsparcie i opiekę. Służy temu wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, tj. liczba osób w wieku 85 lat i starszych przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata. Jego poziom wskazuje, że możliwości opieki w ramach rodziny, już i tak niższe niż w kraju, ulegały dalszemu ograniczeniu – w latach 2020-2024 miernik zwiększył się z 12 do 13 (w kraju z 11 do 12). Rosnącemu wskaźnikowi wsparcia sprzyjał szybszy niż w kraju spadek zaplecza opiekunów (o 6,2% wobec 3,6%), a dodatkowo dalsze zanikanie modelu rodziny wielopokoleniowej, mieszkającej w bliskiej odległości. W konsekwencji rósł popyt i uzależnienie od instytucjonalnych form wsparcia. Zarówno natężenie, jak i tempo zmian wskaźnika różnicowało miejsce zamieszkania. Wskaźnik wsparcia rósł w miastach, gdzie zwiększył się z 12 do 15. Na obszarach wiejskich pozostał natomiast na poziomie zbliżonym do notowanego cztery lata wcześniej i wyniósł 12.

Wykres 10. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Intergenerational support ratio

As of 31 December



Indeks starości demograficznej wyraża relację pomiędzy ludnością w wieku 65 lat i więcej a ludnością w wieku 0-14 lat, pozwalając na uchwycenie zastępowalności ludności starszej przez ludność najmłodszą.

W latach 2020-2024 równolegle do wzrostu liczebności osób w wieku 65 lat i więcej (o 8,6%) znacznie spadła liczba urodzeń żywych (o 31,8%), co przełożyło się na spadek liczebności dzieci w wieku 0-14 lat (o 10,9%). Indeks starości demograficznej dla województwa świętokrzyskiego na koniec 2024 r. osiągnął 176, co oznacza, że pokolenie babć i dziadków przewyższało liczebnie pokolenie wnuczków o ponad $\frac{3}{4}$ (na 100 wnuczków przypadało 176 babć i dziadków). Dla porównania w 2020 r. indeks wynosił 145.

W 2024 r. świętokrzyskie znajdowało się w najtrudniejszej sytuacji w kraju pod względem wartości indeksu starości demograficznej. W drugim pod tym względem województwie łódzkim wyniósł on 167, a jego średnia wartość w kraju była $\frac{1}{5}$ mniejsza niż w świętokrzyskim, wynosząc 141. W żadnym z województw indeks starości demograficznej nie ukształtował się poniżej 100. Najniższe wartości osiągnął w województwach pomorskim i małopolskim (po 120).

Tempo wzrostu indeksu starości demograficznej mocno różnicowało miejsce zamieszkania. Nadwyżka roczników starszych nad młodszymi była szczególnie wyraźna w miastach województwa świętokrzyskiego, gdzie indeks starości demograficznej wzrósł ze 179 w 2020 r. do 220 w 2024 r., podczas gdy na wsi zwiększył się w tym samym okresie ze 121 do 146.

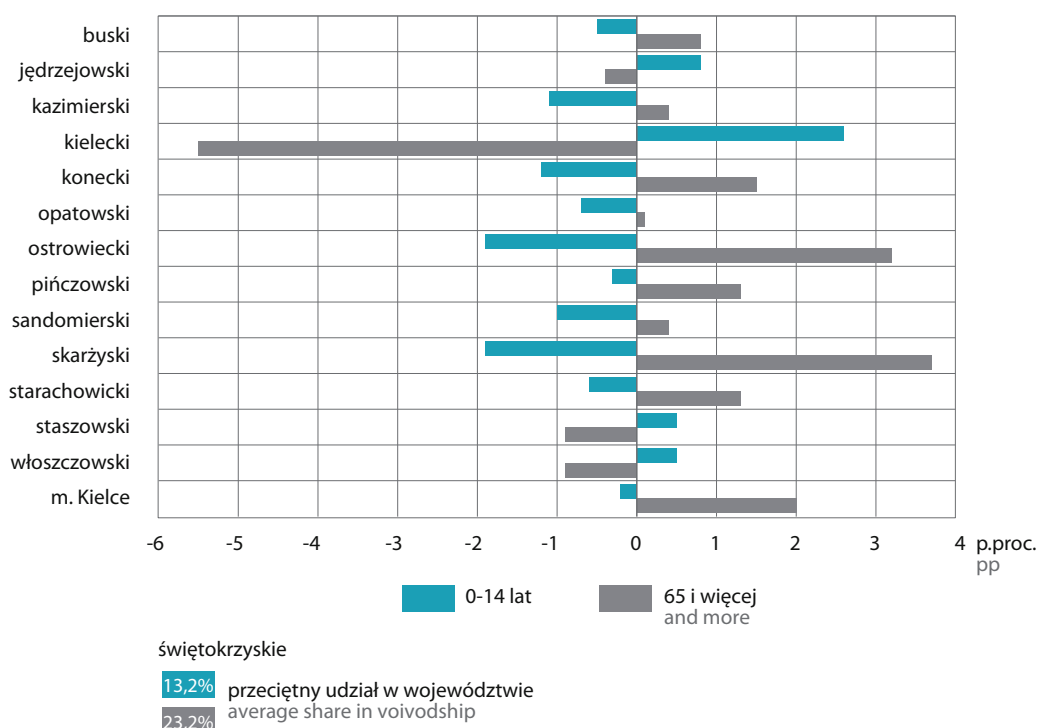
Poziom indeksu starości coraz wyraźniej zarysowuje polaryzację przestrzenną województwa. We wszystkich powiatach sukcesywnie narastało osłabienie potencjału demograficznego. Od 2023 r. nie było już ani jednego powiatu, w którym utrzymywałaby się przewaga roczników młodych. W 2024 r. w trzech powiatach liczba osób w wieku 65 lat i więcej ponad dwukrotnie przekraczała liczbę osób do 14 lat. Do grupy tej należały skarżyski, w którym indeks starości demograficznej osiągnął 239, ostrowiecki (234) i konecki (207). Najsłabiej starość demograficzna dotknęła powiat kielecki (112 w 2024 r.), a lepiej niż przeciętnie sytuacja kształtowała się także w powiatach: staszowskim, jędrzejowskim i włoszczowskim (po 163).

Wykres 11. Odchylenia względne udziału osób w wieku 14 lat i mniej oraz 65 lat i więcej w powiatach od przeciętnych w województwie w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 11. Relative deviations of the share of population aged under 15 and 65 and more in powiats from the average in voivodship in 2024

As of 31 December



Postępujący proces starzenia demograficznego województwa świętokrzyskiego widoczny jest również na poziomie gmin. Indeks starości demograficznej zwiększył się we wszystkich gminach, a najwyższy wzrost odnotowano w: Ostrowcu Świętokrzyskim (o 66), Skarżysku Kamiennej (o 61) i Stąporkowie (o 60). Najwolniej proces ten postępował w gminach Oleśnica i Łączna, w których indeks ten zwiększył się po 12. W konsekwencji tego wzrostu w 2024 r. na 102 gminy jedynie w 4 gminach województwa świętokrzyskiego indeks starości demograficznej ukształtował się poniżej 100, podczas gdy w 2020 r. gmin takich było 13. W 2024 r. wszystkie gminy, w których najmłodsze pokolenie przewyższało liczebnie najstarsze, zlokalizowane były w powiecie kieleckim. W grupie tej znalazły się: Strawczyn i Górnio (po 83), Morawica

(85) i Bieliny (99). Z kolei najwyższe indeksy starzenia demograficznego odnotowano w gminach: Skarżysko-Kamienna (powiat skarżyski) 274, Stąporków (powiat konecki) 269, Ostrowiec Świętokrzyski (powiat ostrowiecki) 269, Opatowiec (powiat kazimierski) 261, Starachowice (powiat starachowicki) 258, Sandomierz (powiat sandomierski) 238.

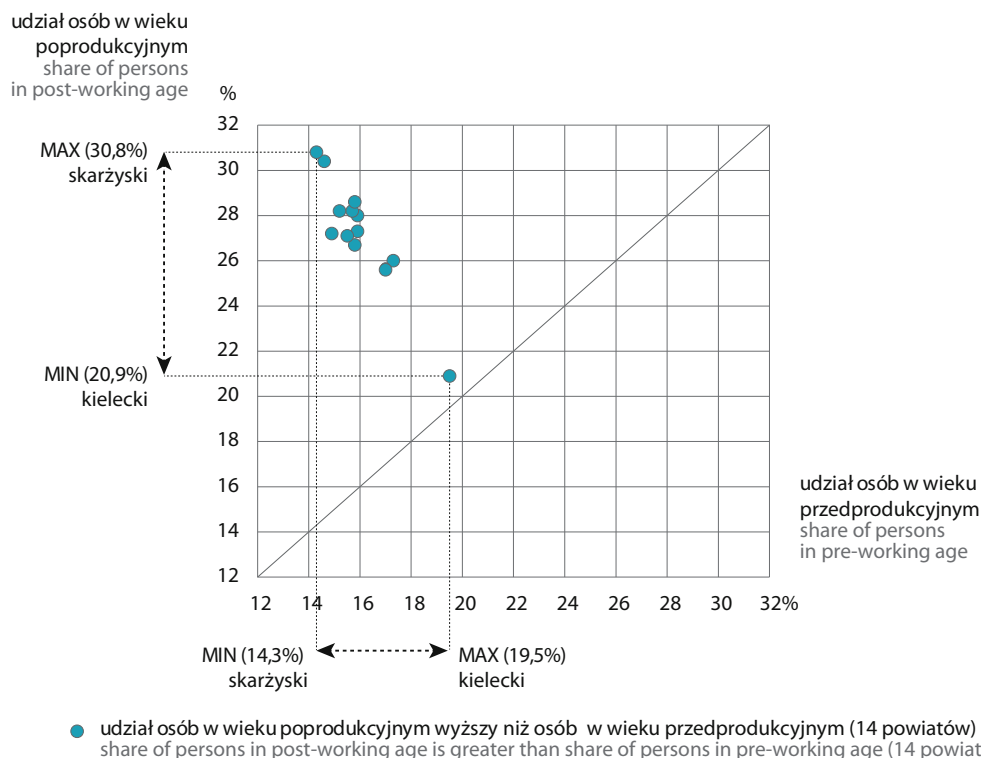
Analiza struktury populacji według ekonomicznych grup wieku jest kluczowa dla oceny potencjału gospodarczego regionu. W województwie świętokrzyskim na przestrzeni omawianego okresu utrzymywały się niekorzystne trendy demograficzne, stanowiące zły prognostyk dla przyszłości rynku pracy i gospodarki. Małał udział subpopulacji w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a rósł udział osób w wieku poprodukcyjnym.

Zróznicowanie powiatów wynikające z udziałów osób w wieku przed- i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności powiatu jest tożsame z rozkładem powiatów według wskaźnika starości demograficznej. Na jednym biegunie plasował się powiat kielecki z najwyższym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym i najniższym poprodukcyjnym, a na przeciwnym – pozostałe, z których w najtrudniejszej sytuacji pozostawał powiat skarżyski z największym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym i najniższym odsetkiem w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 12. Zróznicowanie powiatów pod względem udziału osób w wieku przedprodukcyjnym oraz osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Diversity of powiats in terms of the share of pre-working age and post-working age persons in total population in 2024
As of 31 December



W 2024 r. na 102 gminy jedynie w 7 odnotowano wyższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym niż w poprodukcyjnym (wobec 12 w 2020 r.). Spośród wskazanych 7 gmin wszystkie zlokalizowane były w powiecie kieleckim (Bieliny, Górno, Masłów, Miedziana Góra, Morawica, Piekoszów, Strawczyn). Były to równocześnie jednostki charakteryzujące się najniższym indeksem starości demograficznej w województwie.

Kierunek zmian struktury ludności według ekonomicznych grup wieku obrazują współczynniki obciążenia demograficznego.

Ogólny współczynnik obciążenia demograficznego oznacza relację liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym razem) do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Cząstkowe współczynniki obciążenia demograficznego oblicza się jako:

- relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) do liczby osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat – dla kobiet i 18-64 lata – dla mężczyzn),
- relację liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet oraz 65 lat i więcej dla mężczyzn) do liczby osób w wieku produkcyjnym.

W latach 2020–2024 odnotowano niekorzystne zmiany zarówno ogólnego współczynnika obciążenia demograficznego, jak i współczynników cząstkowych. W 2024 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 76 osób w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy w 2020 r. było ich 71. Za wzrost ogólnego obciążenia demograficznego odpowiada zmiana proporcji między grupą osób w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym. W 2024 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 47 osób w wieku poprodukcyjnym, tj. o 5 osób więcej niż w 2020 r. Drugi ze współczynników cząstkowych nie zmienił się w tym okresie. Na 100 osób w wieku produkcyjnym nadal przypadało 29 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tablica 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Stan w dniu 31 grudnia

Table 8. Demographic burden indices

As of 31 December

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	Specification
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	71	72	74	75	76	Population at non-working age per 100 persons at working age
miasta	76	77	79	81	82	urban areas
wieś	68	68	69	70	71	rural areas
Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	29	29	29	29	29	Population at pre-working age per 100 persons at working age
miasta	27	27	28	27	27	urban areas
wieś	31	31	31	30	30	rural areas
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	42	43	44	46	47	Population at post-working age per 100 persons at working age
miasta	49	50	52	53	55	urban areas
wieś	37	38	39	40	41	rural areas

Wartości współczynników obciążenia demograficznego silnie determinuje miejsce zamieszkania. W omawianym okresie zaobserwować można stopniowy wzrost wskaźnika zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich, choć intensywność przemian pozostawała zróżnicowana. Pogorszenie sytuacji demograficznej wyraźniej zarysowało się w miastach. W 2024 r. na ich terenie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 82 osoby w wieku nieprodukcyjnym (wzrost obciążenia o 6 osób w stosunku do 2020 r.). Na wsi obciążenie zwiększyło się o 3 osoby do 71.

Za niekorzystne zmiany odpowiada wzrost obciążenia osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku emerytalnym – w miastach odnotowano wzrost tego współczynnika o 6 osób do 55, a na wsi o 4 osoby do 41.

Zmiana relacji osób w wieku przedprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym miała mniejsze zna-

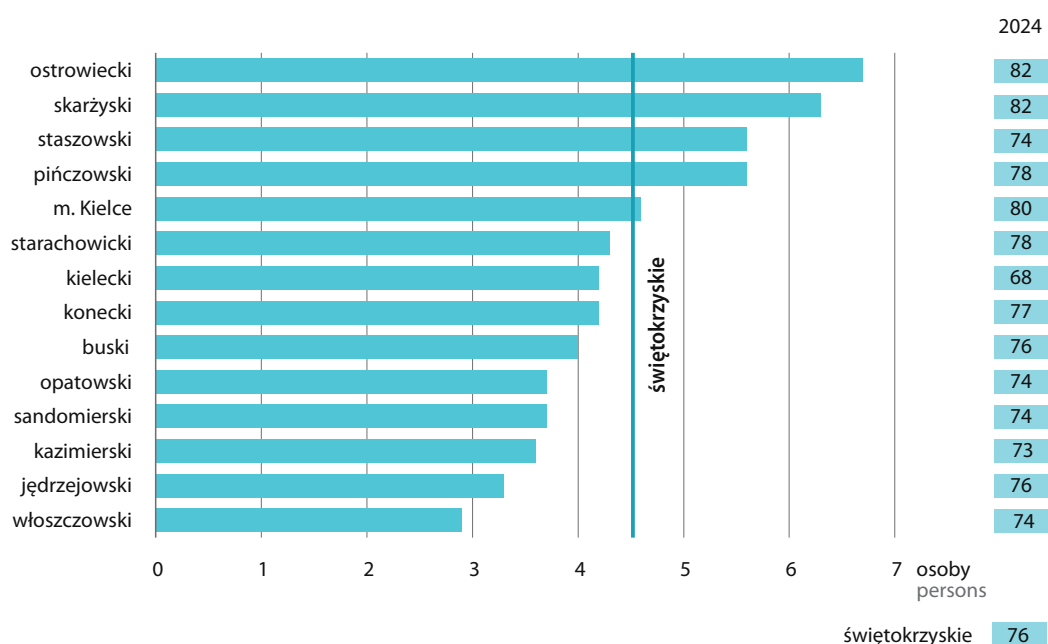
czenie. Obciążenie osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku przedprodukcyjnym w miastach pozostało na poziomie z roku 2020 i wyniosło 27 osób, podczas gdy na wsi zmniejszyło się o 1 osobę do 30 osób.

W przekroju terytorialnym w 2024 r. najwyższy poziom ogólnego współczynnika obciążenia demograficznego odnotowano w powiatach ostrowieckim i skarżyskim (po 82) oraz w m. Kielce (80). Jednocześnie w powiatach tych odnotowano najwyższe poziomy częstkowego współczynnika obciążenia demograficznego definiowanego, jako relacja liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym (od 56 w powiecie skarżyskim, przez 55 w ostrowieckim do 51 w m. Kielce). Podobnie jak w 2020 r. nadal zdecydowanie najniższe współczynniki odnotowano w powiecie kieleckim – odpowiednio współczynnik ogólny 68, a omawiany częstkowy 35.

Wykres 13. Wzrost liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2020-2024

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 13. Increase of number of non-working age persons per 100 working age persons in the years 2020-2024
As of 31 December



Rozdział 2. Ruch naturalny ludności

Chapter 2. Vital statistics of population

Ruch naturalny ludności, który kształtują takie zjawiska jak: zawarte małżeństwa, rozwody, urodzenia czy zgony, współdecyduje o liczbie i strukturze ludności. Kluczową kwestią dla rozwoju demograficznego każdego regionu jest korzystna relacja urodzeń żywych do zgonów.

Stan ludności w województwie stanowi wypadkową procesów demograficznych. Te kształtowane są przez wielorakie czynniki tak regionalne, jak i globalne. Do czynników regionalnych można zaliczyć: realia społeczno-ekonomiczne, stan opieki zdrowotnej i edukacji, czy szeroko rozumiane warunki bytowe. Czynnikiem globalnym w ostatnich latach była pandemia zakażeń wirusem SARS-CoV-2 wywołującym COVID-19. Od 20 marca 2020 r. do 15 maja 2022 r. obowiązywał w Polsce stan epidemii. W dniu 16 maja 2022 r. złagodzone obostrzenia wprowadzając stan zagrożenia epidemicznego, który obowiązywał do końca czerwca 2023 r. Pandemia wpłynęła na wszystkie dziedziny życia ludności. Jej bezpośrednim skutkiem był znaczny wzrost liczby zgonów, będący efektem zarówno działania wirusa, jak i okresowych trudności w dostępie do służby zdrowia.

Potencjał ludnościowy województwa świętokrzyskiego maleje od wielu lat, a w ostatnich latach obserwowano nasilenie regresu. Przejawiło się to przede wszystkim w wyraźnym obniżeniu poziomu urodzeń. Notuje się także relatywnie wysoki poziom umieralności związany z dużą populacją starszych osób. Znacznie zmniejszyła się liczba zawartych małżeństw, a bilans małżeństw pozostał ujemny.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- **urodzenia** – według miejsca zamieszkania matki noworodka,
- **zgony** – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej,
- **małżeństwa** – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem; w przypadku, gdy mąż mieszkał za granicą według miejsca zamieszkania żony przed ślubem,
- **rozwoły** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka); nie uwzględnia się wyłącznie tych rozwodów, w których w momencie wniesienia powództwa obie osoby zamieszkiwały za granicą,
- **separacje** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka), w przypadku zgodnego wniosku stron – według miejsca zamieszkania męża; nie są uwzględniane przypadki, gdy obie strony mieszkają za granicą.

2.1. Małżeństwa

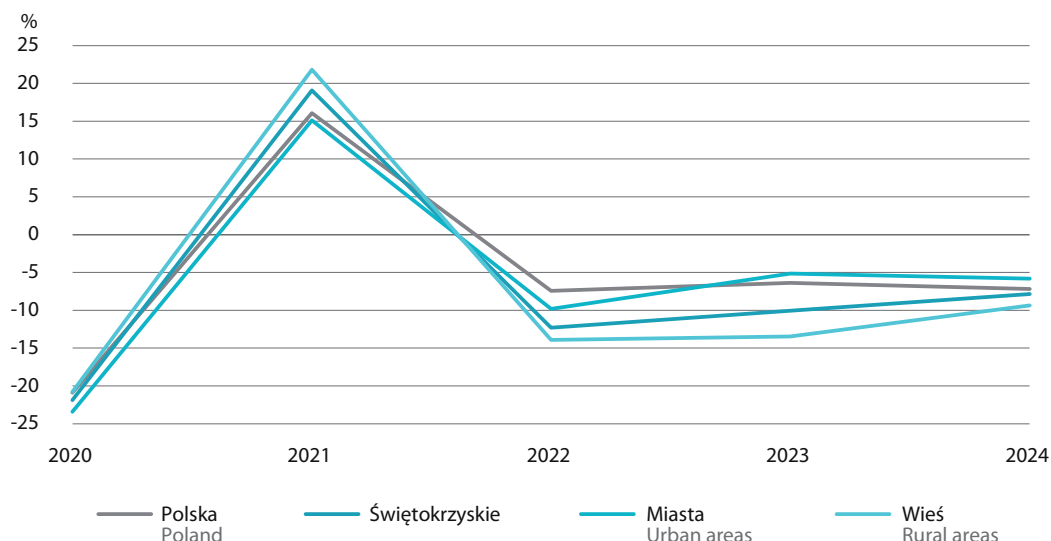
2.1. Marriages

Zjawiska związane z liczbą zawieranych małżeństw odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu procesów demograficznych, bowiem nadal większość dzieci (w 2024 r. 77,0%) pochodzi z formalnych związków.

Po wzroście w 2021 r., w kolejnych latach odnotowano znaczny spadek liczby zawieranych związków małżeńskich w województwie świętokrzyskim.

Wykres 14. Roczne tempo zmian liczby zawartych małżeństw w latach 2020-2024

Chart 14. Annual change of marriages contracted in the years 2020-2024



W 2024 r. zawarto 3,6 tys. małżeństw, tj. o 0,3 tys. (o 7,8%) mniej niż w roku poprzednim oraz o 0,6 tys. (o 13,4%) mniej niż w 2020 r. W miastach województwa świętokrzyskiego zawarto 1,6 tys. małżeństw (mniej o 5,8% niż przed rokiem i o 7,3% niż w 2020 r.), a na wsi – 2,0 tys. (mniej o 9,3% niż w ubiegłym roku i o 17,7% niż w 2020 r.).

W latach 2020-2024 współczynnik małżeństw (liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej) zmniejszył się w województwie świętokrzyskim z 4,05 do 3,59, przy czym w miastach – z 3,61 do 3,43, a na wsi – z 4,42 do 3,73. W 2024 r. był najniższy w kraju (w 2020 r. niższy odnotowano jedynie w województwie opolskim). W Polsce przeciętna wartość współczynnika małżeństw wyniosła 4,23 wobec 4,50 w 2020 r., a jego najwyższą wartością w przeliczeniu na 1000 ludności (podobnie jak w 2020 r.) charakteryzowało się województwo małopolskie (4,70 wobec 5,03).

Tablica 9.
Table 9.**Małżeństwa zawarte**
Marriages contracted

Lata Years	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Małżeństwa na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej Marriages per 1000 population aged 15 and more		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers						
2020	4183	1708	2475	4,05	3,61	4,42
2021	4981	1966	3015	4,87	4,20	5,43
2022	4369	1773	2596	4,30	3,83	4,70
2023	3929	1682	2247	3,89	3,63	4,10
2024	3621	1584	2037	3,59	3,43	3,73
w odsetkach in percentages						

Tablica 9. **Małżeństwa zawarte (dok.)**
Table 9. **Marriages contracted (cont.)**

Lata Years	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Małżeństwa na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej Marriages per 1000 population aged 15 and more		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
2020	100,0	40,8	59,2	.	.	.
2021	100,0	39,5	60,5	.	.	.
2022	100,0	40,6	59,4	.	.	.
2023	100,0	42,8	57,2	.	.	.
2024	100,0	43,7	56,3	.	.	.

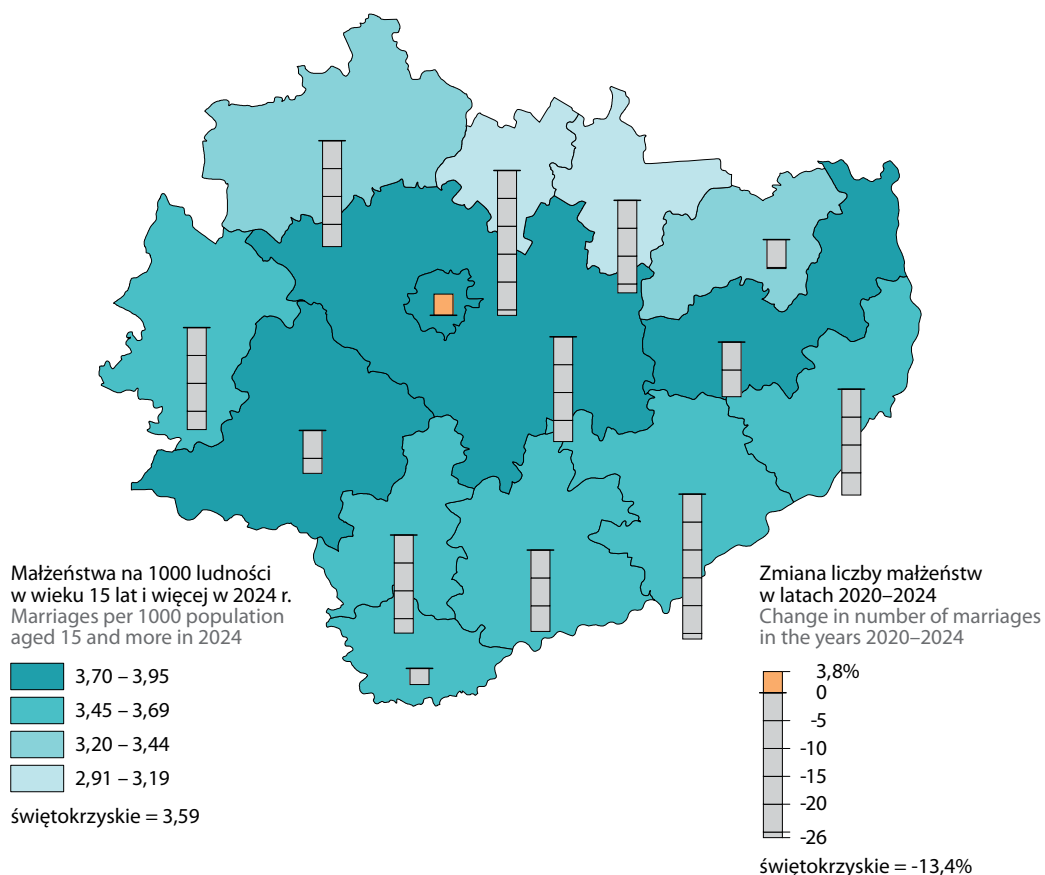
W Świętokrzyskiem większość małżeństw nadal zawierana jest na obszarach wiejskich. Niemniej od 2022 r. obserwowano spadek przewagi małżeństw rejestrowanych na wsi. W efekcie udział związków zawieranych na wsi zmniejszył się z 59,2% w 2020 r. do 56,3% w 2024 r.

Najwięcej małżeństw zawarto w powiecie kieleckim oraz w m. Kielce – w 2024 r. odpowiednio 0,7 tys. i 0,6 tys., podczas gdy w 2020 r. 0,8 tys. wobec 0,6 tys.

W 2024 r. więcej małżeństw niż w 2020 r. zawarto jedynie w m. Kielce (o 3,8%). W pozostałych powiatach odnotowano spadek liczby zawartych związków, w tym najmniejszy w powiatach kazimierskim (o 2,9%) i ostrowieckim (o 5,2%), a największy w powiatach: skarżyskim i staszowskim (po 26,0%) oraz koneckim i sandomierskim (po 19,0%).

W 2024 r. najwyższy współczynnik małżeństw odnotowano w m. Kielce (3,95) oraz w powiecie kieleckim (3,75), a najniższy w powiatach skarżyskim (2,91) i starachowickim (3,19).

Mapa 3. Małżeństwa zawarte
Map 3. Marriages contracted



Choć związki wyznaniowe nadal przeważały wśród zawartych małżeństw, to na przestrzeni analizowanego okresu obserwowano wzrost udziału związków cywilnych z 38,4% do 43,1% wszystkich zawartych małżeństw w województwie. Od 2023 r. w miastach ponad 50% małżeństw stanowiły związki cywilne, podczas gdy na wsi – co najmniej 1/3.

Odsetek małżeństw wyznaniowych, tj. zawartych w kościołach i jednocześnie zarejestrowanych w urzędach stanu cywilnego, pozostawał w województwie większy niż średnio w kraju – w 2024 r.: 56,9% wobec 44,1%. Spośród małżeństw wyznaniowych tylko 10 nie było związkami zawartymi w kościele katolickim (w 2020 r. – 6).

Tablica 10. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe
Table 10. Civil and church or religious marriages

Lata Years	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	razem total	cywilne civil	wyzna- niowe religious	razem total	cywilne civil	wyzna- niowe religious	razem total	cywilne civil	wyzna- niowe religious
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	4183	1608	2575	1708	786	922	2475	822	1653
2021	4981	1789	3192	1966	834	1132	3015	955	2060
2022	4369	1665	2704	1773	858	915	2596	807	1789
2023	3929	1596	2333	1682	847	835	2247	749	1498
2024	3621	1562	2059	1584	845	739	2037	717	1320
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	38,4	61,6	100,0	46,0	54,0	100,0	33,2	66,8
2021	100,0	35,9	64,1	100,0	42,4	57,6	100,0	31,7	68,3
2022	100,0	38,1	61,9	100,0	48,4	51,6	100,0	31,1	68,9
2023	100,0	40,6	59,4	100,0	50,4	49,6	100,0	33,3	66,7
2024	100,0	43,1	56,9	100,0	53,3	46,7	100,0	35,2	64,8

Decyzje o zawarciu związku małżeńskiego są podejmowane w coraz późniejszym wieku. Proces ten szczególnie widoczny był w miastach, gdzie mediana wieku nowożeńców rosła szybciej niż na wsi. W 2024 r. wiek środkowy mężczyzn wyniósł 32,5 lat w miastach oraz 29,8 lat na wsi, natomiast kobiet odpowiednio: 30,0 i 27,6 lat. W 2020 r. było to odpowiednio dla mężczyzn – w miastach 31,1 oraz na wsi 29,0 lat, a dla kobiet – w miastach 28,6 i na wsi 26,8 lat. Oznacza to wzrost zarówno w przypadku mężczyzn jak i kobiet – w miastach o 1,4, a na wsi o 0,8.

Tablica 11. Nowożeńcy według wieku
Table 11. Bridegrooms and brides by age

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	19 lat i mniej 19 and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60 lat i więcej and more	Me- diana Me- dian age
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers												
Mężczyźni Males												
2020	4183	8	395	1798	1007	427	190	130	68	54	106	29,7
2021	4981	6	425	2147	1267	504	218	122	84	69	139	29,8
2022	4369	3	352	1726	1103	496	266	151	84	50	138	30,3
2023	3929	5	295	1568	1006	410	227	126	83	62	147	30,3
2024	3621	2	236	1370	899	450	238	141	97	54	134	30,8
Kobiety Females												
2020	4183	44	1004	1808	623	292	157	101	49	45	60	27,5
2021	4981	45	1138	2246	732	328	190	96	78	44	84	27,5
2022	4369	28	932	1816	741	334	203	116	62	47	90	27,9
2023	3929	29	771	1694	613	292	179	124	89	49	89	27,9
2024	3621	24	622	1494	654	279	199	131	89	45	84	28,5

Tablica 11.
Table 11.

Nowożeńcy według wieku (dok.)
Bridegrooms and brides by age (cont.)

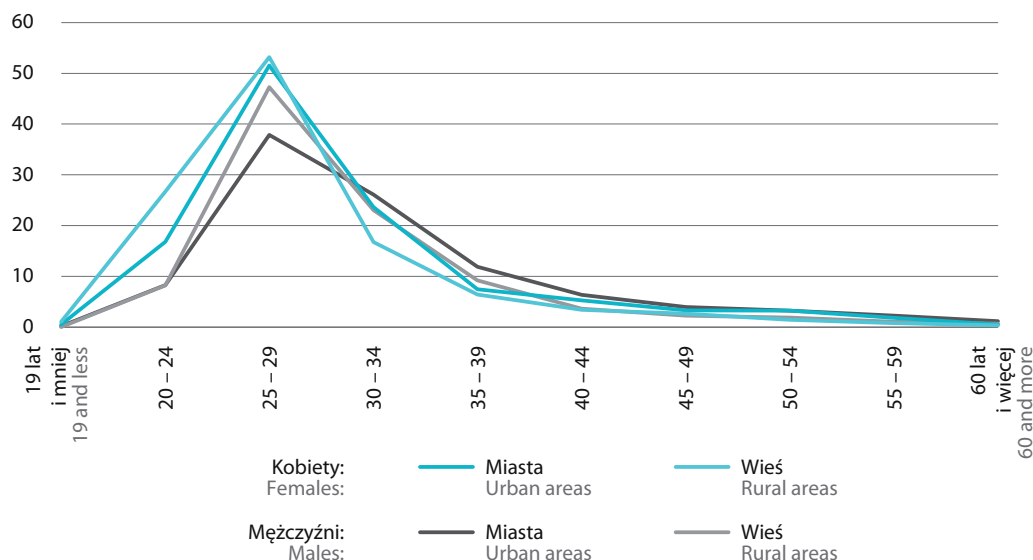
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	19 lat i mniej 19 and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60 lat i więcej and more	Mediana Me- dian age
w odsetkach in percentages												
Mężczyźni Males												
2020	100,0	0,2	9,4	43,0	24,1	10,2	4,5	3,1	1,6	1,3	2,5	.
2021	100,0	0,1	8,5	43,1	25,4	10,1	4,4	2,4	1,7	1,4	2,8	.
2022	100,0	0,1	8,1	39,5	25,2	11,4	6,1	3,5	1,9	1,1	3,2	.
2023	100,0	0,1	7,5	39,9	25,6	10,4	5,8	3,2	2,1	1,6	3,7	.
2024	100,0	0,1	6,5	37,8	24,8	12,4	6,6	3,9	2,7	1,5	3,7	.
Kobiety Females												
2020	100,0	1,1	24,0	43,2	14,9	7,0	3,8	2,4	1,2	1,1	1,4	.
2021	100,0	0,9	22,8	45,1	14,7	6,6	3,8	1,9	1,6	0,9	1,7	.
2022	100,0	0,6	21,3	41,6	17,0	7,6	4,6	2,7	1,4	1,1	2,1	.
2023	100,0	0,7	19,6	43,1	15,6	7,4	4,6	3,2	2,3	1,2	2,3	.
2024	100,0	0,7	17,2	41,3	18,1	7,7	5,5	3,6	2,5	1,2	2,3	.

W przypadku zawierania przez obie strony pierwszego związku mediana wieku kawalerów przesunęła się w badanym okresie z 28,8 do 29,4 lat (do 30,3 w miastach i 28,9 na wsi), natomiast panien – z 26,7 do 27,3 lat (do 28,0 w miastach i 26,8 na wsi). W kraju wiek środkowy zarówno kawalerów, jak i panien był wyższy i sięgał kolejno: 29,9 oraz 27,9 lat.

Nowożeńcy, zarówno mężczyźni jak i kobiety, zawierali związki małżeńskie najczęściej mając 25-29 lat. W 2024 r. prawidłowość ta dotyczyła 37,8% mężczyzn i 41,3% kobiet (w 2020 r. 43,0% mężczyzn i 43,2% kobiet). Wśród mężczyzn, kolejną wyróżniającą się grupą były osoby w wieku 30-34 lata. W 2024 r. mężczyźni w tym wieku stanowili 24,8% nowożeńców (w 2020 r. 24,1%). Z kolei wśród kobiet kolejne liczne grupy nowożeńców stanowiły osoby w wieku 30-34 lata oraz 20-24 lata – w 2024 r. kobiety we wskazanym wieku grupowały odpowiednio 18,1% i 17,2% nowożeńców (w 2020 r. 14,9% i 24,0%). Na przestrzeni analizowanego okresu zwraca uwagę spadek odsetka kobiet zawierających małżeństwa w wieku 20-24 lata oraz wzrost liczby zawieranych małżeństw przez kobiety mające 30 lat i więcej. Odsetek najmłodszych nowożeńców w wieku 19 lat i mniej wyniósł w 2024 r. 0,1% w przypadku mężczyzn, a 0,7% – kobiet (w 2020 r. odpowiednio 0,2% i 1,1%).

Wykres 15. Nowożeńcy według wieku na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej w 2024 r.

Chart 15. Bridegrooms and brides by age per 1000 population aged 15 and more in 2024



Częstość zawierania związków małżeńskich niezależnie od płci różnicowały zarówno wiek, jak i miejsce zamieszkania nowożeńców. W 2024 r. na 1000 mężczyzn w najliczniejszej grupie 25–29-latków przypadło 37,88 nowożeńców w miastach i 47,28 na wsi. Z kolei w przypadku 25-29-letnich kobiet wskaźnik ten wyniósł 51,51 w miastach i 53,18 na wsi. Wśród osób w wieku 30 lat i więcej niezależnie od płci częściej zawierały związki małżeńskie w miastach niż na wsi. Różnica była szczególnie widoczna w grupie kobiet w wieku 30-34 lata, gdzie na 1000 kobiet przypadło 23,63 nowożeńców w miastach podczas gdy na wsi 16,75. Wśród młodszych osób zwraca uwagę grupa kobiet w wieku 20-24 lata, gdzie o ile w miastach na 1000 kobiet w tym wieku przypadło 16,79 kobiet, które zawarły związek małżeński, o tyle na wsi – 26,71.

Tablica 12.

Table 12.

Nowożeńcy według wieku na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej

Bridegrooms and brides by age per 1000 population aged 15

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	19 lat i mniej 19 and less	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 lat i więcej and more
Miasta Urban area											
Mężczyźni Males											
2020	7,74	-	9,31	41,07	23,69	9,65	4,90	3,92	2,50	1,71	0,96
2021	9,03	0,26	8,32	51,14	29,94	11,12	5,70	3,71	2,76	2,81	1,14
2022	8,23	0,09	9,40	44,19	25,99	11,44	6,24	4,56	3,27	2,05	1,17
2023	7,81	0,08	8,36	43,71	27,03	10,49	5,81	3,15	3,01	2,23	1,41
2024	7,39	0,16	8,26	37,88	26,11	11,86	6,38	3,98	3,26	2,26	1,17
Kobiety Females											
2020	6,77	1,02	23,74	52,15	16,39	7,26	3,69	3,15	1,80	1,50	0,38
2021	7,87	0,93	25,16	66,40	20,21	7,84	4,72	2,84	2,64	1,48	0,53
2022	7,16	0,74	26,35	53,56	20,87	8,13	5,41	3,25	2,20	1,59	0,56
2023	6,79	0,53	22,08	54,95	20,66	7,41	4,74	3,35	3,08	1,64	0,58
2024	6,42	0,51	16,79	51,51	23,63	7,43	5,28	3,31	3,27	1,80	0,49

Tablica 12.
Table 12.

Nowożeńcy według wieku na 1000 ludności w wieku 15 lat i więcej (dok.)
Bridegrooms and brides by age per 1000 population aged 15 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	19 lat i mniej 19 and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60 lat i więcej and more
Wieś Rural area											
Mężczyźni Males											
2020	8,89	0,46	14,68	52,55	23,10	7,71	3,18	2,46	1,41	1,17	0,53
2021	10,93	0,18	17,28	66,31	30,90	9,61	3,56	2,13	1,96	1,17	0,82
2022	9,47	0,12	13,16	55,23	28,49	9,62	4,94	2,48	1,52	0,91	0,77
2023	8,26	0,23	11,14	50,83	25,17	7,81	3,74	2,45	1,55	1,42	0,66
2024	7,52	-	8,22	47,28	23,02	9,22	3,64	2,28	1,87	1,04	0,69
Kobiety Females											
2020	8,79	2,00	41,82	53,53	15,07	5,32	3,26	1,92	0,95	0,78	0,23
2021	10,78	2,12	49,47	71,28	18,53	6,43	3,67	1,84	1,68	0,85	0,33
2022	9,34	1,21	37,82	62,46	19,92	6,85	3,57	2,26	1,21	0,97	0,35
2023	8,14	1,39	31,75	58,80	15,08	6,31	3,09	2,41	1,70	1,09	0,32
2024	7,41	1,06	26,71	53,18	16,75	6,40	3,40	2,64	1,44	0,78	0,36

W związki małżeńskie wступują zazwyczaj osoby o zbliżonym poziomie wykształcenia. W 2024 r. spośród 1,3 tys. mężczyzn i 2,0 tys. kobiet z wykształceniem wyższym związek małżeński zawarło między sobą 1,0 tys. par. W przypadku mężczyzn stanowiło to 81,7% ogółu w tej grupie wykształcenia, a kobiet – 53,0%. W 2020 r. relacje te były nieco wyższe i wyniosły odpowiednio: 83,0% i 56,6%.

W przypadku wykształcenia średniego sytuacja wyglądała podobnie. Spośród 1,6 tys. mężczyzn i 1,3 tys. kobiet związek małżeński zawarło między sobą 0,8 tys. par – 46,4% mężczyzn i 58,6% kobiet (w 2020 r. – odpowiednio: 49,6% i 60,3%).

Tablica 13.
Table 13.

Małżeństwa zawarte według poziomu wykształcenia nowożeńców
Marriages contracted by education level of bridegrooms and brides contracted

Poziom wykształcenia mężczyzn Education level of males	Poziom wykształcenia kobiet Education level of females					
	Ogółem total	w tym of which				
		wyższe higher	średnie secondary	zasadnicze zawodowe basic voca- tional	gimnazjalne lower second- ary	podstawowe primary
Ogółem Total						
2020	4183	2242	1519	300	43	79
2021	4981	2679	1844	340	47	71
2022	4369	2267	1669	314	32	85
2023	3929	2081	1444	307	27	63
2024	3621	1953	1293	285	23	63

Tablica 13.**Małżeństwa zawarte według poziomu wykształcenia nowożeńców (dok.)**

Tablica 13.

Marriages contracted by education level of bridegrooms and brides contracted (cont.)

Poziom wykształcenia mężczyzn Education level of males	Poziom wykształcenia kobiet Education level of females					
	Ogółem total	w tym of which				
		wyższe higher	średnie secondary	zasadnicze zawodowe basic voca- tional	gimnazjalne lower second- ary	podstawowe primary
w tym: of which:						
wyższe higher						
2020	1529	1269	230	24	3	3
2021	1741	1466	263	12	-	-
2022	1465	1181	257	21	-	6
2023	1391	1132	239	17	2	1
2024	1267	1035	212	19	-	1
średnie secondary						
2020	1847	785	916	113	11	22
2021	2262	982	1129	117	18	16
2022	2025	887	1013	90	14	21
2023	1808	773	890	120	9	16
2024	1635	751	758	95	11	20
zasadnicze zawodowe basic voca- tional						
2020	645	164	309	132	15	25
2021	781	204	353	173	19	32
2022	676	166	319	158	9	24
2023	554	149	248	134	8	15
2024	565	134	262	145	4	20
gimnazjalne lower second- ary						
2020	43	12	12	7	8	4
2021	67	9	37	13	8	-
2022	54	7	30	8	7	2
2023	36	9	16	5	6	-
2024	44	14	15	6	7	2
podstawowe primary						
2020	117	11	51	24	6	25
2021	129	17	62	25	2	23
2022	143	24	49	36	2	32
2023	132	18	50	31	2	31
2024	106	19	46	20	1	20

Nie wystąpiły również zasadnicze zmiany w strukturze związków według różnicy wieku małżonków. W 2024 r. nadal najczęściej mąż był starszy od żony o 1–5 lat – 52,0% ogółu małżeństw (w 2020 r. 54,3%). Różnica ta częściej była obserwowana na wsi niż w miastach – 54,5% wobec 48,9% (w 2020 r. odpowiednio 55,8% wobec 52,2%). W przypadkach, gdy żona była starsza od męża, dominowały pary, w których różnica wieku nie przekraczała 2 lat (w 2024 r. 59,5% w 2024 r. wobec 62,9% w 2020 r.). Wśród partnerów,

których różnica wieku wynosiła 11 lat i więcej mężowie starsi od żon stanowili 82,0% (w 2020 r. 90,9%). Nowożeńcy będący w równym wieku zawarli 13,0% małżeństw (w 2020 r. 12,1%).

Tablica 14. Małżeństwa zawarte w 2024 r. według różnicy wieku między małżonkami
Table 14. Marriages by difference in age between the spouses contracted in 2024

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Małżonkowie w równym wieku Spouses at the same age	Mąż starszy od żony o: Husband older than wife:				Żona starsza od męża o: Wife older than husband:			
			1–2 lata	3–5	6–10	11 lat i więcej and more	1–2 lata	3–5	6–10	11 lat i więcej and more
Ogółem Total	3621	469	963	921	478	146	383	155	74	32
Miasta Urban areas	1584	205	395	379	213	81	180	78	31	22
Wieś Rural areas	2037	264	568	542	265	65	203	77	43	10

Bez większych zmian pozostawała także częstość zawierania związków małżeńskich według miesięcy. Większość par pobierała się latem. W 2024 r. pomiędzy czerwcem a wrześniem zarejestrowano 64,7% małżeństw, przy czym najbardziej popularne były sierpień i czerwiec (kolejno: 22,1% i 16,3% ślubów). Średnio w miesiącu zawarto 296 małżeństw wobec 342 w 2020 r.

Tablica 15. Małżeństwa zawarte i rozwiązane
Table 15. Marriages contracted and dissolved

Wyszczególnienie Specification	Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód by divorce	ogółem total	przez śmierć by death	przez rozwód by divorce
			męża husband	żony wife				
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages	
Ogółem Total								
2020	4183	8197	5098	1732	1367	28,2	23,5	4,7
2021	4981	9086	5505	1912	1669	31,8	25,9	5,8
2022	4369	7570	4451	1586	1533	26,8	21,4	5,4
2023	3929	6817	4043	1430	1344	24,8	19,9	4,9
2024	3621	6270	3889	1513	868	23,1	19,9	3,2
Miasta Urban areas								
2020	1708	4065	2384	892	789	32,6	26,3	6,3
2021	1966	4473	2626	906	941	36,8	29,1	7,7
2022	1773	3742	2068	805	869	31,5	24,2	7,3
2023	1682	3373	1880	702	791	28,8	22,0	6,8
2024	1584	3092	1806	766	520	26,9	22,4	4,5

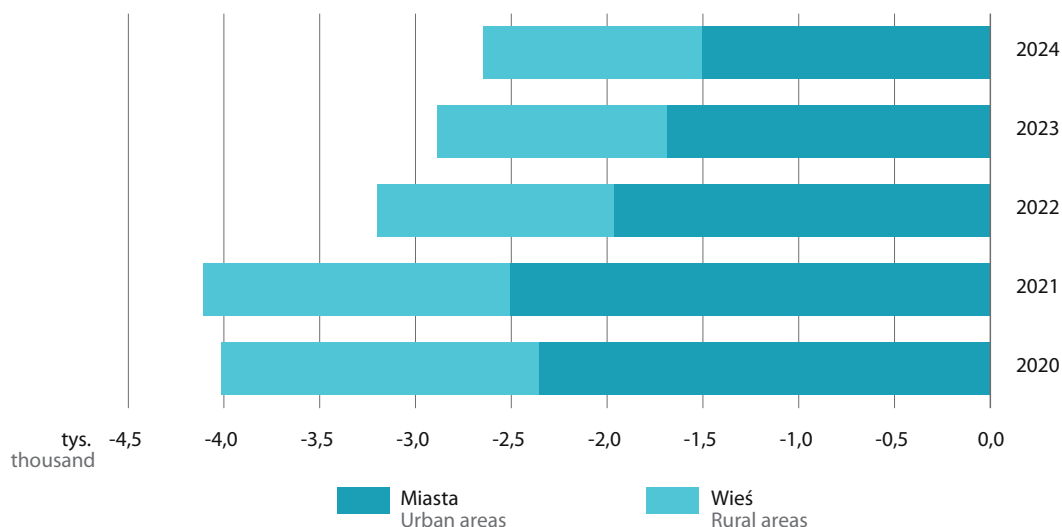
Tablica 15. Małżeństwa zawarte i rozwiązywane (dok.)
Table 15. Marriages contracted and dissolved (cont.)

Wyszczególnienie Specifica- tion	Małżeń- stwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód by divorce	ogółem total	przez śmierć by death	przez rozwód by divorce
			męża husband	żony wife				
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers					na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
Wieś Rural areas								
2020	2475	4132	2714	840	578	24,9	21,4	3,5
2021	3015	4613	2879	1006	728	28,0	23,6	4,4
2022	2596	3828	2383	781	664	23,4	19,4	4,1
2023	2247	3444	2163	728	553	21,8	18,3	3,5
2024	2037	3178	2083	747	348	20,3	18,1	2,2

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim rozwiązano 6,3 tys. małżeństw, tj. o 23,5% mniej niż cztery lata wcześniej. Związki rozwiązane przez śmierć męża stanowiły 62,0%, a przez śmierć żony 24,1% (w 2020 r. odpowiednio: 62,2% i 21,1%). Niski na tle kraju pozostał odsetek małżeństw rozwiązyanych przez rozwód – w pięcioleciu zmniejszył się o 2,9 p.proc., do 13,8% (w kraju zwiększył się o 5,8 p.proc. do 27,0%). Na 1000 istniejących małżeństw zostało rozwiązanych średnio 23,1 (w kraju – 24,8). Wyższy wskaźnik zanotowano w miastach – 26,9 wobec 20,3 na wsi.

W 2024 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, liczba małżeństw rozwiązyanych przekraczała liczbę nowo zawartych. Choć ujemny bilans małżeństw utrzymywał się w całym pięcioleciu, to od 2022 r. ubytki te corocznie malały (z 4,1 tys. w 2021 r. do 2,6 tys. w 2024 r.). Było to efektem procesów zachodzących w miastach, gdzie w 2021 r. odnotowano tak znaczący wzrost liczby małżeństw rozwiązyanych nad zawartymi, że zaważył na całej zbiorowości.

Wykres 16. Różnica między liczbą zawartych i rozwiązyanych małżeństw
Chart 16. Difference between number of contracted and dissolved marriages



2.2. Rozwody i separacje

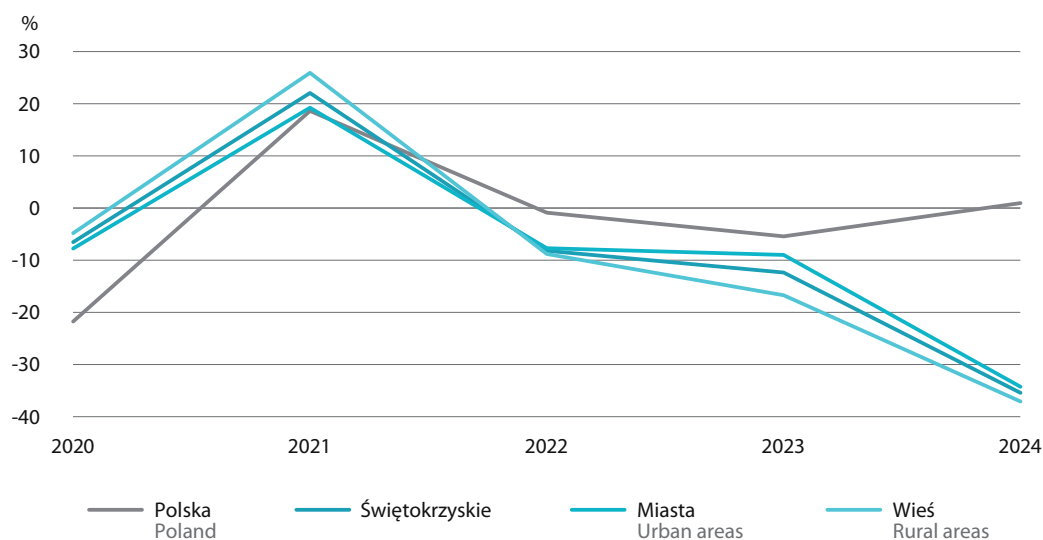
2.2. Divorces and separations

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim sądy orzekły 0,9 tys. rozwodów, tj. o 35,4% mniej niż w 2023 r. i o 36,5% mniej niż w 2020 r. W miastach orzeczono 0,5 tys. rozwodów (o 34,3% mniej niż rok wcześniej), a na wsi – 0,3 tys. (o 37,1% mniej). W porównaniu z 2020 r. w miastach odnotowano spadek liczby rozwodów o 34,1%, natomiast na wsi o 39,8%.

Ogólną tendencją ostatnich trzech lat pozostawało stałe ograniczanie skali zjawiska.

Wykres 17. Roczne tempo zmian liczby rozwodów w latach 2020-2024

Chart 17. Average annual change of divorces in the years 2020-2024



Tablica 16. Rozwody orzeczone prawomocnie
Table 16. Validly adjudicated divorces

Lata Years	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej Per 1000 of population at age 20 and more		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers						
2020	1367	789	578	1,40	1,75	1,10
2021	1669	941	728	1,72	2,11	1,39
2022	1533	869	664	1,60	1,97	1,28
2023	1344	791	553	1,41	1,80	1,07
2024	868	520	348	0,92	1,19	0,68
w odsetkach in percentages						
2020	100,0	57,7	42,3	.	.	.
2021	100,0	56,4	43,6	.	.	.
2022	100,0	56,7	43,3	.	.	.
2023	100,0	58,9	41,1	.	.	.
2024	100,0	59,9	40,1	.	.	.

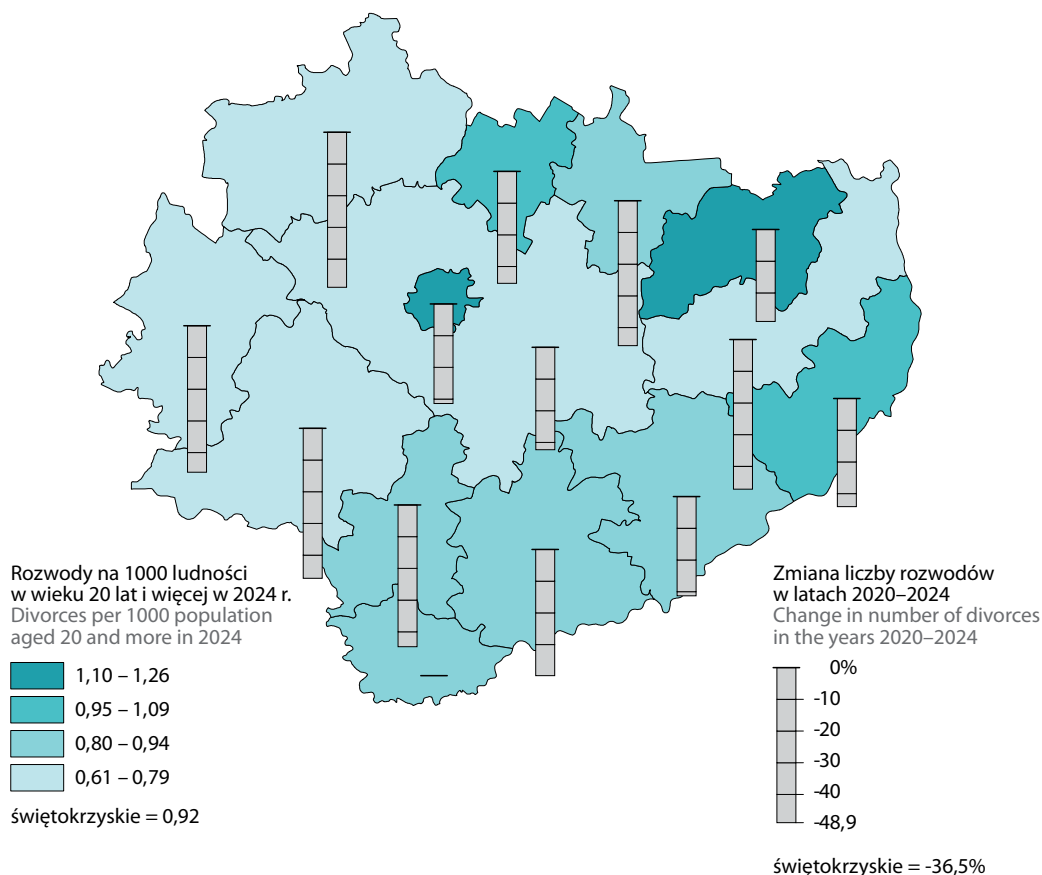
Na przestrzeni ostatnich pięciu lat mediana wieku osób rozwodzących się zmieniała się nieznacznie. W 2024 r. wiek środkowy mężczyzn wyniósł 43,9 lat w miastach oraz 41,8 lat na wsi, natomiast kobiet odpowiednio: 41,4 i 39,9 lat. W 2020 r. było to odpowiednio dla mężczyzn – w miastach 43,2 oraz na wsi 42,6 lat, a dla kobiet – w miastach 40,4 i na wsi 39,5 lat.

Liczba rozwodów przypadająca na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej (współczynnik rozwodów) w województwie świętokrzyskim wyniosła 0,92 w 2024 r. wobec 1,40 w 2020 r., tj. ponownie najmniej w kraju, w którym osiągnęła 1,91 wobec 1,68 cztery lata wcześniej. Tak w miastach, jak i na wsi obserwowano spadek miernika – w miastach z 1,75 do 1,19, a na wsi z 1,10 do 0,68.

Na przestrzeni lat 2020-2024 jedynie w powiecie kazimierskim liczba rozwodów nie zmieniła się, natomiast w pozostałych powiatach odnotowano spadek, przy czym największy w powiatach koneckim (o 48,9%), jędrzejowskim (o 47,3%) i opatowskim (o 47,2%), natomiast najmniejszy – w ostrowieckim (o 29,0%), staszowskim (o 31,3%) i m. Kielce (o 31,4%).

W 2024 r. najwyższy współczynnik rozwodów odnotowano w m. Kielce (1,26) oraz w powiecie ostrowieckim (1,12), a najniższy w powiatach włoszczowskim (0,61) i opatowskim (0,71).

Mapa 4. Rozwody orzeczone prawomocnie
Map 4. Validly adjudicated divorces

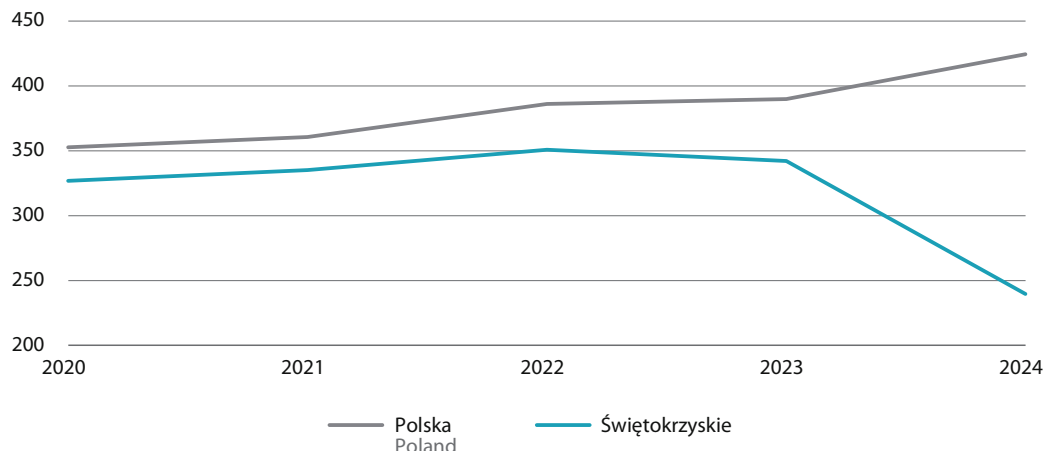


W 2024 r., podobnie jak przed rokiem województwo świętokrzyskie charakteryzowało się najmniejszą w kraju ogólną relacją rozwodów przypadających na 1000 zawartych małżeństw – 240 wobec 342. W skali kraju wskaźnik ten wyniósł w 2024 r. 424, podczas gdy w 2023 r. 390.

Wskaźnik odnotowany w miastach województwa świętokrzyskiego był wyższy niż na wsi – w 2024 r. 328 wobec 171, natomiast w 2023 r. – 470 wobec 246.

Wykres 18. Rozwody orzeczone prawomocnie na 1000 zawartych małżeństw

Chart 18. Validly adjudicated divorces per 1000 marriages contracted



Częściej pozew o rozwód wnosili kobiety. W 2024 r. rozwody orzeczone z powództwa żony stanowiły 69,2% ich ogółu i było to niewiele mniej niż 4 lata wcześniej – 69,6%.

Większość małżeństw została rozwiązana bez orzekania o winie – w 2024 r. 82,9% (w 2020 r. 80,2%).

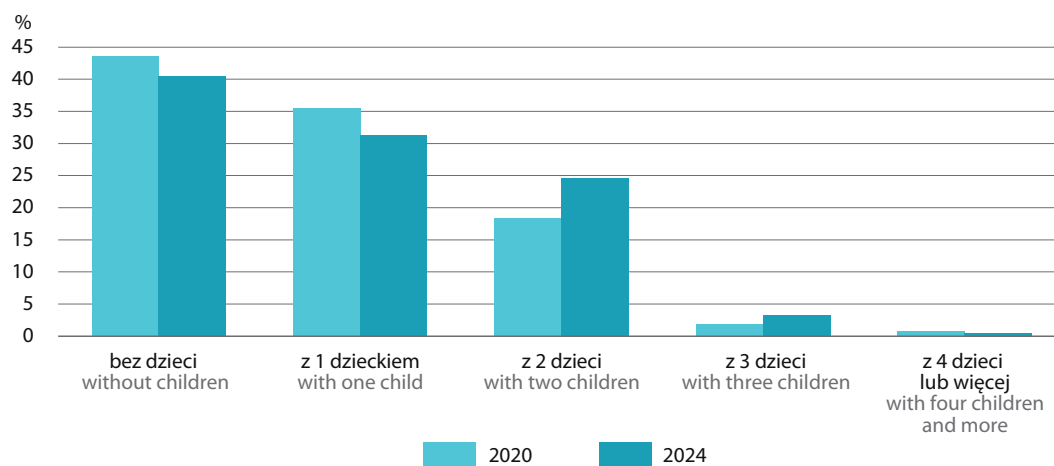
Podstawowe powody rozwiązania małżeństwa pozostały niezmiennie, chociaż zwykle występowały w powiązaniu z innymi czynnikami rozkładu pożycia małżeńskiego. W 2024 r. jako najczęstsze spośród przyczyn wyłącznych oraz w powiązaniu z innymi podawane były: niezgodność charakterów (32,7%), nieporozumienia na tle finansowym (20,4%), nadużywanie alkoholu (19,6%), niedochowanie wierności małżeńskiej (19,2%).

Najczęściej rozwodziły się małżeństwa, w których oboje partnerzy w momencie zawierania związku byli młodzi, pomiędzy 20–24 rokiem życia. Stanowiły one 22,0% ogółu rozwiązanych związków (25,6% cztery lata wcześniej).

Z kolei najliczniejsze zbiorowości w momencie orzeczenia rozwodu tworzyły osoby mające 35–39 oraz 40–44 lat – kolejno 7,9% i 10,8% (w 2020 r.: 8,3% i 8,7%).

Wykres 19. Rozwody według liczby małoletnich^a dzieci

Chart 19. Divorces by number of underage children^a



^a Poniżej 18 lat.
^a Under 18 years.

W 2024 r. 0,5 tys., tj. 59,6% rozwiedzionych małżeństw miało na utrzymaniu 0,8 tys. małoletnich dzieci, z czego 33,8% w rodzinach jednodziennych, 53,2% – w dwudziennych, 10,9% – w trzydziennych, a 2,1% – w większych.

Na przestrzeni lat 2020-2024 zwiększyła się przeciętna liczba dzieci przypadająca na 1 parę rozwiedzionych rodziców – z 1,43 do 1,55.

Wykonywanie władzy rodzicielskiej sąd powierzał najczęściej obojgu rodzicom. W 2024 r. miało to miejsce w przypadku 64,8% rozwiedzionych par. Rzadziej opiekę przyznawano wyłącznie matce – w 2024 r. dotyczyło to 32,1% rozwiedzionych par, a w nielicznych przypadkach opiekę otrzymywał wyłącznie ojciec – 1,4% rozwodów. Sporadycznie opiekę sprawowali oddzielnie matka i ojciec lub dziecko powierzono rodzinie zastępczej lub placówce wychowawczej.

Tablica 17. Rozwody według decyzji sądu o wykonywaniu władzy rodzicielskiej i opieki nad małoletnimi^a dziećmi

Table 17. Divorces by court decision on care for underage children^a

Lata Years	Ogółem Total	Wykonywanie władzy rodzicielskiej powierzono Decision on children care granted to				Dziecko powierzono Decision on children care granted to		Inne przypadki powierzenia opieki Remainder of decision on children care granted
		matce mother	ojcu father	razem matce i ojcu both of them	oddzielnie matce i ojcu separately of mother and father	rodzinie zastępczej foster family	placówce wychowawczej orphanage	
2020	771	256	32	475	-	8	-	-
2021	955	324	38	583	2	4	3	1
2022	866	281	17	563	-	2	2	1
2023	775	220	20	526	3	4	2	-
2024	517	166	7	335	2	4	1	2

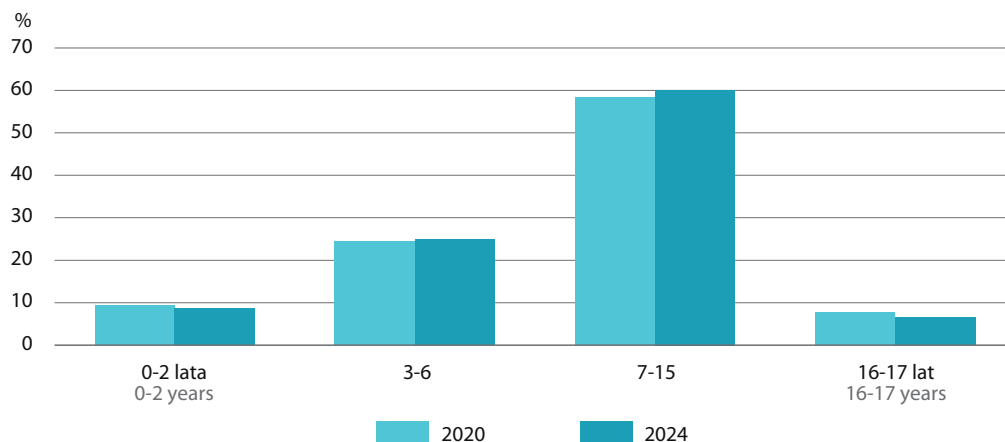
a Poniżej 18 lat.

a Under 18 years.

Większość dzieci z rozwiedzionych rodzin stanowili 7–15 -latkowie (w 2024 r. 60,0% wobec 58,3% przed czterema laty). Blisko 25% stanowili 3–6 -latkowie.

Wykres 20. Dzieci z rozwiedzionych małżeństw według grup wieku

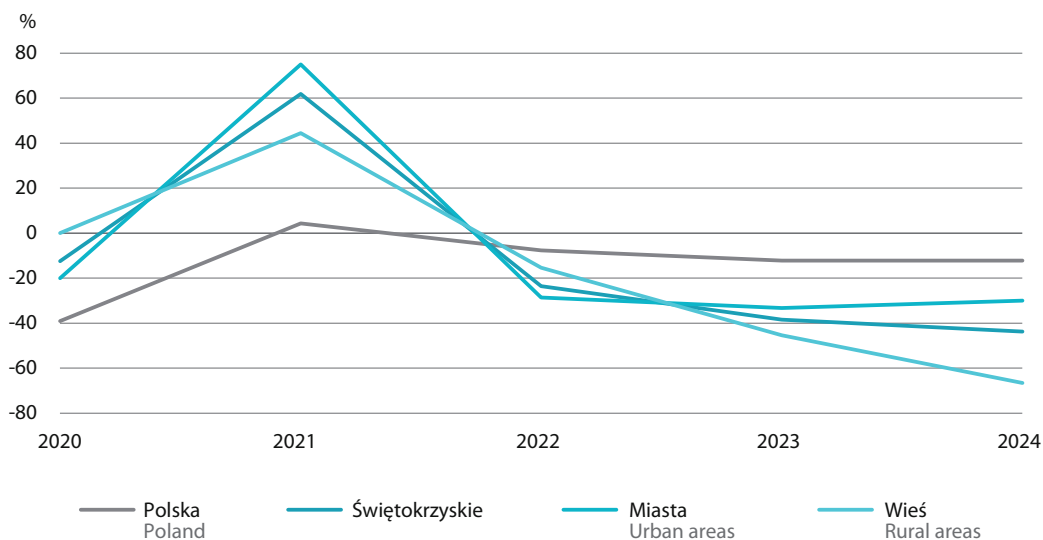
Chart 20. Children from divorced marriages by age groups



Od 2022 r. liczba separacji w województwie świętokrzyskim sukcesywnie malała. W 2024 r. orzeczono ich wyjątkowo mało - 9, a wobec 14 małżeństw ją zniesiono. W stosunku do 2020 r. wyroków było mniej o 57,1%, przy czym mniejszy spadek odnotowano w miastach niż na terenach wiejskich (o 41,7% wobec 77,8%).

Wykres 21. Roczne tempo zmian liczby separacji w latach 2020-2024

Chart 21. Annual change of separations in the years 2020-2024



Separacje orzekano częściej w miastach niż na wsi – w 2024 r. 77,8% wyroków wobec 62,5% przed rokiem i 57,1% w 2020 r.

Liczba separacji przypadająca na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej (współczynnik separacji) w województwie świętokrzyskim wyniosła w 2024 r. 0,949 (najmniej w kraju) wobec 2,149 w 2020 r., podczas gdy w kraju osiągnęła 1,778 wobec 2,363 cztery lata wcześniej. Tak w miastach, jak i na wsi obserwowano spadek miernika – w miastach z 2,661 do 1,601, a na wsi z 1,710 do 0,391.

O ile w latach 2020-2023 o separację najczęściej wnosiły kobiety, a w drugiej kolejności orzekano ją na zgodny wniosek stron, o tyle w 2024 r. została zachowana równowaga – w 3 przypadkach wnioskowały kobiety, w 3 mężczyźni i w 3 złożono zgodny wniosek.

Z wyłączeniem 2021 r., większość małżeństw, wobec których orzeczono separację, nie posiadała wspólnych, będących na ich utrzymaniu dzieci poniżej 18 roku życia.

Tablica 18. **Separacje orzeczone prawomocnie**
Table 18. **Validly adjudicated separations**

Lata Years	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej Per 100 thous. population aged 20 and more		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers						
2020	21	12	9	2,149	2,661	1,710
2021	34	21	13	3,514	4,713	2,490
2022	26	15	11	2,709	3,402	2,121
2023	16	10	6	1,677	2,274	1,166
2024	9	7	2	0,949	1,601	0,391
w odsetkach in percentages						
2020	100,0	57,1	42,9	.	.	.
2021	100,0	61,8	38,2	.	.	.
2022	100,0	57,7	42,3	.	.	.
2023	100,0	62,5	37,5	.	.	.
2024	100,0	77,8	22,2	.	.	.

2.3. Urodzenia żywe

2.3. Live births

Poziom urodzeń należy do najważniejszych elementów procesów demograficznych. Jest podstawowym czynnikiem kształtującym bieżącą i przyszłą strukturę ludności, wpływającym na kierunki planowanej polityki opiekuńczej, zdrowotnej, edukacyjnej i ubezpieczeniowej państwa. Liczba urodzeń jest wypadkową wielu zmiennych, do których zaliczyć należy m.in. liczbę kobiet i mężczyzn w wieku prokreacyjnym, liczbę małżeństw oraz strukturę nowożeńców według wieku. Pomimo aktywnej polityki prorodzinnej państwa na przestrzeni okresu objętego analizą spadek liczby urodzeń dotknął wszystkie województwa w kraju.

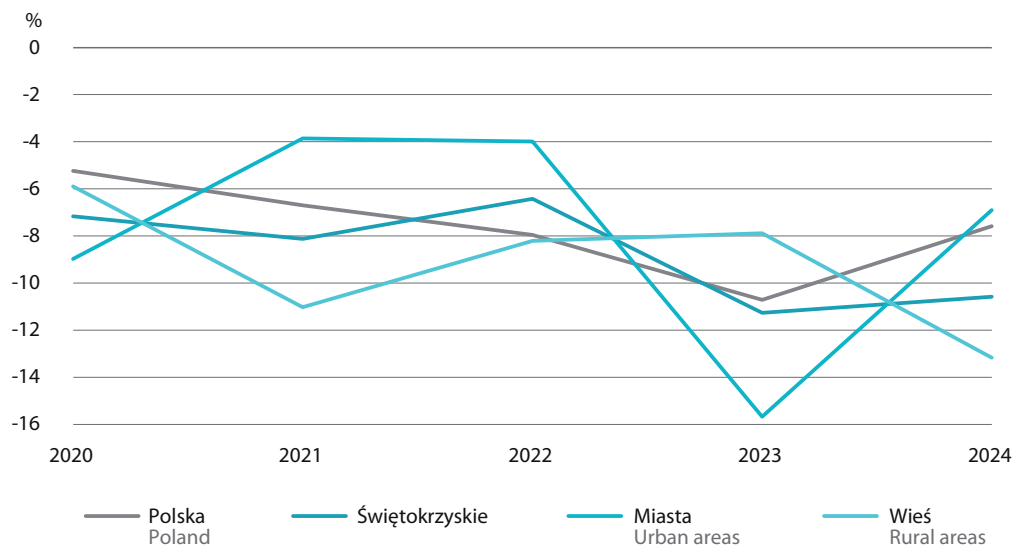
Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim odnotowano 6,5 tys. urodzeń żywych, tj. mniej o 10,6% niż przed rokiem i o 31,8% niż w 2020 r. W miastach urodziło się 2,8 tys. żywych dzieci (o 6,9% mniej niż rok wcześniej), a na wsi – 3,7 tys. (o 13,2% mniej). W porównaniu z 2020 r. w miastach odnotowano spadek liczby urodzeń żywych o 27,5%, natomiast na wsi o 34,7%. W kraju liczba urodzeń żywych była mniejsza o 7,6% niż przed rokiem oraz o 29,1% niż w 2020 r. Żadne z województw nie odnotowało wzrostu liczby urodzeń.

Struktura płci urodzonych dzieci stanowi prawidłowość demograficzną – na przestrzeni analizowanego okresu ponad połowę żywych noworodków stanowili chłopcy (51,8% w 2024 r.).

Wykres 22. Roczne tempo zmian liczby urodzeń żywych w latach 2020-2024

Chart 22. Annual change of live births in the years 2020-2024



W omawianym okresie odnotowano systematyczny spadek liczby urodzeń martwych – z 32 w 2020 r. do 14 w 2024 r.

Tablica 19.

Table 19.

Urodzenia żywe

Live births

Lata Years	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- czynki Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- czynki females	razem total	chłopcy males	dziew- czynki females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	9488	4896	4592	3836	1989	1847	5652	2907	2745
2021	8717	4475	4242	3688	1945	1743	5029	2530	2499
2022	8157	4114	4043	3541	1778	1763	4616	2336	2280
2023	7238	3669	3569	2986	1502	1484	4252	2167	2085
2024	6472	3353	3119	2780	1416	1364	3692	1937	1755
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	100,0	100,0	40,4	40,6	40,2	59,6	59,4	59,8
2021	100,0	100,0	100,0	42,3	43,5	41,1	57,7	56,5	58,9
2022	100,0	100,0	100,0	43,4	43,2	43,6	56,6	56,8	56,4
2023	100,0	100,0	100,0	41,3	40,9	41,6	58,7	59,1	58,4
2024	100,0	100,0	100,0	43,0	42,2	43,7	57,0	57,8	56,3

Z roku na rok notowano systematyczny spadek relacji liczby urodzeń żywych przypadających na 1000 ludności, tj. współczynnika urodzeń – z 7,87 w 2020 r. do 5,56 w 2024 r. Po raz kolejny był to najmniejszy poziom wskaźnika w kraju, w którym odnotowano spadek z 9,33 do 6,72.

Depresja urodzeniowa mocniej zaznaczyła się na obszarach miejskich, gdzie współczynnik urodzeń pozostawał wyraźnie niższy. Niemniej jednak w miastach współczynnik charakteryzował się mniejszą skalą

rocznych spadków niż na wsi i w efekcie różnica uległa ograniczeniu. W ostatnim pięcioleciu współczynnik urodzeń w miastach zmniejszył się z 7,06 do 5,29, podczas gdy na wsi – z 8,54 do 5,79.

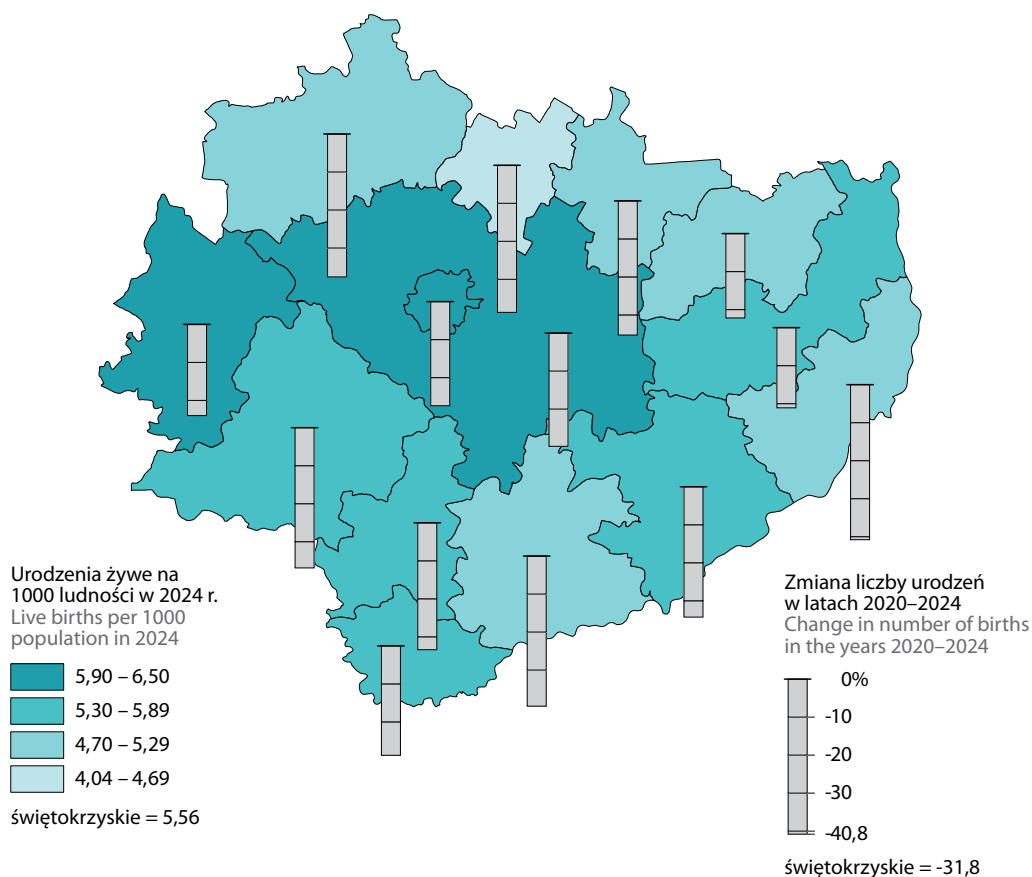
Tablica 20.
Table 20.

Współczynnik urodzeń
Birth rate

Lata Years	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziewczynki Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziewczynki females	razem total	chłopcy males	dziewczynki females
				w ‰					
2020	7,87	8,34	7,43	7,06	7,74	6,44	8,54	8,80	8,29
2021	7,31	7,70	6,93	6,87	7,67	6,15	7,66	7,73	7,60
2022	6,90	7,15	6,66	6,67	7,10	6,28	7,09	7,19	6,99
2023	6,17	6,43	5,92	5,64	6,02	5,30	6,60	6,75	6,46
2024	5,56	5,93	5,22	5,29	5,73	4,91	5,79	6,09	5,49

Mapa 5.
Map 5.

Urodzenia żywe
Live births



W analizowanym pięcioleciu liczba urodzeń zmniejszyła się we wszystkich powiatach województwa świętokrzyskiego, przy czym najbardziej w sandomierskim (o 40,8%) i buskim (o 39,5%), a najmniej – w opatowskim (o 21,1%) i ostrowieckim (o 22,2%).

W 2024 r. najniższy współczynnik urodzeń odnotowano w powiatach skarżyskim (4,04) i ostrowieckim (4,80), a najwyższy – w kieleckim (6,50), m.Kielce (6,24) i włoszczowskim (6,22).

Choć nadal większość dzieci pochodzi ze związków małżeńskich, to obserwuje się wzrost urodzeń poza-małżeńskich. Zjawisko to związane jest z przeobrażeniami modelu rodziny, w którym przybywa rodzin tworzonych przez związki kohabitacyjne oraz rosnącej liczby matek samotnie wychowujących dzieci.

W Świętokrzyskiem w 2024 r. urodzeń żywych pozamałżeńskich było 1,5 tys. i o ile w liczbach bezwzględnych było ich mniej o 24,7% niż cztery lata wcześniej o tyle ich udział w urodzeniach ogółem zwiększył się o 2,1 p.proc. – do 23,0%. Podobną prawidłowość odnotowano niezależnie od miejsca zamieszkania matki, choć w miastach udział dzieci ze związków pozamałżeńskich był wyraźnie wyższy (28,6%) niż na wsi (18,9%). W kraju ogólny udział urodzeń pozamałżeńskich pozostawał wyższy i w analogicznym okresie wzrósł o 2,5 p.proc. do 28,9%.

Najwięcej dzieci ze związków pozamałżeńskich urodziły kobiety w wieku: 25-29 lat (25,9% urodzeń żywych w 2024 r. wobec 30,0% w 2020 r.), 30-34 lata (23,9% wobec 20,0% przed czterema laty) oraz 20-24 lata (19,9% wobec 25,3% w 2020 r.).

Matki stanu wolnego dominowały wśród kobiet najmłodszych, poniżej 20 roku życia (89,2% urodzeń żywych w tej grupie wieku w 2024 r. wobec 78,3% w 2020 r.). Znaczny był także ich udział wśród nieco starszych, w wieku 20–24 lata (49,5% urodzeń żywych w tej grupie wieku w 2024 r. wobec 43,4% przed czterema laty).

Przemiany społeczno-ekonomiczne powodują, że kobiety odkładają w czasie decyzję posiadania dziecka. O ile w 2020 r. najwięcej dzieci urodziły kobiety w wieku 25-29 lat (34,6% urodzeń żywych ogółem), a w drugiej kolejności w wieku 30-34 lata – (31,6%), o tyle w 2024 r. kolejność była odwrotna, tj. najwięcej dzieci urodziły kobiety w wieku 30-34 lata (35,2%), a następnie w wieku 25-29 lat (31,8%).

Przesunęła się granica środkowego wieku kobiet rodzących po raz pierwszy – z 28,0 lat w 2020 r. do 29,0 lat w 2024 r. (w kraju – z 28,5 do 29,1 lat). Mediana wieku pierworódek w miastach pozostawała wyższa niż kobiet na wsi – w 2024 r. 29,6 lat wobec 28,5 lat (w 2020 r. 28,9 lat wobec 27,4 lat).

Wiek rodzenia dzieci zmienia się w zależności od wykształcenia. Powszechne dążenie do poprawy poziomu życia stymuluje aktywność edukacyjną i zawodową kobiet.

Z analizy struktury urodzeń według wykształcenia matek wyłączono osoby o nieustalonym poziomie wykształcenia. W 2024 r., podobnie jak w 2020 r. większość dzieci została urodzona przez kobiety legitymujące się wykształceniem wyższym (57,8% wobec 53,5%), a znaczący odsetek matek legitymował się wykształceniem średnim (32,5% wobec 33,6%). Trzecią co do wielkości grupą były matki z wykształceniem zasadniczym zawodowym (5,7% wobec 7,8%).

Kobiety z wyższym wykształceniem urodziły najwięcej dzieci pomiędzy 30 a 34 rokiem życia – 42,4% w 2024 r. wobec 39,4% w 2020 r. Młodsze matki, tj. w wieku w wieku 24-29 lat stanowiły 28,8% wobec 34,0% przed czterema laty, natomiast starsze, tj. w wieku 35-39 lat – 21,9% wobec 18,9%. Zjawisko odsuwania w czasie rodzicielstwa przez kobiety z wykształceniem wyższym obrazuje mediana wieku rodzących pierwsze dziecko, która przesunęła się w ciągu pięciu lat z 29,2 do 30,3 lat (w kraju – z 29,9 do 30,6 lat).

Kobiety legitymujące się średnim wykształceniem najwięcej dzieci urodziły mając 25-29 lat (39,0% w 2024 r. wobec 38,2% w 2020 r.). Wśród kobiet ze średnim wykształceniem zwraca uwagę wyraźny wzrost udziału starszych matek, tj. w wieku 30-34 lata – z 23,0% do 28,1% oraz spadek odsetka młodszych matek, tj. w wieku 20-24 lata – z 21,4% do 16,4%. Mediana wieku kobiet legitymujących się średnim wykształceniem rodzących po raz pierwszy przesunęła się w ciągu pięciu lat z 26,1 do 27,4 lat (w kraju – z 26,5 do 27,2 lat).

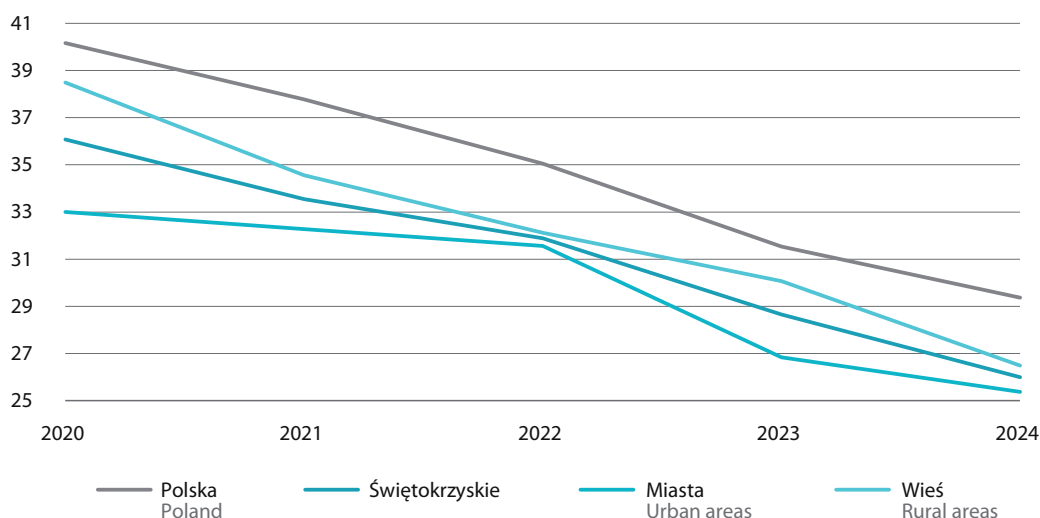
Podobne prawidłowości obserwowano wśród matek legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym. Na przestrzeni pięciu lat w grupie tej wzrósł odsetek kobiet rodzących w wieku 25-29 lat (z 31,2% do 35,8%) oraz w wieku 30-34 lata – z 19,2% do 24,2%, a zmniejszył się udział matek w wieku 20-24 lata – z 23,6% do 19,7%. Stąd wiek środkowy rodzących po raz pierwszy kobiet legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym zwiększył się z 24,8 do 25,8 lat (w kraju – z 24,6 do 25,0).

Urodzenia uzależnione są m. in. od liczby potencjalnych matek, tzn. kobiet w wieku rozrodczym i ich płodności. Za okres prokreacyjny kobiet przyjmowany jest przedział wieku 15–49 lat. W badanym okresie subpopulacja kobiet w wieku rozrodczym zmniejszyła się o 5,5% do 247,2 tys. osób, a jej udział wśród ogółu kobiet spadł o 1,0 p. proc. – do 41,5%. W okresie objętym analizą odnotowano w województwie zarówno niekorzystne zmiany w liczbie i strukturze wieku kobiet, jak i niski poziom płodności, określającej ile urodzeń żywych przypadało na 1000 kobiet w wieku rozrodczym. Dodatkowo, ocena bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, perspektyw rozwoju oraz subiektywne odczucia mogły mieć wpływ na rezygnację z macierzyństwa.

Efektem był systematyczny spadek i tak już niskiego współczynnika płodności – z 36,07‰ w 2020 r. do 26,00‰ w 2024 r. W kraju płodność choć kształtowała się wyżej, to również malała z roku na rok – w badanych latach z 40,16‰ do 29,37‰. Na terenach wiejskich województwa współczynnik zmniejszał się z 38,49‰ do 26,49‰. W miastach pozostawał niższy i w pięcioleciu obniżył się – z 33,00‰ do 25,37‰.

Wykres 23. Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat

Chart 23. Live births per 1000 women aged 15-49



Na przestrzeni ostatniego pięciolecia spadek płodności odnotowano we wszystkich grupach wieku, przy czym najmocniej zaznaczył się wśród kobiet w wieku: 25-29 lat, 20-24 lata oraz 30-34 lata. Pomimo spadku nadal najwyższa płodność charakteryzowała kobiety w wieku 25-29 i 30-34 lata (w 2024 r. 72,23‰ wobec 68,69‰). Poziom płodności we wszystkich grupach wieku był znacząco niższy niż przeciętnie w kraju. Różnica była szczególnie widoczna w grupie kobiet w wieku 20-24 lata, gdzie płodność województwa w 2024 r. wyniosła 21,96‰ wobec 28,06‰ w kraju.

Tablica 21.
Table 21.

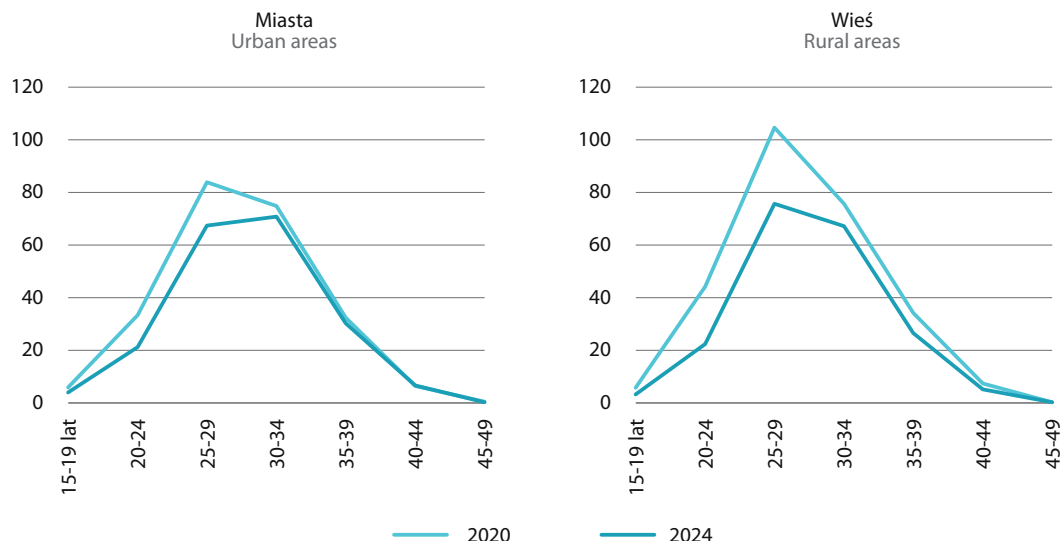
Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat według wieku matki
Live births per 1000 women aged 15-49 by mother age

Lata Years	Ogółem Total	Grupy wieku Age groups						
		15 - 19	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 - 49
Ogółem Total								
2020	36,07	5,90	39,92	96,07	75,35	33,33	6,99	0,42
2021	33,55	4,92	38,33	90,83	75,03	30,74	5,81	0,19
2022	31,88	4,21	31,74	87,05	76,56	30,00	6,80	0,44
2023	28,65	3,70	27,51	77,96	71,53	30,19	5,65	0,16
2024	26,00	3,55	21,96	72,23	68,69	28,27	5,88	0,32
Miasta Urban areas								
2020	33,00	5,92	33,34	83,92	74,89	32,38	6,45	0,49
2021	32,27	5,13	31,94	83,41	79,05	32,34	6,34	0,11
2022	31,56	4,16	30,49	82,08	80,92	32,80	7,53	0,41
2023	26,84	4,42	24,97	69,32	69,68	33,14	5,29	0,15
2024	25,37	3,99	21,22	67,37	70,75	30,32	6,69	0,29
Wieś Rural areas								
2020	38,49	5,88	44,22	104,65	75,74	34,18	7,48	0,36
2021	34,56	4,79	42,48	96,01	71,86	29,32	5,33	0,26
2022	32,12	4,25	32,54	90,50	73,26	27,58	6,14	0,48
2023	30,07	3,20	29,13	83,99	72,93	27,68	5,97	0,17
2024	26,49	3,24	22,43	75,64	67,14	26,56	5,16	0,34

Procesy zachodzące w sferze prokreacji nie różniły się zasadniczo w miastach i na wsi, gdyż niezależnie od lokalizacji i niemal we wszystkich grupach wieku odnotowano spadek płodności. Uwagę zwraca natomiast skala spadku płodności kobiet, które nie ukończyły 30 roku życia. Na przestrzeni pięciu lat w grupie kobiet w wieku 25-29 lat zamieszkałych w mieście odnotowano spadek z 83,92‰ do 67,37‰, podczas gdy na wsi - z 104,65‰ do 75,64‰. Z kolei płodność kobiet w wieku 20-24 lata w miastach zmniejszyła się z 33,34‰ do 21,22‰, a na wsi spadła z 44,22‰ do 22,43‰. Ponadto o ile w 2020 r. płodność w miastach była wyższa niż na wsi jedynie wśród najmłodszych (w wieku 15-19 lat) oraz najstarszych (w wieku 45-49 lat) kobiet, o tyle w 2024 r. w grupach najmłodszych (w wieku 15-19 lat) oraz w wieku 30-44 lata.

Wykres 24. Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat według wieku matki

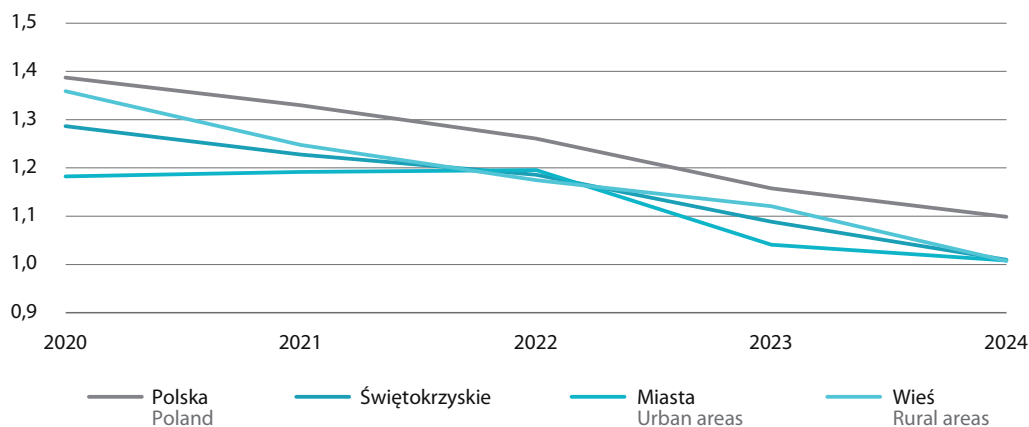
Chart 24. Live births per 1000 women aged 15-49 by mother age



Zmiany wzorca płodności według wieku w aspekcie syntetycznym obrazuje współczynnik dzietności, który wskazuje, jaką średnią liczbę dzieci urodziłaby kobieta w okresie rozrodczym w danym roku kalendarzowym (o odpowiadającym mu rozkładzie cząstkowych współczynników płodności) zakładając brak umieralności. Z jego pomocą ocenić można stopień zastępowalności obecnej generacji przez przyszłe pokolenia. Za korzystny uznaje się wskaźnik na poziomie co najmniej 2,100, który uwzględniając bieżący stan umieralności zapewnia prostą zastępowalność pokoleń, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15–49 lat przypada co najmniej dwoje dzieci.

Wykres 25. Współczynnik dzietności

Chart 25. Total fertility rate



Skala reprodukcji nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego województwa świętokrzyskiego. W województwie świętokrzyskim w 2024 r. na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadało jedynie 101 dzieci, co stanowiło najniższy wynik w kraju (w 2020 r. 129). W kraju na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadło 110 dzieci, podczas gdy w 2020 r. 139. O ile w 2024 r. dzietność nie różniła się znacząco w miastach i na wsi, o tyle uwagę zwraca skala spadku na przestrzeni ostatnich pięciu lat, tj. w miastach ze 118 do 101 dzieci na 100 kobiet w wieku rozrodczym, podczas gdy na wsi ze 136 do 101.

Ponadto współczynnik reprodukcji netto określający stopień zastępowania pokoleń matek przez córki, wskazuje na zawężoną reprodukcję ludności województwa świętokrzyskiego. W 2024 r. na 1 tys. kobiet w wieku rozrodczym przypadało jedynie 482 urodzonych córek wobec 565 w 2020 r. Oznacza to, że pokolenie córek było o 51,8% mniej liczne od obecnego pokolenia matek (w 2020 r. o 43,5%). Podobnie zawężona reprodukcja notowana była w skali kraju, gdzie w 2024 r. pokolenie matek było zastępowalne w 52,8%, podczas gdy w 2020 r. – w 66,5%.

2.4. Zgony

2.4. Deaths

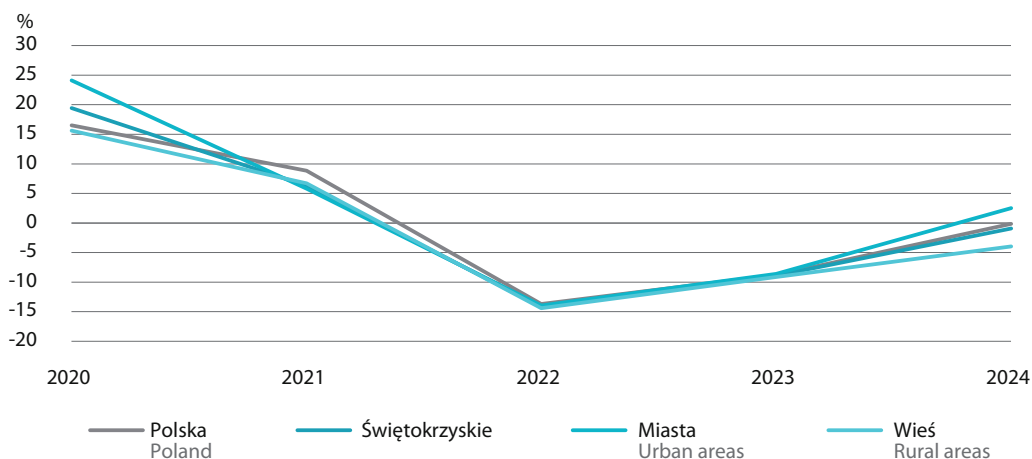
Umieralność, obok urodzeń, stanowi kluczowy element ruchu naturalnego ludności. Zjawisko to wpływa nie tylko na tempo rozwoju demograficznego, ale również na kształtowanie stanu cywilnego oraz struktury wieku ludności.

Od 20 marca 2020 r. do 15 maja 2022 r. obowiązywał w Polsce stan epidemii spowodowany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 wywołującym COVID-19. W dniu 16 maja 2022 r. złagodzone obostrzenia wprowadzając stan zagrożenia epidemicznego, który obowiązywał do końca czerwca 2023 r. Pandemia wpłynęła na wszystkie dziedziny życia ludności. Jej bezpośrednim skutkiem był znaczny wzrost liczby zgonów, będący efektem zarówno działania wirusa, jak i pojawienia okresowych utrudnień w dostępie do służby zdrowia.

Rok 2020 czyli pierwszy w okresie pandemii, był najtragiczniejszym w Polsce od czasu zakończenia II wojny światowej – w kraju zmarło ponad 477 tys. osób a w województwie świętokrzyskim 17,3 tys. Liczba zgonów ogółem odnotowanych w 2021 r. była jeszcze wyższa – w kraju 519,5 tys. wobec w województwie 18,4 tys. W kolejnych latach liczba zgonów malała. W 2024 r. w województwie zmarło 14,2 tys. osób, tj. o 0,9% mniej niż w 2023 r. (w kraju – 408,9 tys., tj. o 0,1% mniej). Na przestrzeni lat 2020-2024 zwiększył się odsetek zmarłych mieszkańców miast (do 48,1% ogółu zmarłych). Zmniejszył się ogólny poziom nadumieralności mężczyzn (z 52,9% do 52,2%), przy czym w miastach udział zgonów mężczyzn kształtował się niżej niż na wsi (50,9% wobec 53,5%).

Wykres 26. Roczne tempo zmian liczby zgonów w latach 2020-2024

Chart 26. Annual change of deaths in the years 2020-2024



Tablica 22. **Zgony**
Table 22. **Deaths**

Lata Years	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	17309	9162	8147	8032	4163	3869	9277	4999	4278
2021	18400	9571	8829	8499	4416	4083	9901	5155	4746
2022	15787	8280	7507	7314	3753	3561	8473	4527	3946
2023	14384	7600	6784	6685	3408	3277	7699	4192	3507
2024	14249	7442	6807	6854	3486	3368	7395	3956	3439
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	100,0	100,0	46,4	45,4	47,5	53,6	54,6	52,5
2021	100,0	100,0	100,0	46,2	46,1	46,2	53,8	53,9	53,8
2022	100,0	100,0	100,0	46,3	45,3	47,4	53,7	54,7	52,6
2023	100,0	100,0	100,0	46,5	44,8	48,3	53,5	55,2	51,7
2024	100,0	100,0	100,0	48,1	46,8	49,5	51,9	53,2	50,5

Na przestrzeni lat 2020-2024 największe natężenie umieralności odnotowano w 2021 r. (15,42‰), natomiast w latach brzegowych było niższe – w 2020 r. 14,36‰ wobec w 2024 r. 12,25‰.

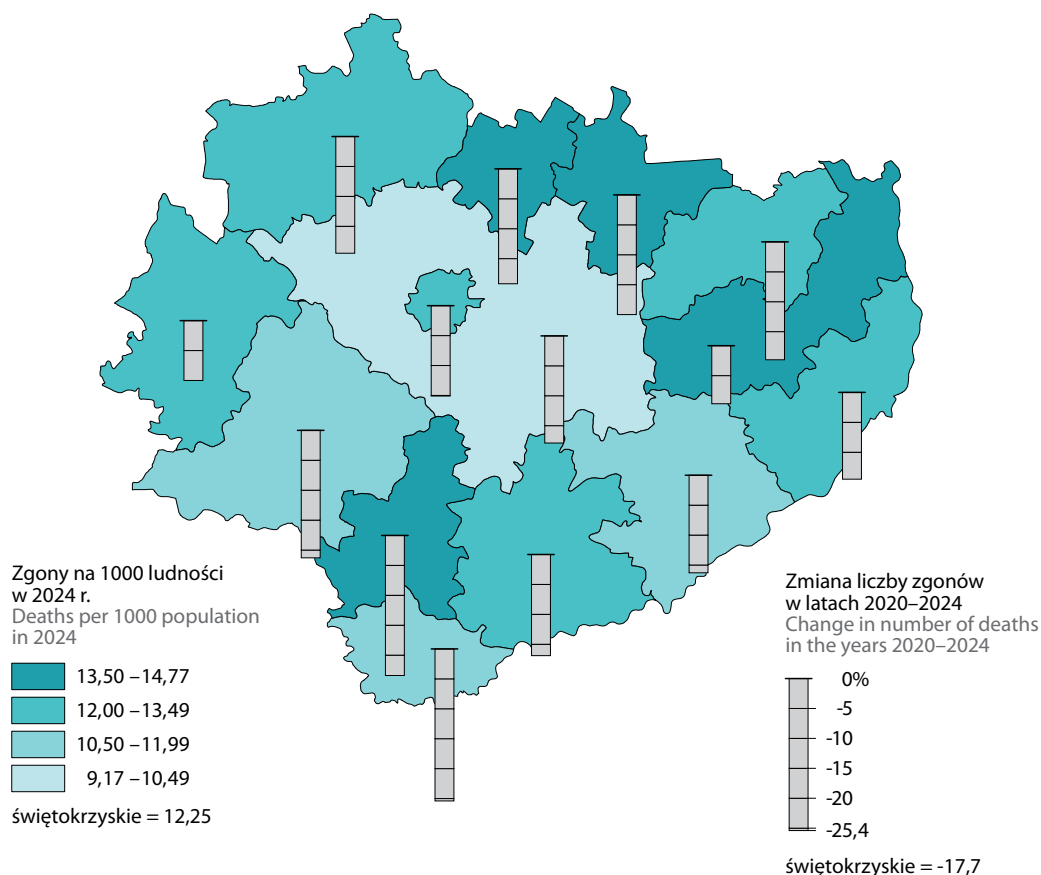
W 2024 r. natężenie umieralności mieszkańców miast wyniosło 13,05‰ wobec 11,60‰ na wsi (w 2020 r. odpowiednio 14,78‰ i 14,02‰, a w 2021 r. 15,83‰ i 15,09‰). Porównanie z 2019 r. wskazuje, że o ile w 2024 r. na wsi odnotowano niższe natężenie zgonów niż przed pandemią, o tyle w miastach niestety nie (w 2019 r. 11,88‰ na wsi wobec 11,51‰ w miastach). W kraju współczynnik zgonów pozostawał niższy osiągając w 2024 r. ogółem 10,88‰, w miastach 11,40‰ a na wsi 10,10‰.

Tablica 23. **Współczynnik zgonów**
Table 23. **Death rate**

Lata Years	Zgony na 1000 ludności Deaths per 1000 population			Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych Infant deaths per 1000 live births		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
2020	14,36	14,78	14,02	4,22	3,91	4,42
2021	15,42	15,83	15,09	2,64	3,52	1,99
2022	13,35	13,77	13,02	3,68	4,52	3,03
2023	12,26	12,63	11,96	3,73	3,68	3,76
2024	12,25	13,05	11,60	4,94	4,68	5,15

Najmniejsze natężenie umieralności odnotowano w powiecie kieleckim, najmłodszym demograficznie (9,17‰). Stosunkowo umiarkowany był także w powiatach: staszowskim (11,14‰), kazimierskim (11,83‰) i jędrzejowskim (11,87‰). W pozostałych 10 powiatach współczynnik przekroczył 12‰, w tym najwyżej ukształtował się w opatowskim (14,77‰) i skarżyskim (14,18‰).

Mapa 6. Zgony
Map 6. Deaths



Niezmiennie pozostają prawidłowości determinujące natężenie zgonów takie jak wiek i płeć. Niska umieralność cechowała roczniki młode. Najniższą odnotowano ponownie wśród osób w wieku 5-14 lat (w 2024 r. 0,1‰). W kolejnych grupach wieku umieralność systematycznie rosła, przy czym w populacji mężczyzn znacząco wzrastała już po ukończeniu 54 roku życia, zaś wśród kobiet o 10 lat później.

Tablica 24. Zgony na 1000 ludności według grup wieku w 2024 r.
Table 24. Deaths per 1000 population by age groups in 2024

Grupy wieku Age groups	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
Ogółem Total	12,25	13,16	11,39	13,05	14,10	12,11	11,60	12,43	10,76
0 lat ^a	4,94	5,67	4,17	4,68	5,65	3,67	5,15	5,68	4,56
1-4	0,17	0,17	0,17	0,20	0,13	0,28	0,15	0,19	0,10
5-14	0,08	0,10	0,05	0,09	0,17	0,00	0,07	0,06	0,09
15-24	0,44	0,59	0,29	0,44	0,55	0,31	0,45	0,62	0,27
25-34	0,81	1,24	0,32	0,78	1,26	0,27	0,82	1,23	0,36
35-44	1,88	2,86	0,84	2,01	3,01	0,99	1,76	2,74	0,71
45-54	3,85	5,93	1,72	3,79	5,72	1,89	3,91	6,10	1,58

Tablica 24. Zgony na 1000 ludności według grup wieku w 2024 r. (dok.)
Table 24. Deaths per 1000 population by age groups in 2024 (cont.)

Grupy wieku Age groups	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
55-64	10,17	15,09	5,57	9,77	14,80	5,55	10,51	15,31	5,58
65-74	21,78	30,97	14,31	20,85	29,89	14,34	22,75	31,95	14,29
75-84	47,87	63,10	38,42	46,04	59,74	37,81	49,88	66,63	39,11
85 lat i więcej and more	147,83	169,55	139,68	144,73	171,73	134,02	150,82	167,29	144,96

a Na 1000 urodzeń żywych.
 a Per 1000 of live births.

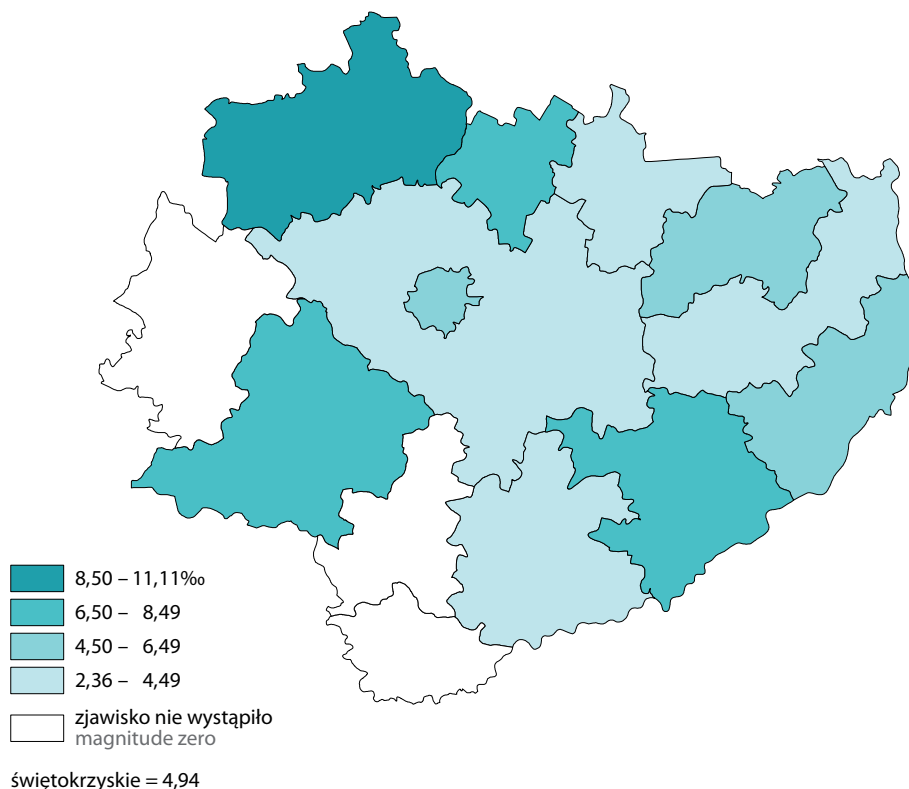
Zgony niemowląt (tj. dzieci poniżej 1 roku życia) występowały nieregularnie w kolejnych latach. W 2024 r. odnotowano ich 32, co stanowiło podobnie jak w poprzednich latach (w wyłączeniu 2021 r.) 0,2% wszystkich zgonów. Udział zgonów chłopców był zmienny i w latach granicznych zwiększył się o 14,4 p.proc. do 59,4%. Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych zwiększył się w pięcioleciu z 4,22 do 4,94, osiągając drugą co do wielkości wartość w kraju (po lubelskim). Wzrost śmiertelności wśród najmłodszych odnotowano zarówno w miastach (z 3,91‰ do 4,68‰), jak i na wsi (z 4,42 ‰ do 5,15‰).

Tablica 25. Zgony niemowląt
Table 25. Infant deaths

Lata Years	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	40	18	22	15	7	8	25	11	14
2021	23	9	14	13	4	9	10	5	5
2022	30	20	10	16	8	8	14	12	2
2023	27	17	10	11	8	3	16	9	7
2024	32	19	13	13	8	5	19	11	8
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	100,0	100,0	37,5	38,9	36,4	62,5	61,1	63,6
2021	100,0	100,0	100,0	56,5	44,4	64,3	43,5	55,6	35,7
2022	100,0	100,0	100,0	53,3	40,0	80,0	46,7	60,0	20,0
2023	100,0	100,0	100,0	40,7	47,1	30,0	59,3	52,9	70,0
2024	100,0	100,0	100,0	40,6	42,1	38,5	59,4	57,9	61,5

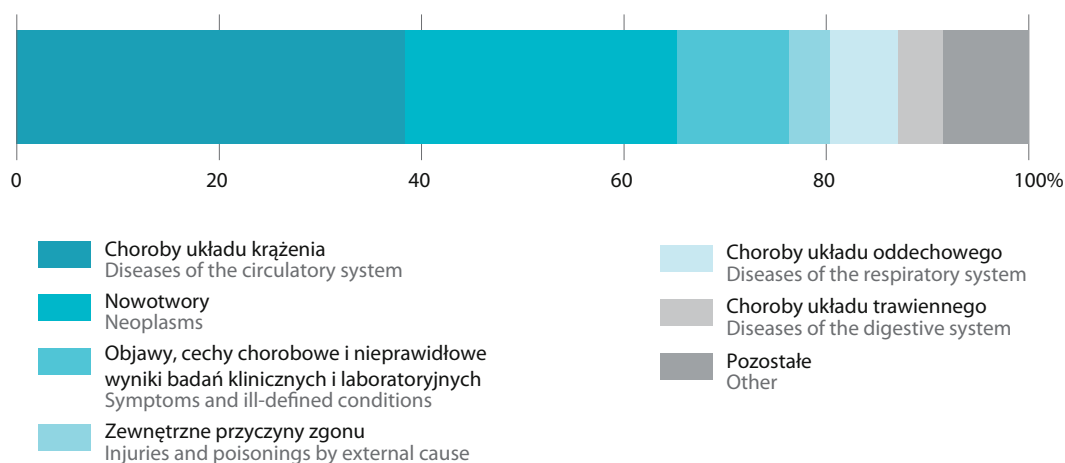
Natężenie śmiertelności niemowląt w powiatach zmieniało się corocznie. W 2024 r. najwyższe zarejestrowano w powiatach: koneckim (11,11‰), staszowskim (7,73‰) i skarżyskim (7,33‰), najmniejsze w starachowickim (2,36‰), natomiast w powiatach: kazimierskim, pińczowskim i włoszczowskim nie odnotowano żadnego przypadku.

Mapa 7. Współczynnik zgonów niemowląt w 2024 r.
Map 7. Infant mortality rate in 2024



Główne przyczyny zgonów pozostają niezmiennie, a płeć zmarłych nie różnicuje zasadniczo ich struktury. Tak dla kobiet, jak i mężczyzn najczęstszymi pozostają choroby układu krążenia i nowotwory złośliwe. W pierwszym przypadku odsetek zmarłych był wyższy wśród kobiet, w drugim – wśród mężczyzn. Różnice te wynikają z proporcji płci osób starszych – kobiety przeważają liczebnie wśród osób w bardzo zaawansowanym wieku, dla których choroby układu krążenia są najczęściej wskazywane przez lekarzy jako przyczyna zgonu.

Wykres 27. Struktura zgonów według przyczyn w 2024 r.
Chart 27. Structure of deaths by causes in 2024

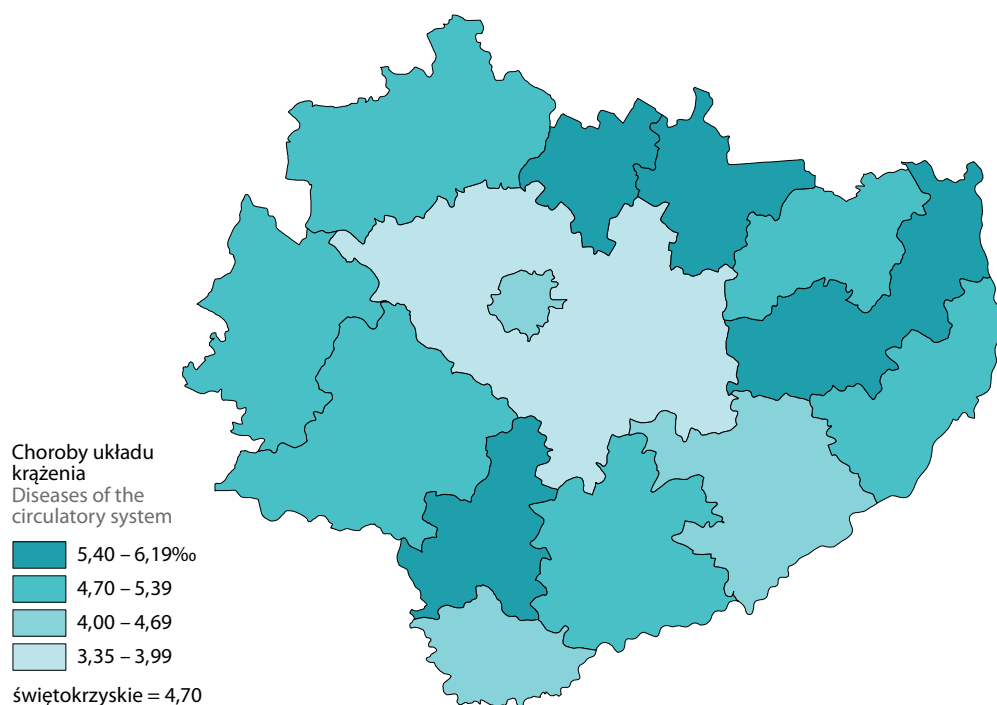
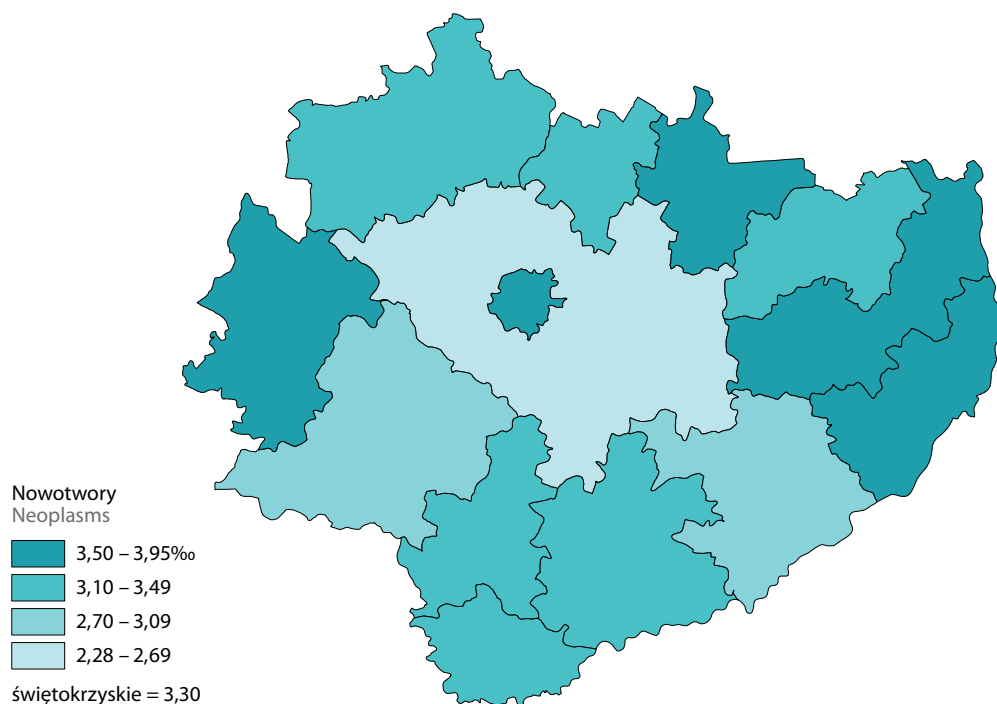


W 2024 r. choroby układu krążenia stanowiły 38,3% przypadków śmiertelnych. Wśród mężczyzn były one przyczyną 32,3% z nich, a wśród kobiet – 45,0%. Udział zgonów z powodu nowotworów wyniósł 26,9%, przy czym spowodowały one zgon 28,0% mężczyzn i 25,7% kobiet. Łącznie choroby układu krążenia i nowotwory były przyczyną 65,3% wszystkich zgonów w województwie świętokrzyskim. Pozostałe powody zgonów związane były głównie z objawami, cechami chorobowymi i nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych i laboratoryjnych (11,1%), chorobami układu oddechowego (6,7%) oraz trawiennego (4,4%), a także przyczynami zewnętrznymi, które obejmują urazy, zatrucia i inne wypadki (4,0%).

Tablica 26. Zgony według wieku zmarłych oraz wybranych przyczyn w 2024 r.
Table 26. Deaths by age of the deceased and selected causes in 2024

Grupy wieku Age groups	Ogółem Total	Nowotwory Neoplasms	Choroby układu krążenia Diseases of the circula- tory system	Choroby układu oddech- owego Diseases of the respira- tory system	Choroby układu trawien- nego iseases of the diges- tive system	Objawy, cechy chorobowe i niepra- widłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryj- nych Symp- toms and ill-defined conditions	Zewnętrz- ne przyczy- ny zgonu Injuries and poisonings by external cause
		w odsetkach in percentages					
Ogółem Total	14249	26,9	38,3	6,7	4,4	11,1	4,0
0-19	67	0,0	0,0	0,6	.	0,2	2,6
20-29	69	0,3	0,0	0,2	.	1,3	5,4
30-39	197	0,7	0,3	0,7	5,1	3,0	8,7
40-49	489	2,6	0,9	2,5	10,5	7,1	13,4
50-59	893	7,1	3,0	6,0	13,3	9,8	13,4
60-69	2560	23,9	11,2	18,4	22,5	23,6	22,6
70-79	3801	36,3	22,5	32,6	22,8	19,3	15,8
80 lat i więcej and more	6173	29,0	62,1	38,9	25,7	35,6	18,1
Mężczyźni Males	7442	28,0	32,3	7,8	5,1	12,7	5,7
0-19	40	0,0	0,0	0,9	0,0	0,1	1,9
20-29	54	0,4	0,1	0,3	0,0	1,6	5,9
30-39	158	0,6	0,5	1,2	7,1	4,4	10,7
40-49	374	2,3	1,6	3,8	13,2	9,8	16,4
50-59	681	8,1	5,7	7,4	17,4	14,2	14,7
60-69	1736	25,4	19,0	20,6	26,6	30,5	26,4
70-79	2210	37,6	29,5	34,4	20,8	21,5	15,2
80 lat i więcej and more	2189	25,6	43,6	31,4	15,0	17,9	8,8
Kobiety Females	6807	25,7	45,0	5,6	3,6	9,4	2,3
0-19	27	.	.	0,3	.	0,3	4,5
20-29	15	0,2	.	.	.	0,8	3,9
30-39	39	0,9	0,1	0,0	2,1	0,9	3,2
40-49	115	3,0	0,3	0,5	6,2	3,1	5,2
50-59	212	5,8	0,9	3,9	7,0	3,4	9,7
60-69	824	22,2	5,1	15,2	16,1	13,4	12,3
70-79	1591	34,8	17,0	29,9	26,0	16,1	17,5
80 lat i więcej and more	3984	33,1	76,6	50,1	42,6	61,9	43,5

Mapa 8. Współczynnik zgonów według wybranych przyczyn w 2024 r.
Map 8. Death rate by selected causes in 2024



Dwie najczęstsze przyczyny zgonów cechowała zróżnicowana dynamika. Na przestrzeni lat 2020-2024 w Świętokrzyskiem obserwowano zmniejszenie liczby zgonów w następstwie chorób układu krążenia

(o 36,8%) oraz wzrost z powodu nowotworów (o 13,0%). Podobnie zjawisko to zarysowało się w kraju, w którym umieralność z powodu chorób układu krążenia spadła o 13,9%, natomiast nowotworu - zwiększyła się o 1,5%. Porównanie rzeczywistej skali zgonów w populacji umożliwia przeliczenie ich na 1000 ludności. Współczynnik zgonów w następstwie chorób układu krążenia, zmniejszył się z 7,17‰ do 4,70‰ (w kraju z 4,57‰ do 4,00‰), podczas gdy natężenie umieralności spowodowanej nowotworami wzrosło z 2,82‰ do 3,30‰ (w kraju z 2,85‰ do 2,94‰).

Zróznicowanie w układzie przestrzennym ubytków ludności spowodowanych głównymi przyczynami zgonów było wysokie. W 2024 r. współczynnik zgonów w następstwie nowotworu oscylował między 2,28‰ w powiecie kieleckim a 3,95‰ w m.Kielce. Spośród 14 powiatów w województwie w 10 jego poziom ogółem przekraczał średni (3,30‰).

Większa była rozpiętość miernika dla chorób układu krążenia, który zawierał się w przedziale 3,35–6,19‰. Średnią w województwie (4,70‰) przewyższało również 10 powiatów. Najmniejsze nasilenie odnotowano w powiecie kieleckim, a największe – w opatowskim.

Spośród pozostałych znaczących przyczyn najbardziej wzrosła śmiertelność w wyniku objawów, cech chorobowych oraz nieprawidłowych wyników badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowanych (o 58,5%), a ponadto wywołanych chorobami układu trawiennego (o 48,4%), oddechowego (o 17,8%). Odnotowano znacząco mniej zgonów spowodowanych przyczynami zewnętrznymi (o 26,4%).

Choroby układu krążenia przyczyniły się głównie do zgonów osób starszych, tj. w wieku 80 lat i więcej (62,1% zmarłych w tym wieku), 70–79 lat (22,5%) oraz 60–69 lat (11,2%). Uwagę zwraca znacząco wyższa z tego powodu śmiertelność kobiet w wieku 80 lat i więcej (76,6%) niż mężczyzn (43,6%), podczas gdy w młodszych grupach wieku to mężczyźni częściej niż kobiety umierali na choroby krążenia.

Choroby nowotworowe przyczyniły się przede wszystkim do zgonów osób w wieku: 70–79 lat (36,3% zmarłych w tym wieku), 80 lat i więcej (29,0%) oraz 60–69 lat (23,9%). Między 60 a 79 rokiem życia zmarł z tego powodu większy odsetek mężczyzn niż kobiet.

Choroby układu oddechowego spowodowały śmierć głównie osób starszych, tj. w wieku 80 lat i więcej (38,9% zmarłych w tym wieku), 70–79 lat (32,6%) oraz 60–69 lat (18,4%). Uwagę zwraca znacząco wyższa z tego powodu śmiertelność kobiet w wieku 80 lat i więcej (50,1%) niż mężczyzn (31,4%), natomiast w młodszych grupach wieku to mężczyźni umierali częściej niż kobiety.

Podobnie choroby układu trawiennego przyczyniły się do śmierci głównie osób starszych, tj. w wieku 80 lat i więcej (25,7% zmarłych w tym wieku), 70–79 lat (22,8%) oraz 60–69 lat (22,5%). Śmiertelność kobiet z tego powodu była znacząco wyższa niż mężczyzn w grupach wieku 80 lat i więcej (42,6% wobec 15,0%) oraz w 70–79 lat (26,0% wobec 20,8%), podczas gdy w młodszych grupach wieku to mężczyźni umierali częściej niż kobiety.

Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych również najczęściej powodowały śmierć osób starszych, tj. w wieku 80 lat i więcej (35,6% zmarłych w tym wieku), 60–69 lat (23,6%) oraz 70–79 lat (19,3%). Znacząco wyższa z tego powodu była śmiertelność kobiet w wieku 80 lat i więcej (61,9%) niż mężczyzn (17,9%), natomiast w młodszych grupach wieku to przeważnie mężczyźni umierali częściej niż kobiety.

Zewnętrzne przyczyny zgonu notowano we wszystkich grupach wieku zmarłych (od 2,6% zmarłych w wieku 0–19 lat do 18,1% - w wieku 80 lat i więcej). Największy udział przyczyny te miały wśród zmarłych w wieku 60–69 lat (22,6%). Znacząco wyższy udział kobiet, które zmarły z tego powodu, niż mężczyzn odnotowano wśród osób w wieku 80 lat i więcej (43,5% wobec 8,8%).

Najczęstszymi powodami zgonów niemowląt pozostały stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym oraz wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe. Na przestrzeni czterech lat ich udział uległ jednak zmniejszeniu. W 2024 r. stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym stanowiły 53,1% wszystkich zgonów niemowląt (wobec 55,0% w 2020 r.), natomiast wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe 40,6% (wobec 45,0% w 2020 r.).

Pandemia spowodowana zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 wywołującym COVID-19 wpłynęła nieko-

rzystnie na przeciętne dalsze trwanie życia ludności. Korzystne trendy obserwowane w latach przed wybuchem pandemii uległy zahamowaniu. Przeciętne trwanie życia w latach 2020-2022 było wyraźnie niższe niż w 2019 r. Dopiero w 2023 r. odzyskano parametry sprzed pandemii, a 2024 r. przyniósł kontynuację wydłużania przeciętnego dalszego trwania życia.

Prognozuje się, że dziewczynki urodzone w województwie świętokrzyskim w 2024 r. dożyją 82,5 lat (w kraju – 82,3), a chłopcy – 74,4 lat (w kraju – 74,9). Wskaźniki te plasują Świętokrzyskie na 4. miejscu pod względem długości życia kobiet i na 9. – życia mężczyzn. Chłopcy urodzeni w miastach mieli przed sobą 74,6 lat życia, tj. o 0,5 roku więcej niż na wsi, podczas gdy w przypadku dziewczynek miejsce zamieszkania nie miało znaczenia i zarówno mieszkanki miast, jak i wsi miały przed sobą 82,5 lat życia.

Tablica 27. Przeciętne dalsze trwanie życia
Table 27. Expectation of life

Wyszczególnienie Specification	Mężczyźni Males						Kobiety Females					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem Total	73,8	72,0	71,6	72,9	73,9	74,4	82,2	80,9	80,0	81,5	82,4	82,5
Miasta Urban areas	74,7	72,5	72,1	73,4	74,7	74,6	82,3	80,6	80,1	81,4	82,2	82,5
Wieś Rural areas	73,0	71,5	71,2	72,5	73,3	74,1	82,2	81,0	79,9	81,6	82,5	82,5

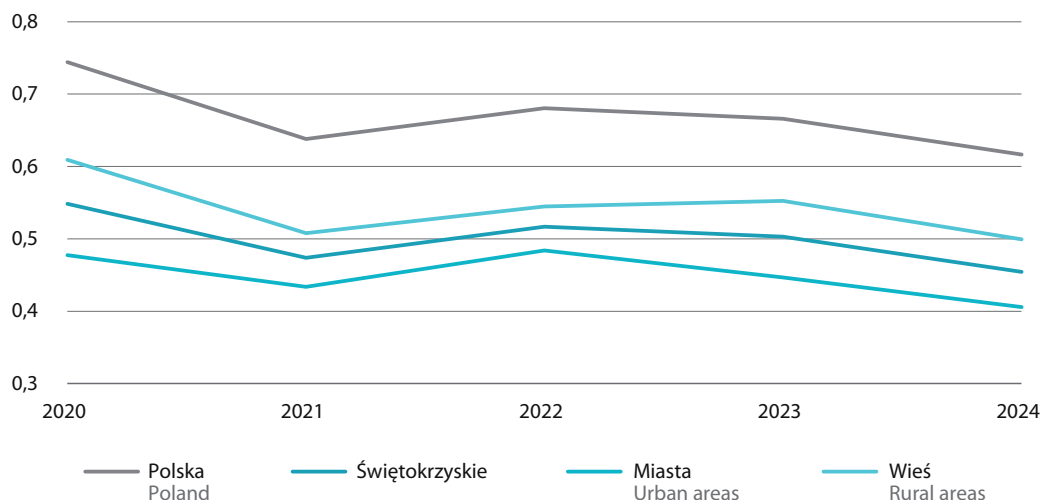
2.5. Przyrost naturalny ludności

2.5. Natural increase

Ruch naturalny ludności, który kształtują takie zjawiska jak: zawarte małżeństwa, rozwody, urodzenia czy zgony, decyduje o stanie liczebnym i strukturze ludności. Kluczową kwestią dla rozwoju demograficznego regionu jest kształtowanie się relacji urodzeń żywych do zgonów, tj. współczynnika dynamiki demograficznej.

Na przestrzeni okresu 2020-2024 współczynnik dynamiki demograficznej w województwie kształtował się poniżej 1,000 co oznacza, że urodzenia nie rekompensowały zgonów. Szczególnie trudny był 2021 r., kiedy to 9,7 tys. osób więcej zmarło niż urodziło się w województwie. Niska liczba urodzeń od lat stanowi jedną z głównych bolączek województwa. W omawianym okresie współczynnik dynamiki demograficznej zmniejszył się z 0,548 w 2020 r. do 0,454 w 2024 r. (w kraju – z 0,744 do 0,616). Oznacza to, że w 2024 r. zgony tylko w 45,4% zostały zrekompensowane przez urodzenia (w miastach – w 40,6%, na wsi – w 49,9%). Na przestrzeni omawianego pięciolecia województwo świętokrzyskie charakteryzowało się najniższą dynamiką demograficzną w kraju.

Wykres 28. Współczynnik dynamiki demograficznej
Chart 28. Demographic dynamics rate



Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

Proces depopulacji województwa ujęty w bezwzględne wartości wyraża przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń i zgonów).

Przyrost naturalny osiągnął na koniec 2024 r. wartość minus 7777 osób, wobec minus 7821 w 2020 r. W przeliczeniu na 1000 ludności wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł w 2024 r. minus 6,69, podczas gdy w 2020 r. minus 6,49. W Polsce także zanotowano spadek współczynnika z minus 3,20 w 2020 r. do minus 4,17 w 2024 r. Na przestrzeni całego analizowanego okresu wskaźnik notowany w Świętokrzyskiem był najniższy w kraju. Niższe wartości przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 ludności w 2024 r. odnotowano w miastach województwa (minus 7,76) niż na wsi (minus 5,81).

Tablica 28. Ruch naturalny ludności
Table 28. Vital statistics of population

Wyszczególnienie Specification a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 1000 ludności per 1000 population		
2020	a	9488	17309	-7821	7,87	14,36	-6,49
	b	3836	8032	-4196	7,06	14,78	-7,72
	c	5652	9277	-3625	8,54	14,02	-5,48
2021	a	8717	18400	-9683	7,31	15,42	-8,12
	b	3688	8499	-4811	6,87	15,83	-8,96
	c	5029	9901	-4872	7,66	15,09	-7,42
2022	a	8157	15787	-7630	6,90	13,35	-6,45
	b	3541	7314	-3773	6,67	13,77	-7,10
	c	4616	8473	-3857	7,09	13,02	-5,92

Tablica 28. **Ruch naturalny ludności (dok.)**
Table 28. **Vital statistics of population (cont.)**

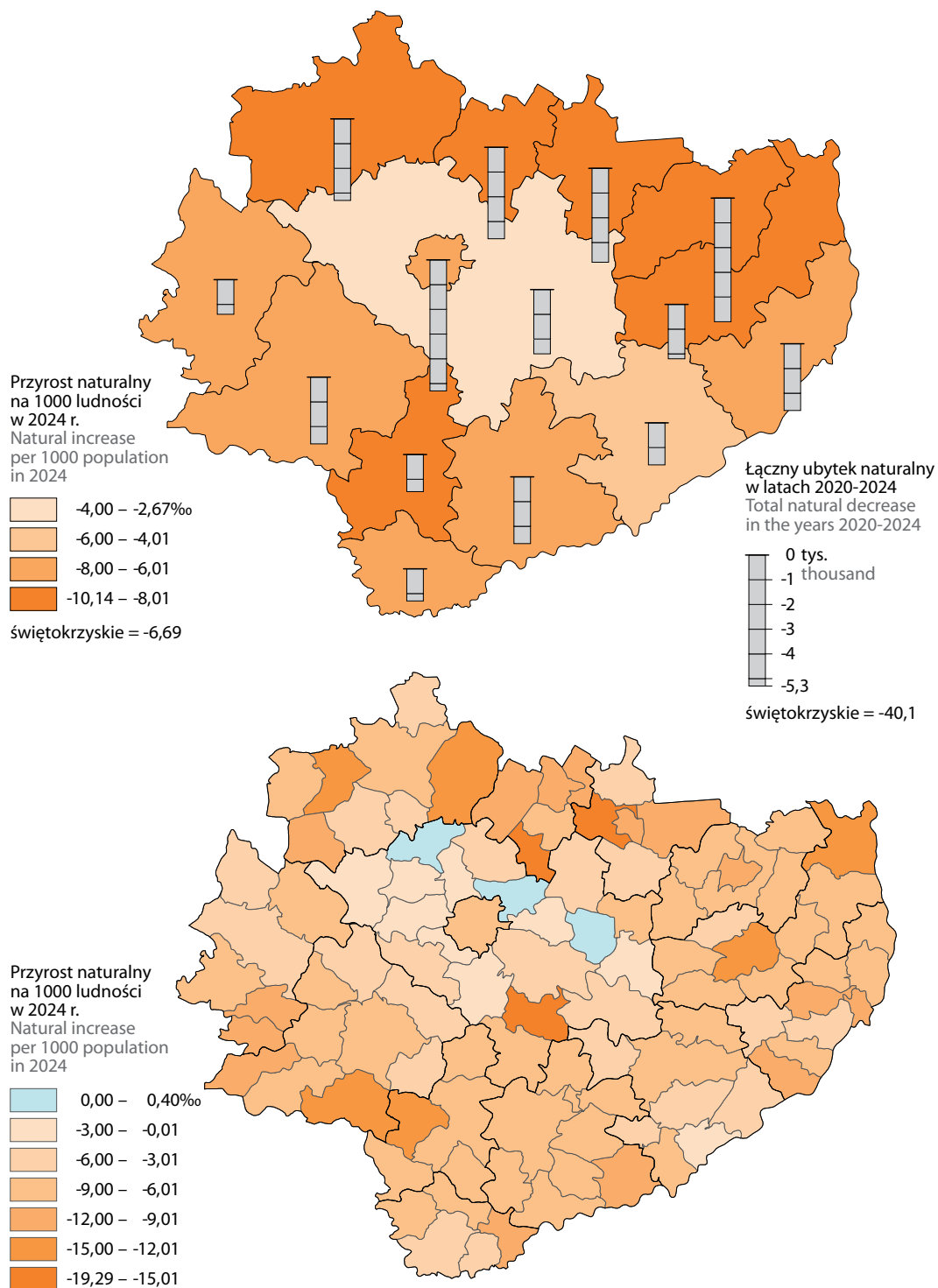
Wyszczególnienie Specification a – ogółem total b – miasta urban areas c – wieś rural areas		Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers			na 1000 ludności per 1000 population		
2023	a	7238	14384	-7146	6,17	12,26	-6,09
	b	2986	6685	-3699	5,64	12,63	-6,99
	c	4252	7699	-3447	6,60	11,96	-5,35
2024	a	6472	14249	-7777	5,56	12,25	-6,69
	b	2780	6854	-4074	5,29	13,05	-7,76
	c	3692	7395	-3703	5,79	11,60	-5,81

W analizowanym okresie w żadnym z powiatów województwa świętokrzyskiego nie odnotowano dodatniego przyrostu naturalnego.

Najmniejsze straty zaobserwowano w powiecie kieleckim, gdzie przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł w 2024 r. minus 2,67 wobec minus 1,90 w 2020 r. Najniższe wartości tego współczynnika odnotowano w powiecie skarżyskim (w 2024 r. minus 10,14 wobec minus 10,35 przed czterema laty).

Biorąc pod uwagę niższy podział terytorialny, ujemny współczynnik przyrostu naturalnego wystąpił w 99 gminach województwa, w tym najniższy w gminie Łączna (minus 19,29‰). Dodatnią wartość współczynnika odnotowano w 2 gminach – Bieliny (0,40‰) i Masłów (0,25‰). W gminie Mniów liczba urodzeń była równa liczbie zgonów. W analizowanym pięcioleciu najtrudniejszy był 2021 r., kiedy to jedynie w gminie Górno tyle samo osób urodziło się ile zmarło, podczas gdy w pozostałych gminach przyrost naturalny był ujemny. W 2020 r. i 2023 r. dodatni przyrost naturalny odnotowano w 4 gminach, a w 2022 r. – w 7.

Mapa 9. Przyrost naturalny ludności
Map 9. Natural increase



Rozdział 3. Migracje ludności

Chapter 3. Migration of population

Migracje są drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem stymulującym ogólną dynamikę rozwoju ludności, rozmieszczenie terytorialne oraz procesy depopulacyjne regionu. Wielkość i kierunek migracji są najczęściej zależne od stopnia rozwoju gospodarczego i ekonomicznej sytuacji regionu. Jednym z głównych powodów migracji pozostaje relatywnie trudna na tle kraju sytuacja na rynku pracy, co sprzyjało przemieszczeniom głównie zarobkowym. Ubytki migracyjne pozostają w województwie świętokrzyskim na wysokim poziomie od wielu lat. Lata 2020-2024 nie tylko nie przyniosły odwrócenia tych niekorzystnych tendencji, ale ujemne saldo migracji uległo intensyfikacji. W największej skali straty dotyczyły istotnych demograficznie i ekonomicznie subpopulacji, tj. osób w wieku przedprodukcyjnym i oraz produkcyjnym mobilnym. Tym samym przyspieszył proces ograniczenia potencjału demograficznego województwa świętokrzyskiego.

Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w połączeniu z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

3.1. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały

3.1. Internal migration of population for permanent residence

Dane statystyczne o migracjach wewnętrznych stanowią w okresach międzyspisowych jedyne źródło informacji o przemieszczeniach ludności województwa i kierunkach migracji (ze szczególnym uwzględnieniem przepływu ludności miasta-wieś). Pełna obserwacja migracji jest utrudniona, gdyż statystyka ukazuje wyłącznie zarejestrowane zameldowania i wymeldowania ludności. Statystyczna charakterystyka migracji jest więc tylko pewną częścią rzeczywistych ruchów wędrownych ludności. Dlatego też o ile analiza danych dotyczących migracji umożliwia zidentyfikowanie głównych kierunków przemieszczeń ludności i ich struktury, to nie pozwala na pełną ocenę rzeczywistej skali badanego zjawiska.

Saldo migracji jest to różnica między napływem i odpływem migracyjnym, tj. zameldowaniami i wymeldowaniami ludności w danej jednostce administracyjnej (terytorialnej).

Biorąc pod uwagę strukturę całkowitego salda migracji na pobyt stały kluczowe znaczenie ma ruch migracyjny w obrębie kraju. W analizowanym okresie efekt migracji zagranicznych stanowił od 2% do 6% ogólnego salda migracji w województwie. Ponadto saldo migracji zagranicznych pozostawało dodatnie, podczas gdy w wyniku przemieszczeń ludności w obrębie kraju notowano stały ubytek ludności województwa.

Corocznie z województwa wymeldowuje się więcej osób niż się w nim osiedla. W latach 2020-2024 obserwowano nasilanie tych procesów.

W 2024 r. w ramach migracji wewnętrznych z pobytu stałego w województwie świętokrzyskim wymeldowało się 13,3 tys. osób, tj. o 16,3% więcej niż w 2020 r. i o 7,6% więcej niż przed rokiem. Z kolei zameldowało się na pobyt stały 10,5 tys. osób, tj. o 13,5% więcej niż w 2020 r. i o 9,9% niż w 2023 r.

Tablica 29. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały
Table 29. Internal migration of population for permanent residence

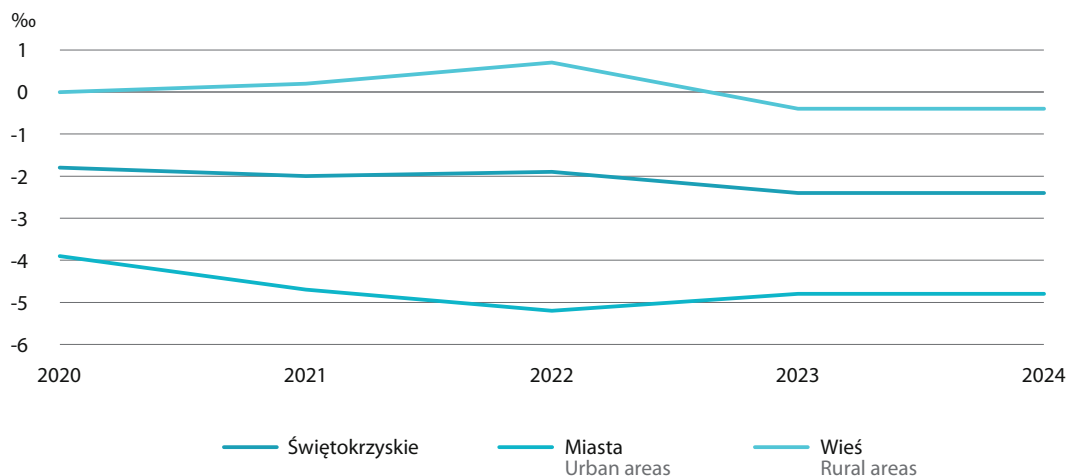
Wyszczególnienie Specification	Napływ Inflow			Odływ Outflow			Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	
2020	9252	4802	4450	11395	5929	5466	-2143
2021	10408	5366	5042	12829	6634	6195	-2421
2022	10523	5442	5081	12793	6211	6582	-2270
2023	9550	4987	4563	12316	6400	5916	-2766
2024	10500	5317	5183	13255	6801	6454	-2755
Mężczyźni Males	4970	2604	2366	6231	3117	3114	-1261
Kobiety Females	5530	2713	2817	7024	3684	3340	-1494

Biorąc pod uwagę płeć migrantów, większość zarówno odpływu migracyjnego jak i napływu stanowiły kobiety (w 2024 r. odpowiednio 52,7% i 53,0%). Jednak skala zarówno odpływu, jak i napływu migracyjnego kobiet rosła wolniej niż w przypadku mężczyzn. W 2024 r. odpływ migracyjny kobiet był większy o 14,6% niż w 2020 r., podczas gdy w grupie mężczyzn zwiększył się 18,3%. Z kolei napływ migracyjny kobiet w 2024 r. był większy o 11,9% niż cztery lata wcześniej, natomiast napływ mężczyzn był wyższy o 15,3%.

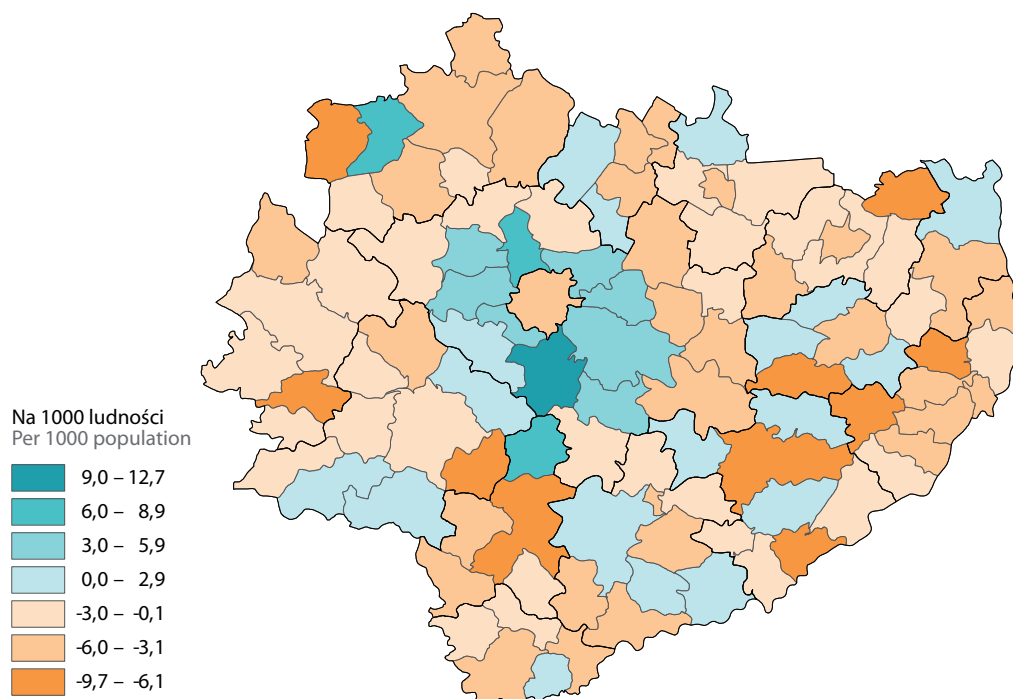
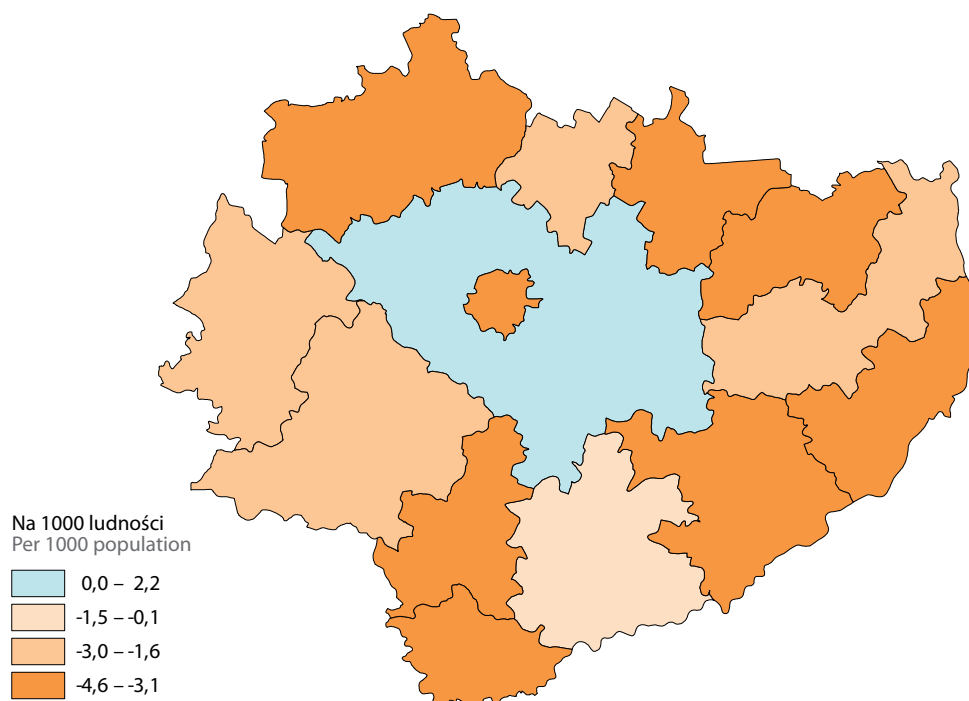
W efekcie wyższej dynamiki odpływów migracyjnych niż napływów, w województwie świętokrzyskim pogłębiło się, będące już i tak jednym z najniższych w kraju, ujemne saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa saldo migracji wewnętrznych w 2024 r. osiągnęło wartość minus 2,4 wobec minus 1,8 w 2020 r. W przypadku populacji kobiet wskaźnik ten w 2024 r. wyniósł minus 2,5 wobec minus 1,9 w 2020 r. Z kolei wśród mężczyzn wskaźnik w 2024 r. obniżył się do minus 2,2 wobec minus 1,6 w 2020 r.

W 2024 r. saldo migracji ukształtowało się poniżej zera w jedenastu województwach, przy czym niższy wskaźnik w przeliczeniu na 1000 ludności niż w świętokrzyskim odnotowano jedynie w województwie lubelskim (minus 2,6). Dodatkowo saldo migracji odnotowano natomiast w pięciu województwach, tj.: pomorskim (2,1), mazowieckim (1,9), małopolskim i dolnośląskim (po 1,2) oraz wielkopolskim (0,4).

Wykres 29. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały
Chart 29. Internal net migration of population for permanent residence



Mapa 10. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w 2024 r.
 Map 10. Internal net migration of population for permanent residence in 2024



Biorąc pod uwagę poziom lokalny, w powiatach województwa świętokrzyskiego w 2024 r. dodatnie saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały odnotowano tylko w powiecie kieleckim (2,2 w przeliczeniu na 1000 ludności). W pozostałych powiatach saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wahało się od mi-

nus 4,6 w powiecie pińczowskim do minus 0,9 w buskim. Wśród gmin dodatnie saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały odnotowano w 27 jednostkach, spośród których 10 należało do powiatu kieleckiego. Najwyższe dodatnie saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w: Morawicy w powiecie kieleckim (12,7) oraz Rudzie Malenieckiej w powiecie koneckim i Miedzianej Górze w powiecie kieleckim (po 7,4). W gminach Rytwiany (powiat staszowski) i Tarłów (powiat opatowski) napływ migracyjny był równy odpływowi. W pozostałych 73 gminach stwierdzono straty, w tym największe w gminach: Bałtów w powiecie koneckim (minus 9,7), Połaniec w powiecie staszowskim (minus 8,8) i Klimontów w powiecie sandomierskim (minus 8,4).

Tablica 30.
Table 30.

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków
Internal migration of population for permanent residence by directions

Wyszczególnienie Specification	Napływ Inflow			Odpływ Outflow			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	9252	3563	5689	11395	5688	5707	-2143	-2125	-18
2021	10408	3915	6493	12829	6448	6381	-2421	-2533	112
2022	10523	3640	6883	12793	6392	6401	-2270	-2752	482
2023	9550	3582	5968	12316	6109	6207	-2766	-2527	-239
2024	10500	4021	6479	13255	6539	6716	-2755	-2518	-237
Mężczyźni Males	4970	1827	3143	6231	3125	3106	-1261	-1298	37
Kobiety Females	5530	2194	3336	7024	3414	3610	-1494	-1220	-274
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	38,5	61,5	100,0	49,9	50,1	.	.	.
2021	100,0	37,6	62,4	100,0	50,3	49,7	.	.	.
2022	100,0	34,6	65,4	100,0	50,0	50,0	.	.	.
2023	100,0	37,5	62,5	100,0	49,6	50,4	.	.	.
2024	100,0	38,3	61,7	100,0	49,3	50,7	.	.	.
Mężczyźni Males	100,0	36,8	63,2	100,0	50,2	49,8	.	.	.
Kobiety Females	100,0	39,7	60,3	100,0	48,6	51,4	.	.	.

W latach 2020-2024 w miastach saldo migracji corocznie kształtowało się mniej korzystnie niż na wsi. Przez cały ten okres jego wartość na terenach miejskich pozostawało znacznie poniżej zera, podczas gdy na wsi przez 2 lata było dodatnie. W konsekwencji na przestrzeni 5 lat w ramach migracji wewnętrznych na terenach wiejskich nieco więcej osób się osiedliło niż opuściło te tereny. W 2024 r. ubytek ludności w miastach osiągnął 2,5 tys. osób, a saldo migracji wyniosło minus 4,8 w przeliczeniu na 1000 ludności, podczas gdy na wsi wyniósł 0,2 tys. osób, tj. minus 0,4 w przeliczeniu na 1000 ludności.

W 2024 r. saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały było ujemne zarówno w miastach, jak i na wsi niezależnie od płci migrantów. Uwagę zwraca fakt, że z terenów wiejskich migrowały kobiety, podczas gdy mężczyźni częściej się tam osiedlali. W 2024 r. na wsi saldo migracji kobiet wyniosło minus 0,3 tys. osób, podczas gdy mężczyzn plus 0,0 tys. osób, a w przeliczeniu na 1000 ludności minus 0,9 wobec plus 0,1. Odmienna sytuacja panowała w miastach, gdzie nieznacznie większe ubytki notowano w grupie mężczyzn. Saldo migracji kobiet ukształtowało się tam na poziomie minus 1,2 tys. osób, podczas gdy w grupie mężczyzn wyniosło minus 1,3 tys. – w przeliczeniu na 1000 ludności minus 4,4 wobec minus 5,2.

Wśród migrantów dominowały osoby młode. Podobnie, jak w latach poprzednich, w 2024 r. największą grupą migrantów wewnętrznych pozostały osoby w wieku 30–34 lata, a ich udział osiągnął 13,7% napływu oraz 18,3% odpływu migracyjnego (w 2020 r. odpowiednio 14,3% i 17,4%). Poza nimi wyróżniały się też grupy osób w wieku 35–39 lat i 25–29 lat. Udział migrantów z pierwszej z tych grup zwiększył się w analizowanym okresie. W 2024 r. osoby w tym wieku stanowiły 11,8% napływu i 12,2% odpływu migracyjnego (w 2020 r. odpowiednio 11,2% i 11,5%). Z kolei udział migrantów w wieku 25–29 lat uległ obniżeniu stanowiąc 11,2% napływu i 14,9% odpływu (w 2020 r. odpowiednio 15,0% i 18,9%). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały osób w wieku 25–29 lat wyniosło minus 13,4, w grupie wieku 30–34 lata – minus 14,1, a wśród osób w wieku 35–39 lat – minus 4,4. W sumie blisko 79% ubytku migracyjnego ludności w województwie było wynikiem przemieszczeń osób w wieku 25–39 lat.

Tablica 31.

Table 31.

Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według wieku w 2024 r.

Internal migration of population for permanent residence by age in 2024

Grupy wieku Age groups	Napływ Inflow			Odpływ Outflow			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
Ogółem Total	10500	4970	5530	13255	6231	7024	-2755	-1261	-1494
0 - 4 lata years	911	476	435	1046	540	506	-135	-64	-71
5 - 9	788	394	394	852	424	428	-64	-30	-34
10 - 14	532	253	279	545	257	288	-13	-4	-9
15 - 19	397	208	189	463	235	228	-66	-27	-39
20 - 24	489	192	297	664	263	401	-175	-71	-104
25 - 29	1175	458	717	1978	801	1177	-803	-343	-460
30 - 34	1441	634	807	2430	1088	1342	-989	-454	-535
35 - 39	1240	596	644	1612	804	808	-372	-208	-164
40 - 44	920	469	451	1071	550	521	-151	-81	-70
45 - 49	613	321	292	657	338	319	-44	-17	-27
50 - 54	424	210	214	432	226	206	-8	-16	8
55 - 59	309	161	148	313	167	146	-4	-6	2
60 - 64	360	181	179	308	148	160	52	33	19
65 - 69	381	198	183	350	179	171	31	19	12
70 - 74	235	127	108	225	114	111	10	13	-3
75 - 79	120	56	64	127	53	74	-7	3	-10
80 - 84	68	20	48	76	25	51	-8	-5	-3
85 lat i więcej and more	97	16	81	106	19	87	-9	-3	-6

Biorąc pod uwagę stan cywilny migrantów tendencje nie uległy większym zmianom. Od lat migrują przede wszystkim osoby żonate/zamężne oraz panny i kawalerowie. W 2024 r. osoby żonate/ zamężne stanowiły 48,0% napływu oraz 48,5% odpływu migracyjnego. Z kolei na kawalerów i panny przypadało 40,0% napływu i 41,5% odpływu migracyjnego. Wśród migrujących osób żonatych/ zamężnych dominowały kobiety stanowiące odpowiednio 53,0% napływu i 52,2% odpływu. Wśród migrujących stanu wolnego sytuacja była zróżnicowana. W 2024 r. wyjeżdżających w tej grupie to kobiety (51,2%), natomiast mężczyźni stanowili większość napływających (51,1%). Zwraca uwagę znacząca przewaga kobiet w grupie osób owdowiałych, w której w 2024 r. stanowiły one 78,7% napływu oraz 81,7% odpływu. Dominację kobiet notowano także w grupie osób rozwiedzionych – odpowiednio 59,2% i 59,2%.

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się dużym udziałem migracji wewnątrzwojewódzkiej, przy czym obserwowano wzrost intensywności poszczególnych kierunków przemieszczeń. Przyspieszeniu ulegał zarówno odpływ mieszkańców miast na tereny wiejskie, jak i napływ ludności wiejskiej do miast.

W 2024 r. przepływ wewnątrz województwa stanowił 75,4% napływu ogółem i 59,8% odpływu ogółem. Większość obrotu migracyjnego dotyczyła przy tym terenów wiejskich. W 2024 r. spośród osób migrujących wewnątrz województwa 4,3 tys. wymeldowało się ze wsi (54,3%), a 5,0 tys. zameldowało się na wsi (63,5%). Z kolei z miast wymeldowało się 3,6 tys. osób (45,7%), podczas gdy zameldowało się w nich 2,9 tys. osób (36,5%). W efekcie 0,7 tys. osób przybyło na wsi a ubyło w miastach. W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnątrzwojewódzkiej na pobyt stały wyniosło plus 1,1 na wsi wobec minus 1,4 w miastach.

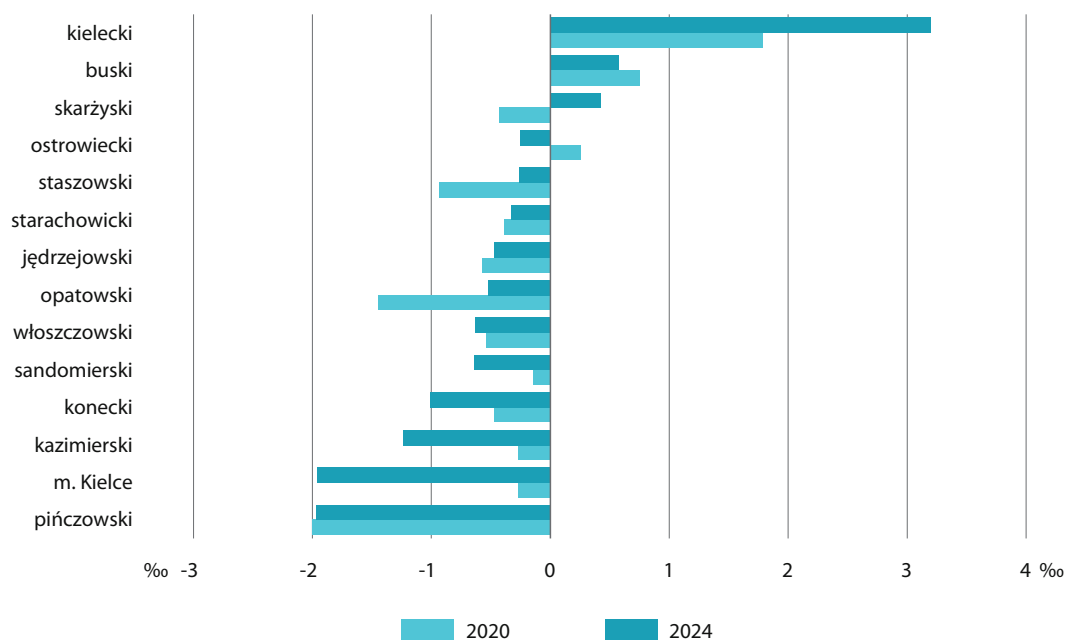
Tablica 32. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków w 2024 r.
Table 32. Internal migration of population for permanent residence by directions in 2024

Wyszczególnienie Specification	Napływ Inflow			Odpływ Outflow			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
ogółem total									
W osobach In persons	10500	4021	6479	13255	6539	6716	-2755	-2518	-237
W odsetkach In percentages	100,0	38,3	61,7	100,0	49,3	50,7	.	.	.
wewnątrz województwa inside voivodship									
W osobach In persons	7922	3620	4302	7922	2895	5027	-	-725	725
W odsetkach In percentages	100,0	45,7	54,3	100,0	36,5	63,5	.	.	.
między województwami among voivodships									
W osobach In persons	2578	401	2177	5333	3644	1689	-2755	-1793	-962
W odsetkach In percentages	100,0	15,6	84,4	100,0	68,3	31,7	.	.	.

Na poziomie lokalnym znaczące dodatnie saldo migracji będące efektem przemeldowań wewnątrz województwa świętokrzyskiego notowane było w powiecie kieleckim, w którym w 2024 r. wyniosło 678 osób, tj. 3,2 na 1000 ludności. Dodatnie saldo wystąpiło również w dwóch innych powiatach, jednak jego wielkość była znacznie mniejsza. W powiecie buskim osiągnęło 39 osób, tj. 0,6 na 1000 ludności, natomiast w skarżyskim 29 osób, tj. 0,4 na 1000 ludności. W pozostałych 11 powiatach wahało się w przeliczeniu na 1000 ludności od minus 0,3 w powiatach ostrowieckim, starachowickim i staszowskim do minus 2,0 w powiecie pińczowskim i w m. Kielce. Biorąc pod uwagę gminy województwa świętokrzyskiego, spośród 102 jst w 50 odnotowano ujemne saldo migracji wewnątrz województwa, w 1 napływ równy był odpływowi, natomiast w pozostałych 51 odnotowane saldo było dodatnie. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców najwyższe saldo odnotowano w gminach: Morawica (13,9), Miedziana Góra (8,1), Kije (7,2), Masłów (6,3) i Piekoszów (4,9). Z kolei najniższe wystąpiło w gminach Imielno (minus 6,5) oraz Bałtów i Michałów (po minus 5,5).

Wykres 30. Saldo migracji ludności wewnątrz województwa na pobyt stały

Chart 30. Total net migration of population inside voivodship for permanent residence



W 2024 r. przepływ ludności województwa świętokrzyskiego między województwami stanowił 24,6% napływu ogółem i 40,2% odpływu ogółem, tj. odpowiednio 2,6 tys. osób i 5,3 tys. osób. Choć udział przemieszczeń międzywojewódzkich ludności nie miał dominującego udziału zarówno w napływie, jak i odpływie migracyjnym ogółem, to efektem przemieszczeń międzywojewódzkich ludności było ukształtowanie się salda migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie świętokrzyskim znacznie poniżej zera.

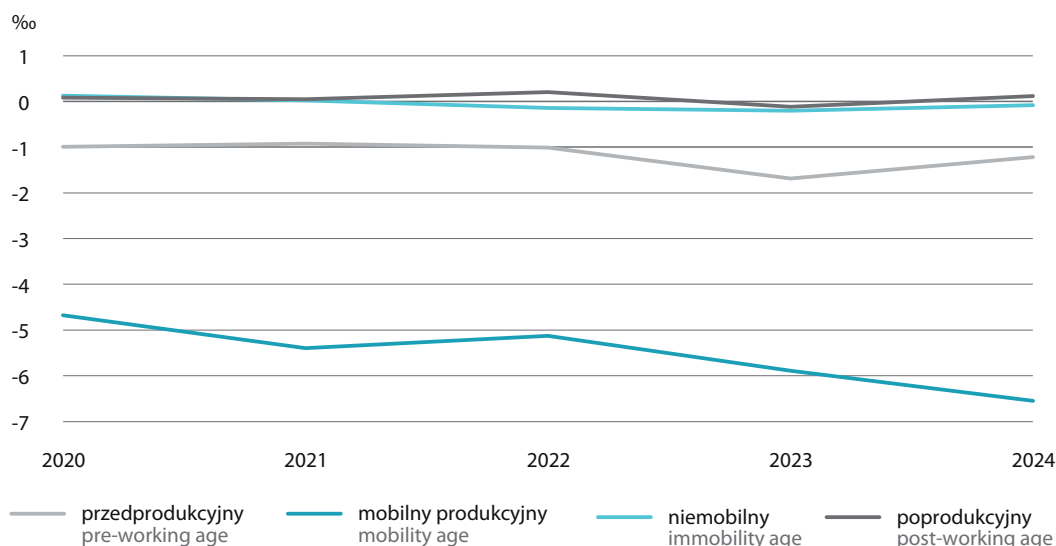
Między województwami przemieszczali się przede wszystkim mieszkańcy terenów miejskich. W 2024 r. wśród osób osiedlających się w świętokrzyskim 65,8% przybyło z miast. Mieszkańcy wyjeżdżający na stałe do innych województw także kierowali się przede wszystkim do miast. Osoby osiedlające się na terenach miejskich stanowiły 73,2% odpływu poza granice województwa.

Proces wyludniania świętokrzyskiego wskutek ruchu migracyjnego bardziej intensywnie przebiegał w miastach, w których w 2024 r. saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały wyniosło minus 1,8 tys. osób, tj. minus 3,4 w przeliczeniu na 1000 ludności. Na wsi w tym okresie osiągnęło ono minus 1,0 tys. osób (minus 1,5 na 1000 ludności).

Na przestrzeni analizowanego okresu odnotowano wzrost międzywojewódzkiej mobilności przestrzennej młodych mieszkańców województwa świętokrzyskiego, a tempo strat liczebności populacji województwa w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym nasiliło się. W przeliczeniu na 1000 ludności w danej grupie wieku saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały osób w wieku 0-17 lat pogłębiło się z minus 1,0 w 2020 r. do minus 1,2 w 2024 r. Z kolei wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), tj. grupy o największym potencjale nie tylko demograficznym, ale i zawodowym, w ostatnim pięcioleciu ujemne saldo w przeliczeniu na 1000 ludności migracji pogłębiło się z minus 4,7 do minus 6,6. Nieznacznie pogorszeniu uległo również saldo migracji osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (mężczyźni 45-64 lat i kobiety 45-59 lat). O ile w 2020 r. utrzymywało się na niewielkim dodatnim poziomie wynosząc w przeliczeniu na 1000 ludności 0,1, o tyle w 2024 r. było nieznacznie ujemne (minus 0,1). Jedyną grupą, w której saldo migracji kształtowało się powyżej zera były osoby w wieku poprodukcyjnym, dla których w 2024 r. (podobnie jak cztery lata wcześniej) wyniosło 0,1. Odnotowane procesy osłabiły bieżący i przyszły potencjał demograficzny województwa, a straty migracyjne dzieci i młodzieży i osób aktywnych zawodowo w wieku mobilnym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w odpowiednim wieku, pozostawały jednymi z wyższych w kraju.

Wykres 31. Saldo migracji ludności między województwami na pobyt stały według ekonomicznych grup wieku

Chart 31. Total net migration of population among voivodships by economic age groups



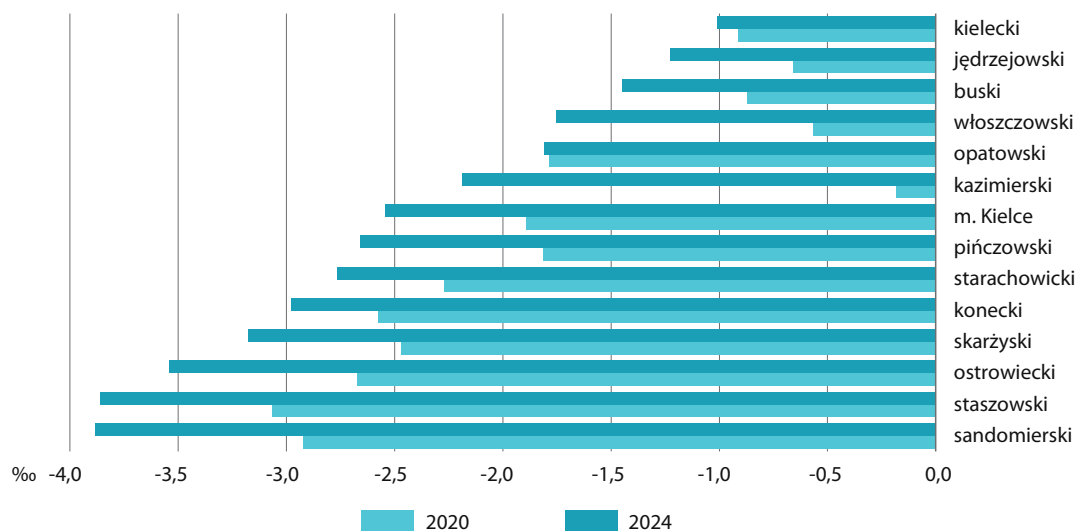
Kierunki migracji międzywojewódzkiej nie podlegały w analizowanym okresie większym zmianom. W 2024 r. nadal najwięcej osiedlających się na terenie świętokrzyskiego pochodziło z województw: mazowieckiego (0,6 tys.), śląskiego (0,5 tys. osób), małopolskiego (0,5 tys.) i podkarpackiego (0,3 tys.), natomiast osoby wymeldowujące się kierowały się głównie do województw: mazowieckiego (1,7 tys. osób), małopolskiego (1,3 tys.), śląskiego (0,5 tys.) oraz podkarpackiego (0,4 tys.).

W efekcie przemeldowań międzywojewódzkich od lat wszystkie powiaty województwa świętokrzyskiego notują ubytki ludności. Ogólne straty ludności wynikające z przemieszczeń międzywojewódzkich były mocno zróżnicowane, zarówno pod względem liczby ludności, jak i natężenia zmian.

W 2024 r. saldo międzywojewódzkich migracji ludności wahało się od minus 69 osób w powiecie kazińskim do minus 461 w m. Kielce. W przeliczeniu na 1000 ludności najniższe saldo odnotowano w powiatach: staszowskim i sandomierskim (po minus 3,9), ostrowieckim (minus 3,5), i skarżyskim (minus 3,2). Z kolei relatywnie najmniejsze ubytki ludności odnotowano w powiatach kieleckim (minus 1,0 w przeliczeniu na 1000 ludności), jędrzejowskim (minus 1,2) i buskim (minus 1,5). Z kolei w przekroju gmin w 8 jednostkach odnotowano dodatnie saldo, w 3 napływ ludności w ramach wymiany międzywojewódzkiej był taki jak odpływ, natomiast w 91 gminach odnotowano ujemne saldo. W przeliczeniu na 1000 ludności najwyższe dodatnie saldo odnotowano w gminach Ruda Maleniecka w powiecie koneckim (3,5), Nagłowice w powiecie jędrzejowskim (2,6) i Sobków w powiecie kieleckim (1,6). Z kolei najniższe ujemne saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminach: Połaniec w powiecie staszowskim (minus 6,5), Sandomierz (minus 5,6) w powiecie sandomierskim, Wilczyce w powiecie sandomierskim (minus 5,3), Zawichost (minus 5,3) w powiecie sandomierskim, Radków (minus 4,9) w powiecie włoszczowskim i Oleśnica (minus 4,8) w powiecie staszowskim.

Wykres 32. Saldo migracji ludności między województwami na pobyt stały

Chart 32. Total net migration of population among voivodships for permanent residence

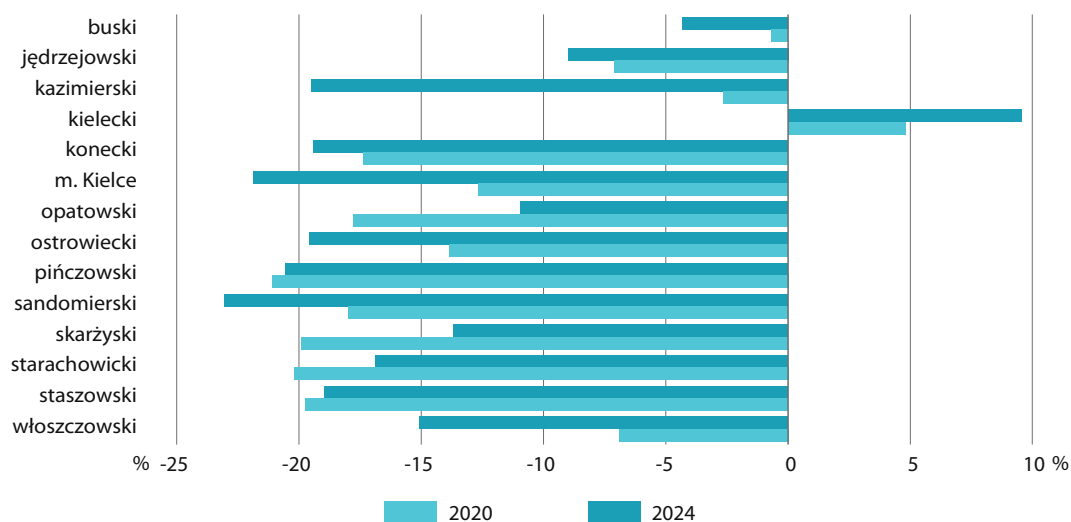


Miernikiem pozwalającym prześledzić rezultaty procesów wędrowniczych jest efektywność migracji, wskazująca jaka część ludności migrującej osiedla się na danym terenie (liczona jako relacja salda migracji do jej obrotu). Pomiarami są objęte tylko osoby przemieszczające się, innymi słowy określa ich preferencje/ocenę kierunku. Współczynnik, przyjmując wartości dodatnie (gdy napływ stanowi większą część całego obrotu), pozwala ustalić rangę „atrakcyjności” danego obszaru, natomiast w przypadku wartości ujemnych (z przewagą odpływów) – wskazuje na niską ocenę jakości życia i brak perspektyw rozwojowych.

Efektywność migracji wewnętrznych ogółem dla województwa świętokrzyskiego w latach 2020-2024 uległa obniżeniu. Jej wartość zmalała z minus 10,4% w 2020 r. do minus 12,6% w 2023 r. i pomimo poprawy w 2024 r. na koniec analizowanego okresu pozostała mniejsza niż cztery lata wcześniej wynosząc minus 11,6%.

Wykres 33. Efektywność migracji wewnętrznych ludności

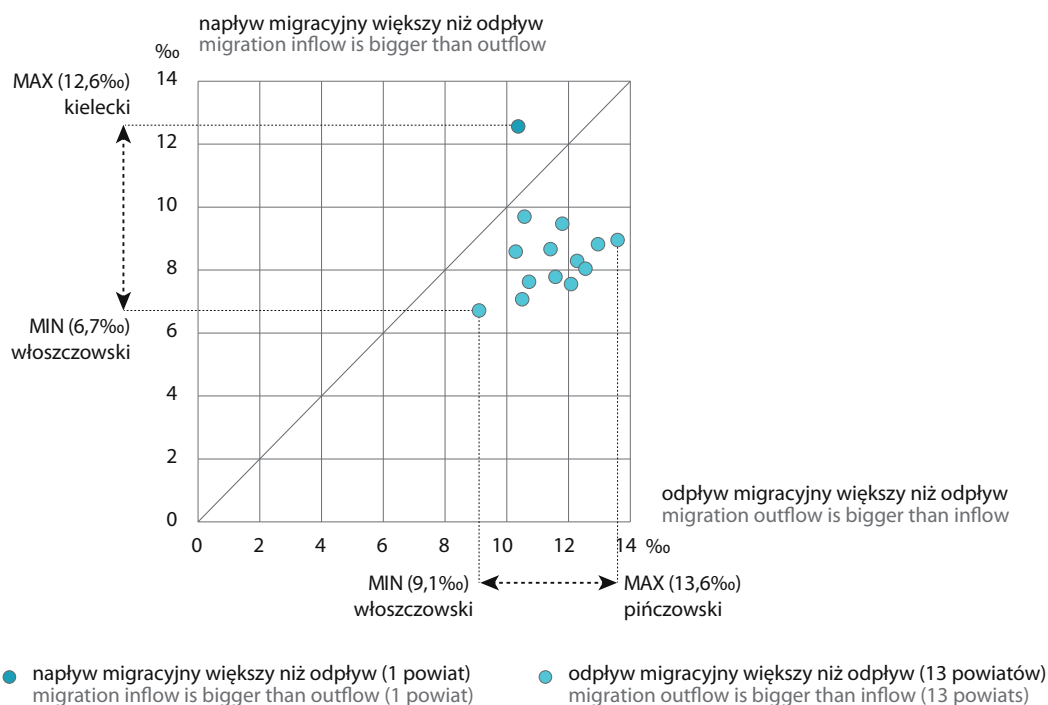
Chart 33. Internal migration efficiency



Na przestrzeni lat 2020-2024 efektywność migracji wewnętrznych w powiatach cechowało znaczne zróżnicowanie. W 2024 r. podobnie, jak w latach poprzednich, dodatni wskaźnik zanotowano tylko w powiecie kieleckim, w którym wyniósł 9,6% wobec 4,8% w 2020 r. Wskazuje to na nasilenie prze-meldowań podmiejskich ze stolicy regionu. Spośród pozostałych najwyższe notowane pod względem efektywności migracji w 2024 r. były powiaty: buski (minus 4,3%), jędrzejowski (minus 9,0%) i opatowski (minus 10,9%). Najniższą wartością wskaźnika charakteryzowały się powiaty: sandomierski (minus 23,1%), m. Kielce (minus 21,9%), a także ostrowiecki (minus 18,7%). W relacji do stanu z 2020 r. efektywność migracji poprawiła się w 6 powiatach (opatowskim, skarżyskim, kieleckim, starachowickim, staszowskim i pińczowskim). Na poziomie gmin była ona bardziej zróżnicowana. W 2024 r. na 102 gminy, dodatni wskaźnik efektywności migracji wewnętrznych odnotowano w 27 jst wobec 23 jst w 2020 r., a liczba jednostek nieatrakcyjnych zmalała do 73 z 76. W pozostałych zjawisko było neutralne. Najatrakcyjniejszymi lokalizacjami były przy tym gminy z powiatu kieleckiego – Morawica (efektywność 40,2%), Kije (27,6%), Miedziana Góra (26,9%), Strawczyn (24,0%), a także Ruda Maleniecka (23,6%) położona w powiecie koneckim. Z kolei najmniej atrakcyjnymi były lokalizacje: Fałków w powiecie koneckim (minus 55,2%), Bałtów w powiecie ostrowieckim (minus 46,9%), Imielno w powiecie jędrzejowskim (minus 39,1%) i Wilczyce w powiecie sandomierskim (minus 39,0%).

Wykres 34. Zróżnicowanie powiatów pod względem napływu i odpływu migracyjnego w 2024 r.

Chart 34. Diversity of powiats by migration inflow and outflow in 2024



Większe zróżnicowanie w przekroju powiatów notowano w przypadku napływów niż odpływów. W 2024 r. poziom napływu wahał się od 6,7‰ do 12,6‰, natomiast odpływu od 9,1‰ do 13,6‰. Największy napływ podobnie jak cztery lata wcześniej notowany był w powiecie kieleckim, tj. jedynym który wykazywał dodatnie saldo migracji. Był on o prawie 30% wyższy niż w drugim pod tym względem powiecie buskim. Zmiana zaszła w przypadku odpływu. W 2024 r. jego największą intensywnością cechował się powiat pińczowski, podczas gdy w 2020 r. – staszowski. Najmniejszą mobilnością mieszkańców charakteryzował się powiat włoszczowski o najniższym poziomie zarówno napływu, jak i odpływu.

3.2. Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały

3.2. International migration of population for permanent residence

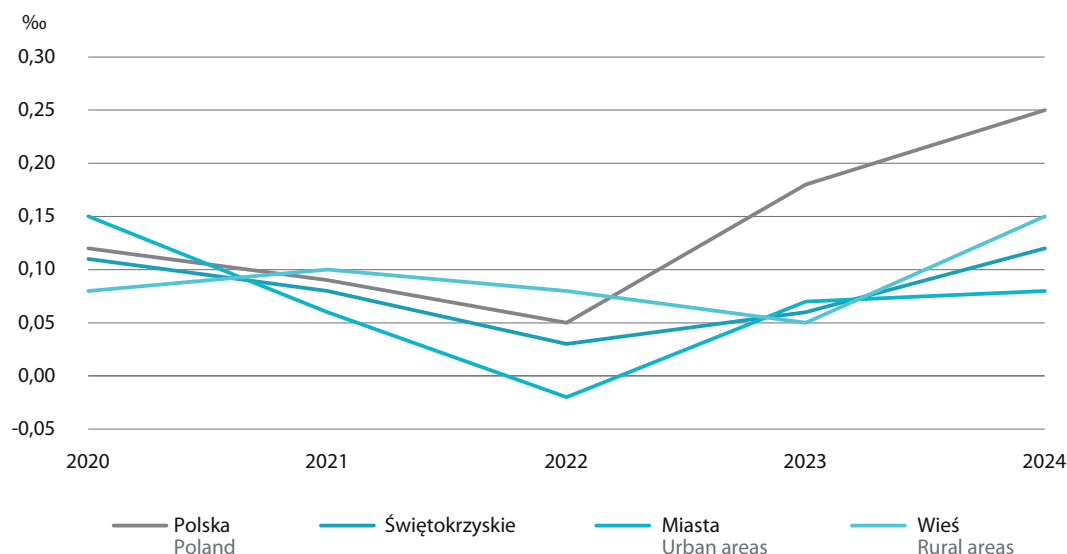
Migracje zagraniczne rejestrowane w oparciu o zmianę stałego zameldowania mają w województwie świętokrzyskim niewielkie rozmiary, a tym samym niski wpływ na procesy demograficzne, choć w ostatnich latach uległy zwiększeniu. W 2024 r. obroty migracyjne (suma napływu i odpływu) były większe o 50,5% większe niż w 2020 r. Udział emigrantów w ich strukturze wzrósł w tym okresie z 34,0% do 39,0%. Pomimo wzrostu odsetka emigrantów w obrocie migracyjnym w latach 2020-2024 systematycznie notowano przewagę liczby osób przyjeżdżających do świętokrzyskiego na stałe nad opuszczającymi kraj. Saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności w 2024 r. ukształtowało się (podobnie jak w 2020 r.) na poziomie 0,1. W kraju efekt przemeldowań z zagranicy i za granicę był podobny do notowanego w świętokrzyskim i osiągnął w 2024 r. 0,2 w przeliczeniu na 1000 ludności, wobec 0,1 cztery lata wcześniej.

W analizowanym okresie saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności pozostawało przeważnie na niewielkim dodatnim poziomie niezależnie od miejsca zamieszkania. Wyjątek stanowił rok 2022, gdy w miastach ukształtowało się nieznacznie poniżej zera.

Kierunek zmian różnił się w zależności od miejsca zamieszkania. Na wsi zwiększyło się z 0,08 ‰ w 2020 r. do 0,15 ‰ w 2024 r. W miastach w tym okresie odnotowano natomiast spadek wskaźnika z odpowiednio 0,15 ‰ do 0,08 ‰.

Wykres 35. Saldo migracji zagranicznych ludności na pobyt stały

Chart 35. Net international migration of population for permanent residence



W 2024 r. na terenie województwa zameldowano na pobyt stały 0,4 tys. osób z zagranicy, tj. więcej o 39,2% w stosunku do 2020 r. Mężczyźni stanowili 50,4% przyjezdnych wobec 52,2% w 2020 r.

Na stałe opuściło kraj w 2024 r. 0,2 tys. osób, tj. więcej o 72,5% niż w 2020 r. Wśród nich nieco mocniej niż przed czterema laty, zaznaczyła się przewaga mężczyzn. Stanowili oni 52,1% wyjeżdżających wobec 50,7% w 2020 r.

Większość imigrantów wybierała tereny miejskie, a odsetek ten wzrósł na przestrzeni czterech lat. W 2024 r. udział przybywających do miast wyniósł 53,9% i był wyższy o 3,2 p.proc. niż w 2020 r. Znaczne zmiany zaszły w strukturze emigrujących. W 2024 r. ich zdecydowaną większość stanowili mieszkańcy miast – 67,6%, podczas gdy cztery lata wcześniej wyraźnie przeważali mieszkańcy wsi (58,7%).

Tablica 33. **Migracje zagraniczne ludności**
Table 33. **International migration of population**

Wyszczególnienie Specification	Imigracja Immigration			Emigracja Emigration			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	268	136	132	138	57	81	130	79	51
2021	311	163	148	218	133	85	93	30	63
2022	283	148	135	243	158	85	40	-10	50
2023	281	151	130	213	115	98	68	36	32
2024	373	201	172	238	161	77	135	40	95
Mężczyźni Males	188	102	86	124	84	40	64	18	46
Kobiety Females	185	99	86	114	77	37	71	22	49
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	50,7	49,3	100,0	41,3	58,7	.	.	.
2021	100,0	52,4	47,6	100,0	61,0	39,0	.	.	.
2022	100,0	52,3	47,7	100,0	65,0	35,0	.	.	.
2023	100,0	53,7	46,3	100,0	54,0	46,0	.	.	.
2024	100,0	53,9	46,1	100,0	67,6	32,4	.	.	.
Mężczyźni Males	100,0	54,3	45,7	100,0	67,7	32,3	.	.	.
Kobiety Females	100,0	53,5	46,5	100,0	67,5	32,5	.	.	.

W migracjach zagranicznych na pobyt stały udział biorą przede wszystkim osoby młode, a w rezultacie wysoki odsetek przybywających stanowiły dzieci. Dzieci najmłodsze, w wieku 0-4 lata, stanowiły w 2024 r. 28,4% ogółu imigrantów, przy czym niemowlęta – 7,0%, a dzieci jednoroczne – 8,6%. Odsetek dzieci starszych, w wieku 5-9 lat, był nieco niższy i wynosił 22,5%. Spośród osób dorosłych największą pozostawała grupa osób w wieku 35-39 lat (8,6%).

Wśród wyjeżdżających za granicę przeważały osoby w średnim wieku – pomiędzy 35 a 39 rokiem życia (13,0%), 40 a 44 (12,2%) i 30 a 34 (11,3%).

Najwięcej imigrantów stanowiły osoby mieszkające dotychczas w Wielkiej Brytanii. Ich udział zmniejszył się z 34,7% w 2020 r. do 27,9% w 2024 r. Znacznie większy odsetek niż w cztery lata wcześniej stanowili imigranci z Ukrainy (wzrost z 9,3% do 21,7%). Spośród pozostałych krajów relatywnie dużo osób do świętokrzyskiego przybyło z Niemiec (14,2%) i Holandii (5,9%). Najwięcej osób emigrowało z kolei do: Wielkiej Brytanii (26,1%), Niemiec (17,6%), Irlandii (10,5%), Holandii (7,1%), i Włoch (6,7%).

3.3. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni

3.3 Persons registered temporarily and residents temporarily absent

Ruch wędrowniczy ludności obejmuje także migracje czasowe. Skala tego zjawiska najprawdopodobniej była większa niż wynikało ze zgłoszeń w ewidencji ludności, a przemieszczenia te związane są najczęściej z podejmowaniem pracy zarobkowej czy kontynuacją kształcenia. Pomimo że ich natężenie wyraźnie malało z biegiem lat, w czasie całego badanego okresu osoby czasowo nieobecne systematycznie przeważały nad zameldowanymi czasowo. W grupie nieobecnych dominowały osoby młode, z których wiele może nie powrócić do obecnego miejsca stałego zameldowania, przyszłość wybierając również poza województwem.

Tablica 34. Migracje czasowe ludności
Stan w dniu 31 grudnia
Table 34. Temporary migration of population
As of 31 December

Lata Years	Zameldowani na pobyt czasowy Registered temporarily			Czasowo nieobecni w miejscu stałego zamieszkania Residents temporarily absent			Saldo migracji czasowej Temporary net migration		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers									
2020	11788	5960	5828	13365	5614	7751	-1577	346	-1923
2021	11139	5658	5481	12767	5455	7312	-1628	203	-1831
2022	11191	5624	5567	12488	5385	7103	-1297	239	-1536
2023	10752	5471	5281	11870	5098	6772	-1118	373	-1491
2024	9848	4953	4895	11077	4630	6447	-1229	323	-1552
w odsetkach in percentages									
2020	100,0	50,6	49,4	100,0	42,0	58,0	.	.	.
2021	100,0	50,8	49,2	100,0	42,7	57,3	.	.	.
2022	100,0	50,3	49,7	100,0	43,1	56,9	.	.	.
2023	100,0	50,9	49,1	100,0	42,9	57,1	.	.	.
2024	100,0	50,3	49,7	100,0	41,8	58,2	.	.	.

Różnica między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy, a liczbą osób czasowo nieobecnych, stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie, a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r., na pobyt czasowy trwający ponad 3 miesiące, zameldowano 9,8 tys. osób, tj. mniej o 16,5% w porównaniu z 2020 r. Na przestrzeni lat 2020-2024, nieznaczna większość zameldowań miała miejsce w miastach. W 2024 r. odsetek takich osób wyniósł 50,3% (wobec 50,6% cztery lata wcześniej). Pozostał on przy tym wyraźnie mniejszy niż średnio w kraju, gdzie wyniósł 66,7%. Podobnie jak w kraju, kształtowały się proporcje zameldowań według płci. W dalszym ciągu większość stanowiły kobiety. Ich udział zmniejszył się jednak z 53,2% w 2020 r. do 51,5% w 2024 r.

W 2024 r. zarejestrowano 11,1 tys. osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania, tj. mniej o 17,1% niż w 2020 r. Odmienne niż w przypadku zameldowań czasowych, w całym okresie 2020-2024, przeważały wymeldowania z obszarów wiejskich. W 2024 r. ich odsetek wyniósł 58,2%. Sytuacja ta różniła się od obserwowanej w skali kraju, gdzie dominowały wymeldowania z miast (w 2024 r. – 54,1%). Podobnie jak w kraju większość czasowo nieobecnych stanowiły kobiety – 52,0%.

Spośród czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania 5,5 tys. osób jako swoją tymczasową lokalizację wybrało województwo inne niż świętokrzyskie. Główne kierunki wyjazdów były podobne jak w przypadku migracji stałych. Najczęściej decydowano się na województwo: małopolskie i mazowieckie (po 1,3 tys. osób), śląskie (0,8 tys. osób) i podkarpackie (0,6 tys. osób).

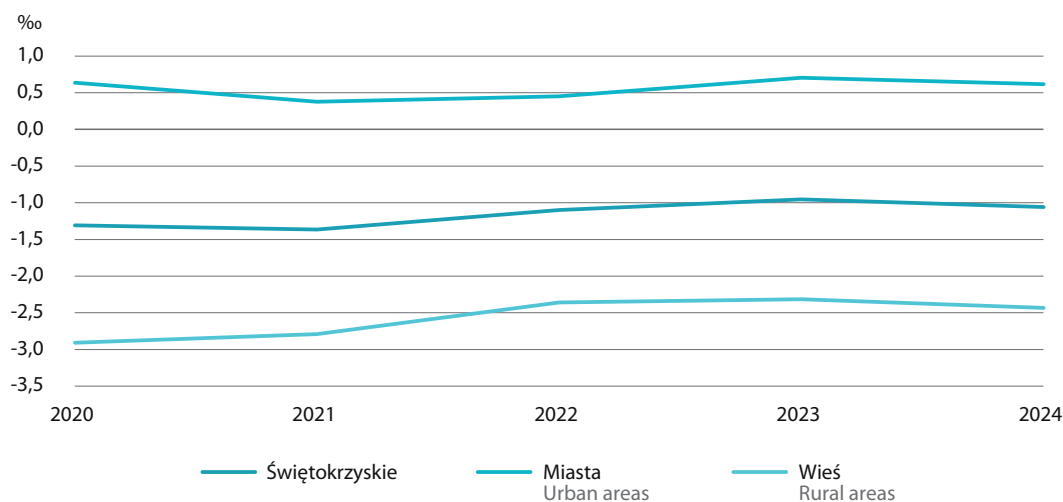
Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy zameldowań na pobyt czasowy, a czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pozostało ujemne, ale wyraźnie się zmniejszyło – z minus 1,3 w 2020 r. do minus 1,1 w 2024 r. Znaczne zróżnicowanie salda obserwowano w zależności od miejsca zamieszkania. Na terenach wiejskich przez cały analizowany okres pozostawało ono ujemne, podczas gdy w miastach kształtowało się na poziomie dodatnim. Różnica uległa jednak zmniejszeniu, co wynikało z poprawy salda migracji czasowej na wsi – z minus 2,9‰ w 2020 r. do minus 2,4‰ w 2024 r. W miastach pozostało ono na poziomie sprzed czterech lat i w 2024 r. wyniosło 0,6‰.

Wykres 36. Saldo migracji czasowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 36. Net temporary migration

As of 31 December

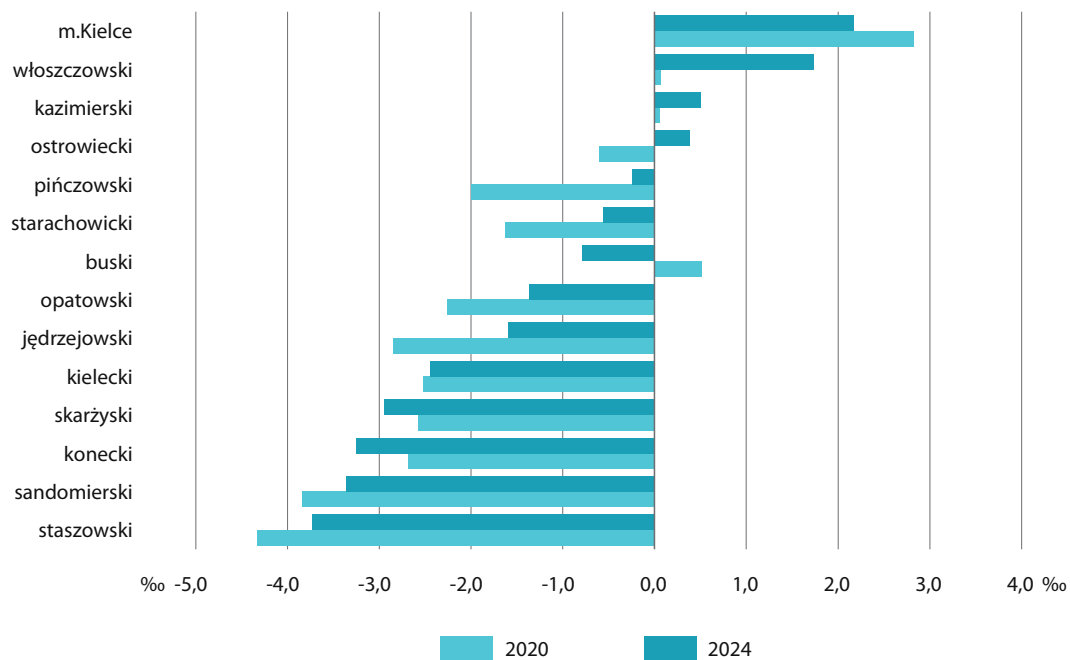


Nie zmieniła się struktura salda migracji czasowych według wieku migrantów. W 2024 r. (podobnie jak cztery lata wcześniej) ubytek ludności występował przede wszystkim wśród osób w wieku produkcyjnym (saldo minus 1,7 tys. osób, a w przeliczeniu na 1000 ludności minus 2,6), w tym największy w grupie 20-24-latków (minus 0,4 tys. osób, a w przeliczeniu na 1000 ludności minus 7,4). Wśród osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym zameldowani na pobyt czasowy przeważali nad czasowo nieobecni w miejscu stałego zamieszkania. W 2024 r. saldo migracji czasowych wśród osób wieku 0-17 lat wyniosło plus 0,0 tys. osób (0,1 na 1000 ludności), a wśród osób w wieku emerytalnym 0,5 tys. (1,6 na 1000 ludności).

W 2024 r. wzrost liczby mieszkańców w wyniku przemieszczeń czasowych odnotowano w 4 powiatach. Najkorzystniej saldo migracji czasowej kształtowało się w m. Kielce, gdzie w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło 2,2 oraz w powiecie włoszczowskim (1,7). Zameldowania na pobyt czasowy przewyższały liczbę czasowo nieobecnych również w powiatach kazimierskim i ostrowieckim (odpowiednio 0,5 i 0,4 na 1000 ludności). W pozostałych powiatach saldo migracji czasowej na 1000 ludności było ujemne, przy czym najniższe odnotowano w powiatach: staszowskim (minus 3,7), sandomierskim (minus 3,4) i koneckim (minus 3,2).

Wykres 37. Saldo migracji czasowej ludności według powiatów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 37. Net temporary migration by powiats
As of 31 December

Rozdział 4. Typologia rozwoju demograficznego

Chapter 4. Typology of demographic development

Zmiana liczby ludności na danym obszarze stanowi wypadkową przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Typologia Webba¹ pozwala w syntetyczny sposób powiązać wartości obu tych procesów. Typologia Webba wyróżnia 8 typów jednostek w zależności od relacji między przyrostem i ubytkiem naturalnym i dodatnim i ujemnym saldem migracji – 4 rozwojowe (A, B, C, D) i 4 regresywne (E, F, G, H).

Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

Typy rozwojowe (przyrost liczby ludności)

- A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny;

Typy regresywne (spadek liczby ludności)

- E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- F – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
- G – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
- H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W przypadku, gdy wartości bezwzględne współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe lub gdy wartość jednego ze współczynników wynosi zero wprowadza się dodatkowe typy przejściowe: AB, BC, CD, DE, EF, FG, GH, HA.

O ile klasy A, B, C, D oznaczają jednostki terytorialne charakteryzujące się wzrostem liczby ludności, o tyle najkorzystniejszą sytuację demograficzną mają jednostki zaliczone do klas B i C, ponieważ charakteryzuje je zarówno dodatnie saldo migracji, jak i dodatni przyrost naturalny. W najgorszej sytuacji znajdują się jednostki z grup F i G, dla których wartości obydwu procesów kształtujących liczbę ludności są ujemne.

Zgodnie z typologią Webba, województwo świętokrzyskie w 2024 r. znalazło się w grupie województw nieaktywnych demograficznie (depopulacyjnych). Spadek liczby ludności był spowodowany w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F). Podobny stan utrzymuje się od 2012 r., co jednoznacznie wskazuje na niekorzystne tendencje zachodzące w procesach demograficznych.

¹ Webb J.W. (1964), „Ruch naturalny i migracyjny jako składnik przemian ludnościowych”, Przegląd Zagranicznej Literatury Geograficznej, nr 1.

Tablica 35. Typy rozwoju ludnościowego województw
Table 35. Types of population progress in voivodships

Województwa Voivodships	Typy rozwoju ludnościowego Types of population progress	2020	2024
Zaludniające się Populating	A $+PN > -SM $	-	-
	B $+PN > +SM$	-	-
	C $+PN < +SM$	-	-
	D $ -PN < +SM$	małopolskie, mazowieckie, pomorskie	-
Wyludniające się Depopulating	E $ -PN > +SM$	dolnośląskie, wielkopolskie	dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, pomorskie, wielkopolskie
	F $ -PN > -SM $	kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie	kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, zachodniopomorskie
	G $ -PN < -SM $	-	-
	H $+PN < -SM $	-	-

Uwaga: PN – przyrost naturalny, SM – saldo migracji.
Note: PN -natural increase, SM – net migration.

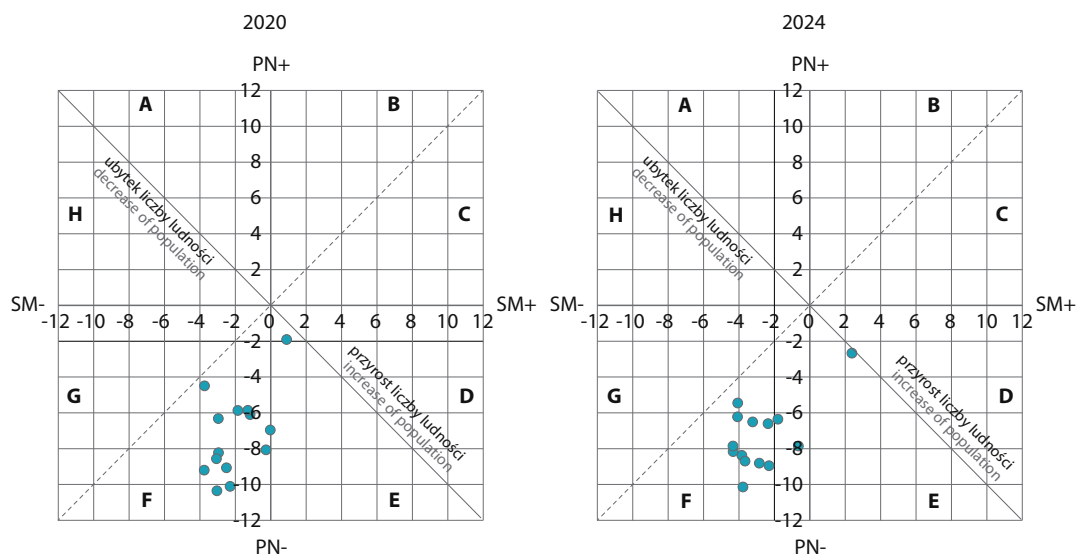
Powiaty województwa świętokrzyskiego znajdują się w trudnej sytuacji. O ile jeszcze w 2019 r. powiat kielecki kwalifikował się do grupy jednostek zaludniających się (typ C), gdzie dodatnie saldo migracji przewyższało dodatni przyrost naturalny, o tyle od 2020 r. wszystkie powiaty województwa stały się jednostkami regresywnymi. Przy tym, powiat kielecki zaliczono do typu E, a pozostałe 13 powiatów – do typu F. Oznacza to, że w żadnym z powiatów nie odnotowano dodatniego przyrostu naturalnego, natomiast dodatnie saldo migracji stałej wystąpiło jedynie w powiecie kieleckim lecz nie zrekompensowało w nim ujemnego przyrostu naturalnego.

Tablica 36. Typy rozwoju ludnościowego powiatów
Table 36. Types of population progress in powiats

Powiaty Powiats	Typy rozwoju ludnościowego Types of population progress	2020	2024
Zaludniające się Populating	A $+PN > -SM $	-	-
	B $+PN > +SM$	-	-
	C $+PN < +SM$	-	-
	D $ -PN < +SM$	-	-
Wyludniające się Depopulating	E $ -PN > +SM$	kielecki	kielecki
	F $ -PN > -SM $	buski, jędrzejowski, kazimierski, konecki, opatowski, ostrowiecki, pińczowski, sandomierski, skarżyski, starachowicki, staszowski, włoszczowski, m. Kielce	buski, jędrzejowski, kazimierski, konecki, opatowski, ostrowiecki, pińczowski, sandomierski, skarżyski, starachowicki, staszowski, włoszczowski, m. Kielce
	G $ -PN < -SM $	-	-
	H $+PN < -SM $	-	-

Uwaga: PN – przyrost naturalny, SM – saldo migracji.
Note: PN -natural increase, SM – net migration.

Wykres 38. Typologia demograficzna powiatów według metody Webba
Chart 38. Demographic typology of powiats according to Webb's method



Uwaga: PN – przyrost naturalny, SM – saldo migracji.
 Note: PN - natural increase, SM – net migration

Bardziej złożony obraz aktywności demograficznej województwa ujawnia się w przekroju terytorialnym według gmin. Typologia demograficzna gmin dokonana według metody Webba pozwoliła wyodrębnić w 2024 r. główne typy aktywności od C do H. Ponadto ustalono tzw. typy przejściowe dla dwóch gmin: dla jednej, w której jeden z parametrów demograficznych miał wartość zerową oraz dla drugiej, w której wartości bezwzględne parametrów równoważyły się. W 2024 r., podobnie jak w 2020 r. większość gmin zakwalifikowano do regresywnych, czyli wyludniających się. Spośród 102 gmin w województwie, aż 94 (w 2020 r. – 96) zaliczono do tej grupy.

W 60 gminach (w 2020 r. – w 64) odnotowano spadek liczby ludności spowodowany w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F). W tej grupie z największym ubytkiem ludności – w przeliczeniu na 1000 osób – znalazły się gminy: Stąporków (-18,97), Wąchock (-18,43), Michałów (-17,13), Radków (-16,77), Opatów (-16,61).

W 22 gminach (w 2020 r. – w 19) ujemnego przyrostu naturalnego nie rekompensowało dodatnie saldo migracji (typ E). Wśród tych jednostek, największy ubytek ludności w przeliczeniu na 1000 osób odnotowano m.in. w gminach: Łączna (-18,45), Pierzchnica (-13,48), Tarłów (-12,50), Wodzisław (-11,71), Pacanów (-10,09).

Odwrotną sytuację, gdy ujemne saldo migracji nie było rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny (typ H), podobnie jak w 2020 r. odnotowano w 1 gminie. W 2024 r. była to gmina Bieliny, gdzie ubytek ludności w przeliczeniu na 1000 osób wyniósł -3,23 (w 2020 r. – Połaniec).

Ubytek liczby ludności spowodowany w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym (typ G), tak jak w 2020 r. odnotowano w 9 gminach, w tym największy w przeliczeniu na 1000 osób w gminach: Bałtów (-17,15), Fałków (-15,36), Pińczów (-14,92), Klimontów (-12,80), Połaniec (-11,89).

W 2024 r. nie odnotowano spadku liczby ludności wskutek ujemnego przyrostu naturalnego przy zerowym saldzie migracji (typ przejściowy E/F), podczas gdy w 2020 r. sytuacja ta wystąpiła w 2 gminach (Klimontów, Michałów).

W gminie Łopuszno (typ F/G) ujemny przyrost naturalny był równy ujemnemu saldu migracji (podobna sytuacja miała miejsce w 2020 r. w gminie Czarnocin).

W gminie Bieliny (typ H) dodatni przyrost naturalny nie zrekompensował ujemnego salda migracji (w 2020 r. – w gminie Połaniec).

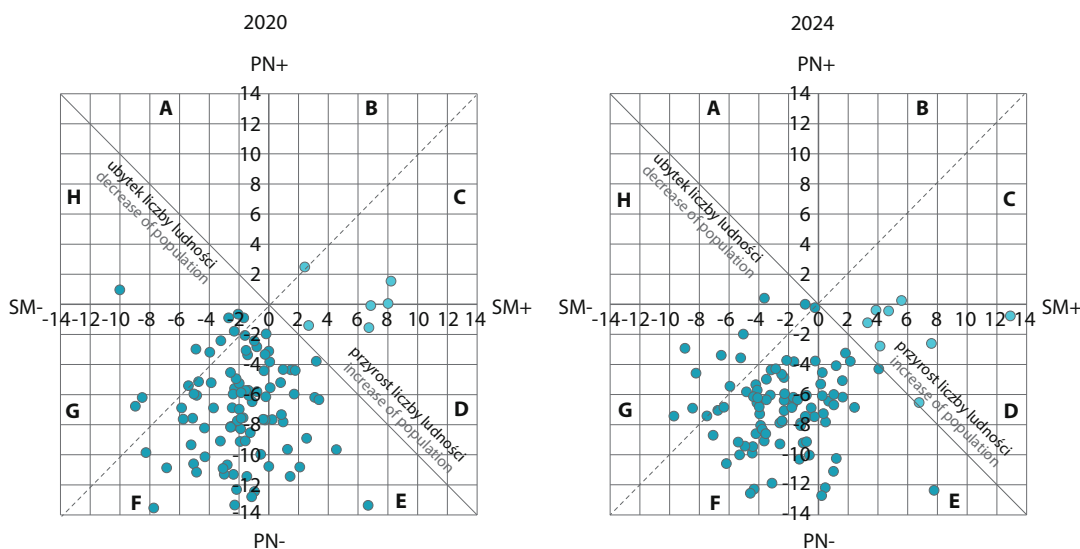
W gminie Mniów (typ G/H) spadek liczby ludności był efektem ujemnego salda migracji, przy zerowym przyroście naturalnym.

Spośród 102 gmin w województwie, 8 (2020 r. – 6) zaliczono do progresywnych (zaludniających się), przy czym 1 typu C i 7 typu D (2020 r. – 1 typu B, 2 – typu C i 3 – typu D). Gminy progresywne położone są w sąsiedztwie miasta Kielce i stanowią od lat cel emigracji z miasta. We wszystkich wskazanych gminach dodatnie saldo migracji przeważało niezależnie od znaku przyrostu naturalnego.

Niższy dodatni przyrost naturalny jednocześnie z dodatnim saldem migracji (typ C) odnotowano w gminie Masłów. Skutkowało to przyrostem liczby ludności na poziomie 5,84 w przeliczeniu na 1000 osób (w 2020 r. ten sam typ demograficzny wystąpił w gminach Morawica i Strawczyn).

Dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensującą ujemny przyrost naturalny (typ D) wystąpiło w 7 gminach. W efekcie powyższego przyrost ludności w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł w gminach: Morawica 12,14, Miedziana Góra 4,99, Strawczyn 4,27, Górno 3,48, Nowiny 2,09, Piekoszów 1,36, Kije 0,23. W 2020 r. podobna sytuacja miała miejsce w gminach: Masłów, Miedziana Góra, Nowiny.

Wykres 39. Typologia demograficzna gmin według metody Webba
 Chart 39. Demographic typology of gminas according to Webb's method



Uwaga: PN – przyrost naturalny, SM – saldo migracji
 Note: PN - natural increase, SM – net migration

Tablica 37. **Typy rozwoju ludnościowego gmin**
Table 37. **Types of population progress in gminas**

Gminy Gminas	Typy rozwoju ludnościowego Types of population progress		2020	2024
Zaludniające się Populating	A	$+PN > -SM $	-	-
	B	$+PN > +SM$	Górno	-
	C	$+PN < +SM$	Morawica, Strawczyn	Masłów
	D	$ -PN < +SM$	Masłów, Miedziana Góra, Nowiny	Górno, Kije, Miedziana Góra, Morawica, Nowiny, Piekoszów, Strawczyn,
Wyludniające się Depopulating	E	$ -PN > +SM$	Baćkowice, Bejsce, Bliżyn, Busko-Zdrój, Gnojno, Kazimierza Wielka, Kunów, Łoniów, Nagłowice, Obrazów, Pacanów, Piekoszów, Radków, Rytwiany, Sobków, Stopnica, Wąchock, Wiślica, Wojciechowice	Baćkowice, Bejsce, Bliżyn, Bogoria, Busko-Zdrój, Chęciny, Daleszyce, Lipnik, Łączna, Mirzec, Oksa, Pacanów, Pierzchnica, Ruda Maleniecka, Rytwiany, Sadowie, Sędziszów, Sobków, Solec-Zdrój, Szydłów, Tarłów, Wodzisław
	F	$ -PN > -SM $	Bałów, Bodzechów, Brody, Chęciny, Chmielnik, Ćmielów, Daleszyce, Dwikozy, Działoszyce, Fałków, Gowarczów, Imielno, Jędrzejów, Kielce, Kije, Kluczewsko, Końskie, Koprzywnica, Krasocin, Lipnik, Łączna, Lubnice, Małogoszcz, Mirzec, Moskorzew, Nowa Słupia, Nowy Korczyn, Oksa, Oleśnica, Opatowiec, Opatów, Osiek, Ostrowiec Świętokrzyski, Ożarów, Pawłów, Pierzchnica, Pińczów, Radoszyce, Raków, Ruda Maleniecka, Samborzec, Sandomierz, Secemin, Sędziszów, Skalbierz, Skarżysko Kościelne, Skarżysko-Kamienna, Słupia Konecka, Słupia, Solec-Zdrój, Starachowice, Staszów, Stąporków, Suchedniów, Szydłów, Tarłów, Tuczępy, Waśniów, Wilczyce, Włoszczowa, Wodzisław, Zagnańsk, Zawichost, Złota	Bodzechów, Brody, Chmielnik, Czarnocin, Ćmielów, Dwikozy, Działoszyce, Gnojno, Gowarczów, Iwaniska, Jędrzejów, Kazimierza Wielka, Kielce, Kluczewsko, Końskie, Koprzywnica, Krasocin, Kunów, Łoniów, Lubnice, Małogoszcz, Michałów, Moskorzew, Nagłowice, Nowa Słupia, Nowy Korczyn, Obrazów, Oleśnica, Opatowiec, Opatów, Osiek, Ostrowiec Świętokrzyski, Ożarów, Pawłów, Radków, Raków, Samborzec, Secemin, Skalbierz, Skalbierz, Skarżysko Kościelne, Skarżysko-Kamienna, Słupia Konecka, Słupia, Smyków, Starachowice, Staszów, Stąporków, Stopnica, Suchedniów, Tuczępy, Waśniów, Wąchock, Wilczyce, Wiślica, Włoszczowa, Wojciechowice, Zagnańsk, Zawichost, Złota
	EF	$PN < 0, SM = 0$	Klimontów, Michałów	-
	G	$ -PN < -SM $	Bieliny, Bodzentyn, Bogoria, Iwaniska, Łagów, Łopuszno, Mniów, Sadowie, Smyków	Bałów, Bodzentyn, Fałków, Imielno, Klimontów, Łagów, Pińczów, Połaniec, Radoszyce
	FG	$ -PN = -SM $	Czarnocin	Łopuszno
	H	$+PN < -SM $	Połaniec	Bieliny
	GH	$PN = 0, SM < 0$	-	Mniów

Uwaga: PN – przyrost naturalny, SM – saldo migracji
 Note: PN - natural increase, SM – net migration.

Rozdział 5. Prognoza ludności

Chapter 5. Population projection

Analizę prawdopodobnych zmian demograficznych w województwie świętokrzyskim przeprowadzono bazując na prognozie demograficznej na lata 2023-2060 opracowanej przez Departament Badań Demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego².

Prognoza ludności na lata 2023–2060 zawiera analizę i założenia dotyczące przewidywanych trendów zmian w przebiegu procesów demograficznych – dzietności, umieralności oraz ruchów migracyjnych (wewnętrznych i zagranicznych), jak również wyniki prognozy ludności do 2060 r., będące rezultatem przyjętych wariantów założeń. Nowością w prezentowanej prognozie jest znacznie szersze zaprezentowanie alternatywnych scenariuszy, które mogą obrazować inne możliwe ścieżki rozwoju demograficznego. Ma to na celu podkreślenie faktu, że wyniki prognoz są obarczone błędem predykcji. Ze względu na wykorzystanie prognozy w oficjalnych analizach, scenariusz średni, uznany przez ekspertów z Rządowej Rady Ludnościowej za najbardziej prawdopodobny, został wskazany jako główny. Pozostałe scenariusze mają natomiast pokazywać alternatywne ścieżki rozwoju demograficznego, jakie mogą być obserwowane w przyszłości.

Dane w publikacji dotyczące 2024 r. są danymi rzeczywistymi.

Liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego zmniejsza się corocznie. Województwo od lat nie ma zagwarantowanej prostej zastępowalności pokoleń, tzn. sytuacji, gdy pokolenie dzieci zastępuje pokolenie rodziców. Zmianom ilościowym towarzyszy proces demograficznego starzenia się społeczeństwa poprzez ciągły spadek udziału osób młodych, skutkujący pogorszeniem struktury wieku mieszkańców.

Należy zauważyć, że odnotowane zmiany nie odbiegają znacząco od globalnych trendów określanych mianem drugiego przejścia demograficznego (koncepcja R. Lesthaeghe i D. van de Kaa z 1986 r.). Koncepcja drugiego przejścia demograficznego odnosi się do istoty przemian demograficznych zachodzących od lat 60-ych ubiegłego wieku w wysokorozwiniętych krajach Europy Zachodniej, a od początku lat 90-ych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Procesy drugiego przejścia demograficznego charakteryzują się m.in.:

- spadkiem dzietności poniżej poziomu prostej zastępowalności pokoleń,
- opóźnianiem decyzji o urodzeniu pierwszego dziecka,
- wzrostem liczby urodzeń pozamażeńskich,
- spadkiem skłonności do zawierania małżeństw na rzecz wzrostu odsetka osób żyjących w związkach konsensualnych (związek trwały uznany społecznie) oraz związkach typu LAT (living – apart – together, czyli będąc razem, ale żyjąc osobno),
- spadkiem umieralności,
- wydłużaniem się oczekiwanego trwania życia,
- nasileniem się procesów migracyjnych.

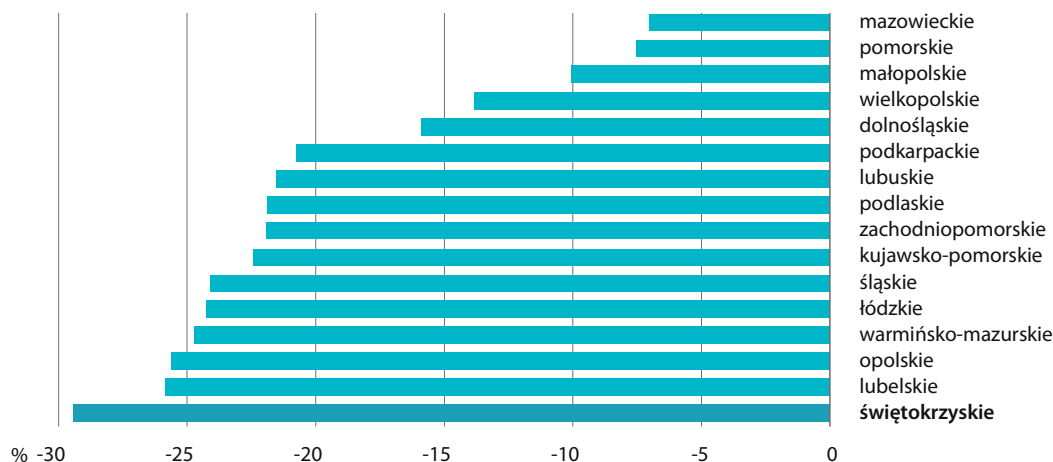
Co więcej „nowa demografia Europy”³ (określenie wprowadzone w 2003 r. przez D. van de Kaa) oznacza nie tylko zmiany towarzyszące procesom przejścia do nowoczesnej reprodukcji, lecz utrwalenie się tego procesu znacznie poniżej prostej zastępowalności pokoleń. Skutkiem „nowej demografii” są niepomysłne przeobrażenia demograficzne – ograniczenie liczebności i starzenie się populacji.

Prognoza rozwoju demograficznego opracowana przez GUS do 2060 r. zakłada pogłębienie niekorzystnych tendencji demograficznych w województwie. Procesy globalne, m.in. spadek liczby urodzeń, rosnący wiek rodzenia dzieci i tworzenia związków, wzrost liczby rozwodów i związków nieformalnych, w kolejnych latach będą się pogłębiały z większą intensywnością niż przeciętnie w kraju, a ich kumulacja doprowadzi do znacznej depopulacji regionu i wyraźnego osłabienia jego potencjału ludnościowego.

² Główny Urząd Statystyczny, „Prognoza ludności na lata 2023-2060, Analizy statystyczne”, Warszawa 2023.

³ Procesy opisane m.in. w pracy: I.E. Kotowskiej, J. Józwiak „Nowa demografia Europy” Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych Zeszyt 28/2012.

Wykres 40. Prognoza zmiany liczby ludności w latach 2024-2060
 Chart 40. Projected changes in population in the years 2024-2060



Prognoza zakłada, że zjawisko depopulacji najsilniej dotknie województwo świętokrzyskie choć w niewiele lepszej sytuacji będą także województwa: lubelskie, opolskie, warmińsko-mazurskie.

Przewiduje się, że liczba ludności województwa świętokrzyskiego w 2060 r. będzie wynosiła 817,3 tys. osób. W porównaniu z 2024 r. oznacza to zmniejszenie o 340,6 tys. osób, tj. o 29,4%. Co więcej, tempo wyludniania województwa świętokrzyskiego będzie szybsze niż średnio w kraju. Świadczy o tym także zmniejszający się udział mieszkańców województwa w populacji kraju – z 3,1% w 2024 r. do 2,6% w 2060 r.

Tablica 38. Prognoza ludności w latach 2025-2060
 Table 38. Population projection in the years 2025-2060

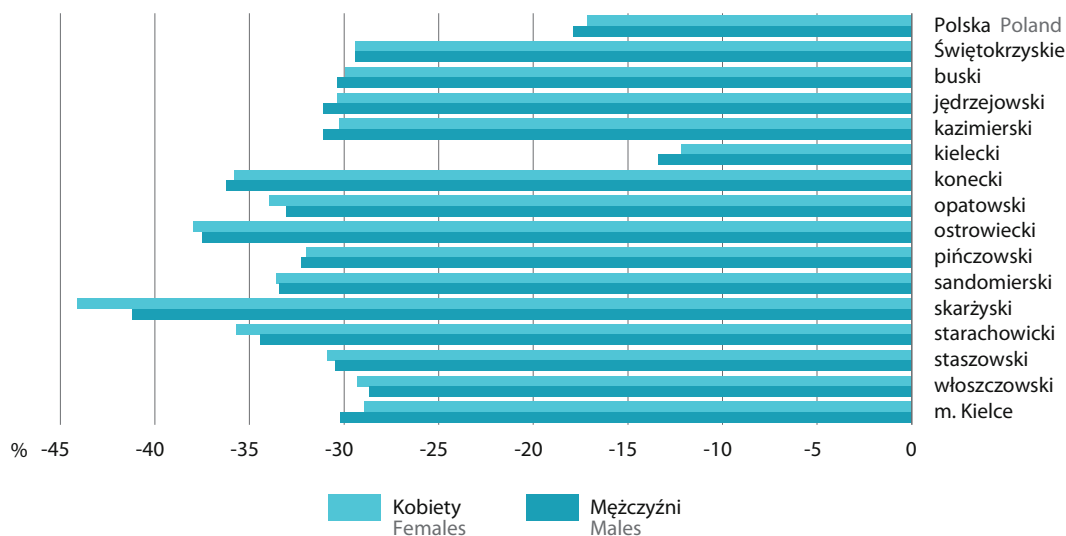
Wyszczególnienie Specification	2024 ^a	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
w tysiącach in thousands									
Ogółem Total	1158,0	1151,1	1110,7	1063,4	1013,5	963,0	913,4	865,2	817,3
mężczyźni males	562,9	559,9	539,1	515,6	491,2	467,0	443,6	420,5	397,4
kobiety females	595,1	591,2	571,7	547,8	522,3	495,9	469,9	444,7	420,0
2024=100									
Ogółem Total	100,0	99,4	95,9	91,8	87,5	83,2	78,9	74,7	70,6
mężczyźni males	100,0	99,5	95,8	91,6	87,3	83,0	78,8	74,7	70,6
kobiety females	100,0	99,4	96,1	92,1	87,8	83,3	79,0	74,7	70,6
Polska=100									
Ogółem Total	3,1	3,1	3,0	2,9	2,9	2,8	2,8	2,7	2,6
mężczyźni males	3,1	3,1	3,0	3,0	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7
kobiety females	3,1	3,1	3,0	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7	2,6

^a Dane empiryczne.
 a Empirical data.

Proces depopulacji dotknie wszystkie powiaty województwa świętokrzyskiego, choć w różnym stopniu. Przewiduje się, że najsilniej wyludni się powiat skarżyski, gdzie liczba ludności zmniejszy się o 42,7%, a najsłabiej – kielecki, gdzie spadek liczby ludności osiągnie 12,8%.

Wykres 41. Prognoza zmiany liczby ludności według płci w latach 2024-2060

Chart 41. Projected changes in population by sex in the years 2024-2060



Stan i struktura ludności stanowią wypadkową urodzeń i zgonów oraz migracji ludności. O ile umieralność, jak i migracje nie przynoszą spektakularnych zmian i tym samym ich znaczenie nie jest kluczowe w procesach demograficznych, o tyle urodzenia w znacznym stopniu determinują stan i strukturę ludności. Prognozuje się, że wysoki spadek liczby urodzeń – o blisko 29% – będzie głównym czynnikiem depopulacji w Świętokrzyskiem. W kraju liczba urodzeń zmniejszy się w okresie prognozy o niemal 11%.

Urodzenia uzależnione są m. in. od liczby potencjalnych matek, tzn. kobiet w wieku rozrodczym. Za okres prokreacyjny kobiet przyjmowany jest przedział wieku 15–49 lat. Prognozuje się, że liczba kobiet w wieku rozrodczym systematycznie będzie się zmniejszać. W Świętokrzyskiem przewiduje się większą skalę ubytku kobiet w wieku prokreacyjnym (o 45,3% do 135,3 tys. osób) niż w kraju (spadek o 34,6%). Udział kobiet w wieku rozrodczym w ogólnej liczbie kobiet zmniejszy się w województwie z 41,5% w 2024 r. do 32,2% w 2060 r. (w kraju – z 44,1% do 34,8%).

Tablica 39.

Table 39.

Prognoza ludności w latach 2025-2060 – ruch naturalny i migracje

Population projection in the years 2025-2060 – vital statistics and migration

Wyszczególnienie Specification	2024 ^a	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
	w tysiącach in thousands								
Ruch naturalny Vital statistics									
Urodzenia żywe Live births	6,5	7,1	6,8	6,5	6,5	6,4	5,9	5,2	4,6
Zgony Deaths	14,2	14,8	15,2	15,9	16,5	16,6	16,1	15,5	15,1
Przyrost naturalny Natural increase	-7,8	-7,7	-8,5	-9,4	-9,9	-10,2	-10,2	-10,3	-10,4

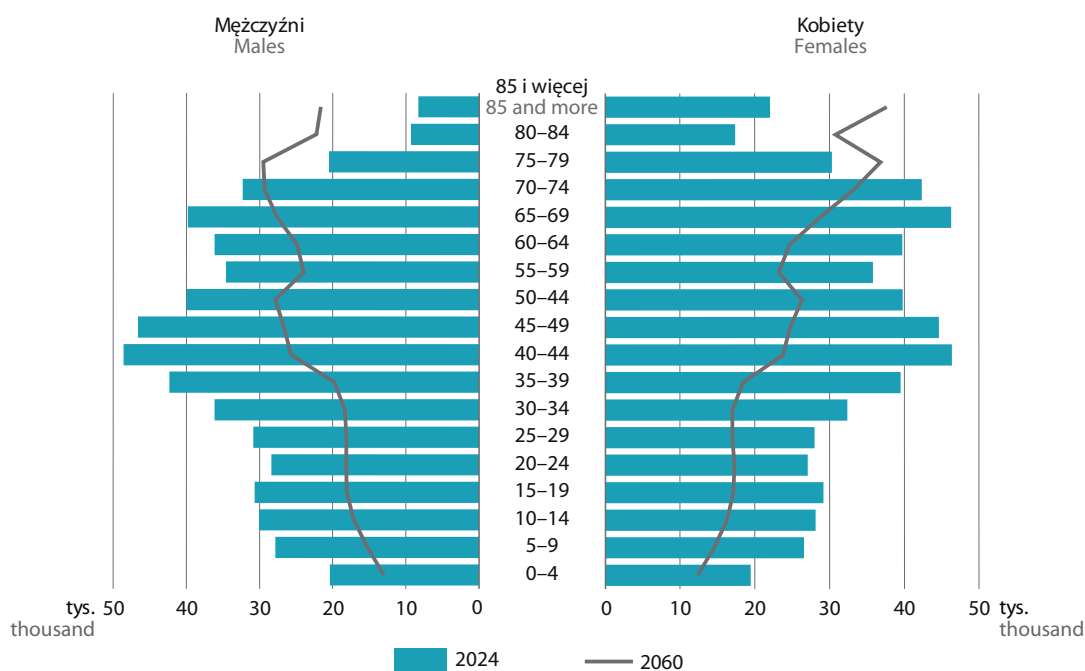
Tablica 39. Prognoza ludności w latach 2025-2060 – ruch naturalny i migracje (dok.)
Table 39. Population projection in the years 2025-2060 – vital statistics and migration (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2024 ^a	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
	w tysiącach in thousands								
Migracje wewnętrzne na pobyt stały Internal migration for permanent residence									
Napływ Inflow	10,5	9,4	9,0	8,7	8,5	8,2	7,9	7,4	7,0
Odływ Outflow	13,3	11,1	10,1	9,6	9,1	8,7	8,0	7,3	6,7
Saldo migracji Net migration	-2,8	-1,6	-1,1	-0,9	-0,7	-0,4	-0,1	0,1	0,3
Migracje zewnętrzne na pobyt stały International migration for pemanent residence									
Imigracja Immigration	0,4	0,6	1,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
Emigracja Emigration	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Saldo migracji Net migration	0,1	0,4	0,8	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6

a Dane empiryczne.
a Empirical data.

Wysoki stopień depopulacji, będący spotęgowaniem już widocznych procesów, wyraźnie pogorszy strukturę wieku ludności. Nałożone na siebie piramidy wieku dla lat 2024 i 2060 ilustrują zmiany, jakie zajądą w strukturze wieku ludności województwa świętokrzyskiego.

Wykres 42. Piramida wieku ludności w 2024 r. (empiryczna) i w 2060 r. (prognozowana)
Chart 42. Population pyramid in 2024 (empirical) and in 2060 (projected)



Piramida dla 2060 r. przypomina wrzeciono z jeszcze węższą podstawą i szerszą górą niż w 2024 r. Taki kształt jest charakterystyczny dla społeczeństw regresywnych, tj. społeczeństw starych i silnie starzejących się, w których spada liczba urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu się przeciętnej długości życia. W typie tym coraz większy staje się udział ludności w starszym wieku przy jednoczesnym zmniejszaniu się udziału dzieci i młodzieży.

Tablica 40. Prognoza ludności w latach 2025-2060 według wieku
Table 40. Population projection in the years 2025-2060 by age

Wyszczególnienie Specification	2024 ^a	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
w tysiącach in thousands									
Ogółem Total	1158,0	1151,1	1110,7	1063,4	1013,5	963,0	913,4	865,2	817,3
0-4	39,8	38,8	35,4	33,9	33,5	33,3	31,7	28,5	25,4
5-9	54,4	53,0	40,1	36,3	34,8	34,5	34,4	32,9	29,8
10-14	58,2	56,5	53,8	40,5	36,7	35,3	35,0	34,9	33,4
15-19	59,8	61,5	57,1	53,9	40,7	36,9	35,5	35,2	35,2
20-24	55,5	55,4	61,7	57,1	54,0	40,8	37,1	35,7	35,4
25-29	58,9	57,7	53,7	59,9	55,6	52,8	40,1	36,5	35,1
30-34	68,6	65,9	55,0	50,9	57,0	53,1	50,6	38,7	35,4
35-39	81,8	78,4	64,5	53,5	49,5	55,5	51,9	49,7	38,2
40-44	95,0	94,4	77,7	63,8	52,9	48,8	55,0	51,5	49,5
45-49	91,3	92,3	93,5	77,0	63,3	52,5	48,5	54,7	51,4
50-54	79,7	82,2	90,8	92,0	75,9	62,6	52,0	48,0	54,2
55-59	70,4	70,7	80,0	88,4	89,7	74,3	61,4	51,0	47,2
60-64	75,9	72,6	67,5	76,5	84,7	86,3	71,7	59,5	49,5
65-69	86,1	83,6	67,3	62,8	71,5	79,5	81,2	67,7	56,4
70-74	74,7	76,0	74,9	60,7	56,9	65,1	72,8	74,7	62,5
75-79	50,9	55,3	64,8	64,3	52,5	49,6	57,2	64,3	66,3
80-84	26,7	26,5	43,1	51,0	51,1	42,1	40,3	46,9	53,1
85 lat i więcej 85 and more	30,3	30,5	29,9	41,1	53,1	59,7	57,1	54,7	59,3

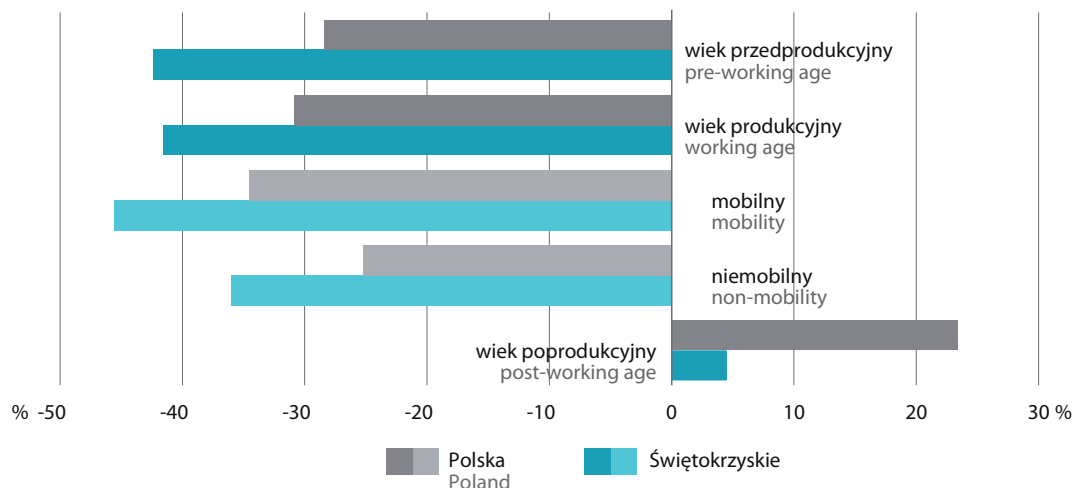
a Dane empiryczne.
a Empirical data.

Dla gospodarki najistotniejsza jest struktura populacji według ekonomicznych grup wieku.

Prognozuje się, że w województwie świętokrzyskim do 2060 r. ubędzie 42,4% osób w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). W kolejnych latach zastępowanie dorosłych przez kurczące się liczebnie roczniki młode spowoduje „starzenie” się generacji w wieku aktywności zawodowej. Łącznie grupa w wieku produkcyjnym (18-60/65 lat) zmniejszy się o 41,5%, z czego kluczowa dla rynku pracy grupa w wieku mobilnym (18-44 lata) – o 45,6%. Osób w wieku niemobilnym (44-60/65 lat) będzie mniej o 36,0%. Z kolei osób w wieku poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej) będzie więcej o 4,5%.

Podobne prawidłowości przewidywane są dla całego kraju. Jednak o ile spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 28,4%) i produkcyjnym (o 30,8%) nie będzie tak znaczący jak w Świętokrzyskiem, o tyle wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym będzie kilkakrotnie wyższy osiągając 23,4%. Mniej dynamiczny przyrost zaawansowanej wiekiem generacji jest charakterystyczny dla starszych społeczeństw, co potwierdza, że populacja województwa świętokrzyskiego będzie starsza niż przeciętnie w kraju. Prognozuje się, że w województwie świętokrzyskim udział osób w wieku 65 lat i więcej (współczynnik starości demograficznej) wzrośnie z odnotowanego w 2024 r. 23,2% do 36,4% w 2060 r. (w kraju – wzrost z 20,6% do 32,6%). Indeks starości, określający ile osób w wieku 65 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 14 lat i mniej, wzrośnie w województwie z 176 w 2024 r. do 366 w 2060 r. (w kraju – wzrost ze 141 do 255).

Wykres 43. Prognoza zmiany liczby ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2024-2060
Chart 43. Projected changes in population by economic age groups in the years 2024-2060



Zarówno w skali kraju, jaki w ujęciu regionalnym przewiduje się niekorzystne zmiany struktury wieku społeczeństwa.

Prognozuje się, że udział dzieci i młodzieży zmniejszy się w województwie świętokrzyskim o 3,0 p.proc. do 13,4%, natomiast w Polsce – spadnie o 2,4 p.proc. do 15,6%. Wyrazem procesu demograficznego starzenia się społeczeństwa jest rosnący odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W województwie świętokrzyskim udział tej grupy zwiększy się o 12,8 p.proc. do 39,4%, natomiast w Polsce skala wzrostu osiągnie 11,7 p.proc. do 35,5%.

Z punktu widzenia wpływu sytuacji demograficznej na rynek pracy najbardziej interesująca jest populacja ludności w wieku aktywności zawodowej (kobiety 18–59 lat, mężczyźni 18–64 lata), stanowiąca potencjalne zasoby pracy. W perspektywie do 2060 r. udział osób w wieku produkcyjnym w województwie świętokrzyskim ulegnie ograniczeniu z 56,9% do 47,2%, czyli o 9,7 p.proc. W kraju skala spadku wyniesie 9,4 p.proc. do 48,8%.

Tablica 41. Prognoza ludności w latach 2025-2060 według ekonomicznych grup wieku
Table 41. Population projection in the years 2025-2060 by economic age groups

Wyszczególnienie Specification	2024 ^a	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
w tysiącach in thousands									
Ogółem Total	1158,0	1151,1	1110,7	1063,4	1013,5	963,0	913,4	865,2	817,3
W wieku przedprodukcyjnym pre-working age	190,2	186,7	162,5	142,0	128,2	125,0	122,2	117,5	109,6
W wieku produkcyjnym working age	659,4	654,8	633,1	602,3	556,8	497,8	446,5	409,8	385,5
mobilnym mobility age	381,8	374,8	336,4	307,7	286,4	266,1	249,1	226,2	207,7
niemobilnym non-mobility age	277,6	280,0	296,6	294,5	270,4	231,7	197,4	183,6	177,7
W wieku poprodukcyjnym post-working age	308,4	309,7	315,2	319,1	328,4	340,2	344,7	338,0	322,3

Tablica 41.
Table 41.

Prognoza ludności w latach 2025-2060 według ekonomicznych grup wieku (dok.)
Population projection in the years 2025-2060 by economic age groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2024 ^a	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Ogółem=100 Total=100									
W wieku przedprodukcyjnym pre-working age	16,4	16,2	14,6	13,4	12,7	13,0	13,4	13,6	13,4
W wieku produkcyjnym working age	56,9	56,9	57,0	56,6	54,9	51,7	48,9	47,4	47,2
mobilnym mobility age	33,0	32,6	30,3	28,9	28,3	27,6	27,3	26,1	25,4
niemobilnym non-mobility age	24,0	24,3	26,7	27,7	26,7	24,1	21,6	21,2	21,7
W wieku poprodukcyjnym post-working age	26,6	26,9	28,4	30,0	32,4	35,3	37,7	39,1	39,4

^a Dane empiryczne.
^a Empirical data.

Silę i kierunki zmian strukturalnych obrazują wskaźniki obciążenia demograficznego. Prognozuje się niekorzystne zmiany zarówno ogólnego współczynnika obciążenia demograficznego, jak i współczynników częściowych.

Tablica 42.
Table 42.

Prognoza ludności w latach 2025-2060 – wskaźniki demograficzne
Population projection in the years 2025-2060 – demographic indices

Wyszczególnienie Specification	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Population at non-working age per 100 persons at working age	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Population at age pre-working per 100 persons at pre-working age	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Population at age post-working per 100 persons at working age	Współczynnik starości demograficznej Rate demographic of ageing	Indeks starości Ageing ratio
2024 ^a	76	29	47	23	176
2025	76	29	47	24	183
2030	75	26	50	25	217
2035	77	24	53	26	253
2040	82	23	59	28	271
2045	93	25	68	31	287
2050	105	27	77	34	305
2055	111	29	82	36	320
2060	112	28	84	36	336

^a Dane empiryczne.
^a Empirical data.

W 2024 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 76 osób w wieku nieprodukcyjnym. Prognozuje się, że w 2060 r. wskaźnik ten wzrośnie do 112 (w kraju wzrost z 41 do 73). Za wzrost ogólnego obciążenia demograficznego odpowiada zmiana proporcji między grupą osób w wieku poprodukcyjnym i produkcyjnym. Obciążenie osobami w wieku przedprodukcyjnym, podlegając niewielkim wahaniom, nie odegra znaczącej roli. Przewiduje się, że o ile w 2024 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 47 w wieku poprodukcyjnym, o tyle w 2060 r. będzie ich 84 (w kraju – 41 wobec 73).

Opracowana prognoza nie określa jedynie scenariusza rozwoju demograficznego, ale również wskazuje na wyzwania w obliczu kryzysu demograficznego, którym w Polsce najbardziej dotknięte zostanie województwo świętokrzyskie.